Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Liběchov

Hana Zendlová

© 2025 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Hana Zendlová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Liběchov

Název anglicky

The Development of Local Government in the Municipality of Liběchov

---

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy ve městě Liběchov (okres Mělník). Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele města a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu ve městě (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994.

Metodika

Při vypracovávání práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie, takže bude použita kombinace technik kvalitativního a kvantitativního výzkumu. V teoretické části se předpokládá zpracování rešerše literatury na základě studia odborné literatury a výstupů z podobných výzkumů týkajících se daného tématu. V praktické části budou shromážděny sekundární data kvantitativního charakteru z veřejně dostupných databází a kvalitativního charakteru na základě studia relevantních dokumentů a dotazování reprezentantů místní samosprávy. Pro zpracování dat a interpretaci výsledků výzkumu se využijí standardní metodické postupy komparativní analýzy.

Doporučený rozsah práce

50 str.

Klíčová slova

Liběchov, místní samospráva, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice.

Doporučené zdroje informací

Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.

Bernard, J.; Kostelecký, T.; Illner, M.; Vobecká, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011, ISBN 978-80-7419-069-8.

Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.

Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80 – 101.

Müller, K. Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu. Lokální politické elity jako klíčoví aktéři demokratizace? Praha: SLON, 2018, ISBN 978-80-7419-271-5.

Ryšavý, D.; Šaradín, P. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. Praha: SLON, 2011, ISBN: 978-80-7419-042-1.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Václav Bubeníček, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 03. 06. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 02. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 03. 2025

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vývoj místní samosprávy ve městě Liběchov" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.03.2025 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Václavu Bubeníčkovi, Ph.D za vstřícný přístup, odborné rady a připomínky při zpracování diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala zastupitelům současným i minulým, kteří mi věnovali čas při rozhovorech a tím získání cenných informací. Současně bych ráda poděkovala i své rodině za podporu v průběhu celého studia.

Vývoj místní samosprávy ve městě Liběchov

Abstrakt

Diplomová práce s názvem „Vývoj místní samosprávy ve městě Liběchov“ má charakter případové studie zabývající se vývojem místní samosprávy od roku 1994 do roku 2023. Tato práce je zaměřena na faktory, které ovlivňují politické rozhodování a chování orgánů místní samosprávy. Diplomová práce je rozdělená na dvě části. První část je zpracována na základě teoretických východisek, které se věnují problematice orgánů místní samosprávy, rozebírá teorii koalic podle Petra Jüpnera a Stanislava Balíka, volební systém, rozpočet a rozpočtový proces obce. Praktická část diplomové práce je věnována historii obce, rozpočtu obce, dále analyzuje problematiku konfliktních linií a charakterizuje sociální, ekonomické a demografické ukazatele. V závěru diplomové práce je provedena analýza komunálních voleb a ekonomická analýza.

Klíčová slova: Liběchov, místní samospráva, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice, rozpočet a rozpočtový proces

Development of local government in Libechov city

Abstract

The diploma thesis named „Development of local government in Libechov city“ has a character of o case study based on development of local government from 1994 until 2023. This study specializes in factors, which influence political judgements and behavior of organs of the local government. The diploma thesis is divided into 2 parts. The first part was created from theoretical resources based on problematics of the organs of the local government, it also contains the coalition theory according to Petr Jůpner and Stanislav Balík, election system, budget and process of city budget creation. The practical part is devoted to the city history, the city budget, it analyzes the problematics of the conflicts and it characterizes social, economical and demographical figures. The analysis of local elections and economical analysis can be found at the end of the thesis.

Keywords: Liběchov, local government, local elections, political parties, local party systém, local coalition system, budget and budget creation process

Obsah

1 Úvod **12**

Cíl práce a metodika **13**

Teoretická východiska **15**

1.2 Definice obce 15

1.2.1 Působnost obce 17

1.3 Orgány obcí 17

1.3.1 Zastupitelstvo 18

1.3.2 Rada obce 18

1.3.3 Starosta a místostarosta 19

1.3.4 Obecní úřad 20

1.3.5 Výbory zastupitelstva a komise 21

1.4 Volby a volební systémy 23

1.4.1 Volební proces 23

1.4.2 Funkce voleb 24

1.4.3 Volební systémy 25

1.4.4 Volební obvod 26

1.4.5 Forma kandidatury 28

1.4.6 Struktura hlasu 28

1.4.7 Volební (uzavírací) klauzule 29

1.4.8 Volební formule 30

1.4.9 Volby do zastupitelstev v obcích České republiky 33

1.4.10 Volební kampaň 33

1.4.11 Volební právo 34

1.5 Lokální politické stranictví 34

1.5.1 Politické strany a jejich úloha v lokální politice 35

1.5.2 Lokální politické systémy 36

1.5.3 Měření plurality lokálních politických spekter 37

1.6 Koalice a koaliční vztahy 39

1.6.1 Teorie koalic 40

1.6.2 Typologie koalic dle Stanislava Balíka 41

1.6.3 Minimálně vítězná ideově propojená koalice 42

1.6.4 Koalice minimálně vítězná ideově nepropojen 42

1.6.5 Velká koalice 43

1.6.6 Koalice nadměrná ideově vítězná 44

1.6.7 Široká koalice 44

1.6.8 Koalice všestranická 44

1.7 Teorie koalic podle Petra Jüptnera 45

1.7.1 Nejmenší obce ... 46
1.7.2 Obce menší střední velikosti ... 47
1.7.3 Obce větší střední velikosti ... 49
1.7.4 Největší obce ... 50
1.8 Rozpočet a rozpočtový proces obce ... 51
1.8.1 Rozpočet jako bilance ... 52
1.8.2 Rozpočet jako finanční plán ... 53
1.8.3 Metody sestavování rozpočtu ... 55
1.8.4 Struktura municipálního rozpočtu ... 55
1.9 Struktura příjmů a výdajů obcí ... 58
1.9.1 Struktura výdajů obcí ... 59
1.9.2 Střednědobý výhled rozpočtu ... 60
1.10 Rozpočtový proces ... 61
1.10.1 Rozpočtové opatření ... 61
1.10.2 Rozpočtové provizorium ... 62
1.10.3 Hospodaření územních rozpočtů za rok 2013–2023 ... 62
1.10.4 Hospodaření obcí za rok 2013–2023 ... 63

2 Praktická část ... 65
2.1.1 Historie a charakteristika obce Liběchova ... 65
2.2 Struktura obyvatel v letech 1995–2023 ... 68
2.2.1 Vývoj počtu obyvatel v letech 1995–2023 ... 68
2.3 Socioekonomické ukazatele ... 71
2.3.1 Charakter socioekonomických výzkumů a analýzy ... 71
2.3.2 Struktura obyvatel podle vzdělanosti ... 71
2.3.3 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity ... 73
2.4 Občanská vybavenost ... 74
2.4.1 Kulturní, společenské a volnočasové aktivity ... 74
2.4.2 Umělecký mlýn Liběchov ... 75
2.4.3 Městská knihovna a turistické centrum ... 76
2.4.4 Vzdělávací instituce ... 77
2.4.5 Zdravotní péče a dětský domov ... 78
2.4.6 Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i. ... 78
2.4.7 Výzkumný ústav včelařský – Liběchovská včelařská stanice ... 80
2.4.8 Dopravní infrastruktura ... 81
2.5 Technická vybavenost ... 82
2.5.1 Kanalizace a čistička odpadních vod ... 82
2.5.2 Revitalizace obce ... 82
2.5.3 Bytová výstavba v obci ... 83

3 Ekonomická analýza obce ... 84

3.1 Přehled investiční činnosti obce ... 85
3.2 Hospodaření obce ... 86
3.3 Zadlužení obce ... 88

4 Komunální analýza a charakteristika voleb města Liběchova od roku 1994 do roku 2022 ... 90
4.1 Volební období 1994-1998 – starosta Josef Povolný ... 90
4.1.1 Volby v roce 1994 ... 90
4.1.2 Volby v roce 1998 ... 91
4.1.3 Průběh volebního období 1994–1998 ... 92
4.2 Volební období 2002–2014 - starosta Josef Ulman ... 93
4.2.1 Volby v roce 2002 ... 93
4.2.2 Volby v roce 2006 ... 94
4.2.3 Volby v roce 2010 ... 95
4.2.4 Volby v roce 2014 ... 96
4.2.5 Průběh volebního období 2002-2014 ... 97
4.3 Volební období 2018–2026 starostka – Vladimíra Zralíková ... 98
4.3.1 Volby v roce 2018 ... 98
4.3.2 Volby v roce 2022 ... 99
4.3.3 Průběh volebního období 2018–2022 ... 99
4.4 Současné zastupitelstvo 2022-2026 ... 100

5 Rozbor volební účasti Liběchova v letech 1994-2022 ... 101
5.1 Rozbor zastupitelů – podle věku, pohlaví a politické příslušnosti vletech 1994-2022 102
5.2 Index plurality stranického systému obce Liběchova ... 104
5.3 Kontinuita kandidatury ... 104
5.4 Charakteristické rysy lokální politiky ... 105
5.5 Zařazení obce Liběchova do teorie Stanislava Balíka ... 106
5.6 Zařazení obce Liběchova do typologie Petra Jüpnera ... 106

6 Závěr ... 107

7 Seznam použitých zdrojů ... 110
7.1 Literární zdroje: ... 110
7.2 Internetové zdroje: ... 111
7.3 Zákony: ... 112
7.4 Vysokoškolské kvalifikační práce: ... 113

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů, schémat a zkratek ... 113
8.1 Seznam obrázků: ... 113
8.2 Seznam tabulek: ... 113
8.3 Seznam grafů: ... 114

8.4 Seznam schémat: 115
8.5 Seznam vzorců: 115
8.6 Seznam zkratek: 115
8.7 Další zdroje – rozhovory: 117

9 Přílohy: 118
9.1 Rozpočet obce 119

1 Úvod

Diplomová práce zaměření na vývoj samosprávy dosáhla velkého obratu po roce 1989, kdy proběhla velká transformace uspořádání veřejné samosprávy. Do doby roku 1989 byla Česká republika součástí československého federativního státu. Samosprávné celky byly postaveny do situace, kdy bylo potřeba udělat mnoho důležitých rozhodnutí a přijmout nové právní rámce. Nastavení ekonomické samostatnosti a finanční transparentnosti bylo důležité pro správní fungování každé samosprávy. Nové uspořádání mělo velký vliv i na občany, kteří zatíženi po stránce socioekonomické a došlo i k demografickým změnám. Každý občan, který dovrší 18. let má právo být volen a volit.

Česká republika je složená z mnoha malých obcí. Jejich nejdůležitějším faktorem je správný vývoj samospráv. Faktory ovlivňující komunální volby jsou velikost obce, hospodaření obcí, vznik politických stran, socioekonomické a demografické ukazatele a umístění obce.

Volební proces na komunální úrovni je velmi složitým a komplikovaným jevem. Voliči chápou komunální volby způsob, jak je možné vyjádřit svůj názor. Voliči v malých obcích vsi vybírají svoje kandidáty na základě sympatií určitého kandidáta. V malých obcích téměř nevznikají parlamentní strany, ale každý kandidát spíše kandiduje jako nezávislí kandidát. Ve větších obcích typu města se volič spíše soustředí na kandidující stran a naopak kandidáti jsou opomíjeny.

Pro svojí diplomovou jsem si vybrala obec Liběchov, kde žijí více jak 20 let. Nachází se 35 km od hlavního města Prahy a řadí se spíše do typu malých obcí. Trvale žijících obyvatel za rok 2024 je 1 077. Volební účast na volbách do místního zastupitelstva je více než 60 %. Tento trend se udržuje už od roku 1994.

Cíl práce a metodika

Hlavním cílem diplomové práce s téma „Vývoj místní samosprávy ve městě Liběchov“ je objasnit, které faktory ovlivňují lokální politický systém a jakým způsobem rozhodují političtí aktéři místní samosprávy města Liběchova. Socioekonomické a demografické ukazatele jsou jedny z důležitých faktorů, které ovlivňují proces fungování místní samosprávy. Součástí místní samosprávy jsou lokální poltické subjekty, podnikatelské subjekty, a i zájmové skupiny.

Vyhodnocení politické analýzy je zaměřeno na odbobí od roku 1994 do roku 2023. Analýza je soustředěna především na jednotlivá volební období, na vytvoření povolebních koalic, na vzájemné působení mezi politickými subjekty a stanovení jejich cílů. Ekonomická analýza je zaměřena na hospodaření samosprávy v jednotlivých volebních období a vzájemného působení politických, zájmových a podnikatelských subjektů.

Diplomová práce je případovou studií, ve které byl použit výzkum na základě strukturovaných rozhovorů místních politických aktérů. Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou. Předpokladem ke zpracování teoretické části je stanovena odborná literatura od autorů Stanislava Balíka, Petra Jüpnera a Václava Bubeníčka a dalších. Prostudování zákonů týkající se dané problematiky zejména zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Dalšími použitými zdroji byly data z Českého statistického úřadu, internetové stánky města Liběchova (dokumenty ze zápisu zasedání zastupitelstva, realizované projekty z EU, územního plánování a další), kronika města Liběchova, Liběchovský zpravodaj. Teoretická část se bude věnovat vysvětlení pojmům obec (samospráva) a působnost obcí, orgány obcí, volební systémy, forma kandidatury a typologie dle Stanislava Balíka a Petra Jüpnera, volby do zastupitelstev obcí, financování a sestavování rozpočtu obcí.

Praktická část je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole je zpracován stručný historické přehled města Liběchova, a dále se věnuje demografickému vymezení a občanské vybavenosti. Druhá kapitola diplomové práce se zabývá detailním pohledem komunálních voleb místní samosprávy města Liběchova od roku 1994 do roku 2023. Na základě výsledků voleb je stanoveno povolební vyjednávání a utváření povolebních koalic, volba starostů, místostarostů a stanovení finančního a kontrolního výboru. Třetí kapitolou je i ekonomická analýza města v rozsahu let od roku 2010 do roku 2024, která poukazuje na regionální rozvoj místní samosprávy. Data pro zpracování ekonomické analýzy byly použity z webových stránek www.monitor.statnipokladna.gov.cz. Webové stránky Monitor poskytuje komplexní

data o veřejných financí státní správy, územních samospráv, příspěvkových organizací a účetní výkazy za Českou republiku.

Volební a ekonomická analýza jsou důležité pro úspěšný rozvoj každé samosprávy. Obě analýzy jsou ve vzájemně propojení a současně se ovlivňují na úrovni komunální politiky ve smyslu rozvoje obce, jeho fungování a poskytování kvalitních služeb každé samosprávy.

Závěr diplomové práce je věnován celkovému hodnocení jak z pohledu vývoje samosprávného celku obce Liběchova na základě získaných informací z praktické části, tak použitých dat z teoretické části této práce.

Teoretická východiska

1.2 Definice obce

Zákon č.128/2000Sb., o obcích (obecní zřízení) stanoví pojem Obce. Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. V právních vztazích vystupuje obec svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající a vystupuje svým jménem a samostatně. Dále může zakládat právnické osoby a organizační složky obce, v případě plnění svých úkolů chrání veřejný zájem, vyjádřený zákonem a jinými právními předpisy. Obec má jedno nebo více katastrálních území, která se mohou sloučit. Název obce se ponese po dohodě sloučených obcí, pokud se nedohodnou na názvu, tak rozhodne Ministerstvo vnitra. Občanem obce se stává fyzická osoba, je státním občanem České republiky a je hlášena v obci k trvalému pobytu. Fyzická osoba, která dosáhla 18 let, má právo hlasovat v místním referendu, vyjadřuje se k návrhu rozpočtu obce a nahlíží do rozpočtu obce, podává orgánům obce návrhy, připomínky a podněty, vyjadřuje se na zasedání obce své stanovisko. Právní řád vymezuje obce, města, městyse, statutární města a hlavní město Prahu. Na základě zákona subjekt uplatňuje svoji pravomoc.[1]Počet obcí v letech 1921–2001 na základě počtu obyvatel je znázorněn v tabulce 1.

Tabulka 1 Počet obcí v letech 1921–2001

Rok	Počet obyvatel	Počet obcí
1921	10 009 587	11 417
1930	10 674 386	11 768
1947	8 762 361	11 695
1950	8 896 133	11 459
1961	9 571 531	8 726
1970	9 807 697	7 511
1980	10 291 927	4 778
1989	10 362 257	4 120
1991	10 302 215	5 768
2001	10 230 060	6 258

Zdroj: Vlastní zpracování S. Balík, Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, 2008

[1] SVOBODA K., GROSPIČ J., VEDRAL J., PLÍŠEK M., Územní samospráva a státní správa, Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), 2000, str. 45-52

Počet obcí se mění, jelikož se mohou v rámci jednoho z charakteristických znaků územního základu slučovat, rozdělovat, připojit k jiné obci. O těchto změnách rozhoduje zastupitelstvo obce v rámci vyhlášení referenda s kladným stanoviskem.

Ke zvýšení počtu obcí došlo na základě zrušení vojenských újezdů. Počet obcí na základě počtu obyvatel v letech 2010–2023 je znázorněn v tabulce 2.

Tabulka 2 Počet obcí v letech 2010–2023

Rok	Počet obyvatel	Počet obcí
2010	10 506 813	6 250
2012	10 505 445	6 251
2014	10 512 419	6 253
2017	10 578 820	6 258
2020	10 693 939	6 258
2023	10 827 529	6 258

Zdroj: Vlastní zpracování, Historický lexikon obcí České republiky - 1869-2005 | Produkty (gov.cz)

Charakteristické znaky obce jako jednotky územní samosprávy jsou územní základ, personální základ, právní základ, ekonomický základ, samostatná působnost obce.[2]

Členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy:

- Obec I. typu – se základním výkonem státní správy
- Obec II. typu – s pověřeným obecním úřadem (POÚ)
- Obec III. typu – s rozšířenou působností (ORP)

K obcím I. a II. typu se přiřazují další dva specifické mezistupně:

- Obec se základním rozsahem přenesené působnosti a s matričním úřadem
- Obec se základním rozsahem přenesené působnosti a s matričním úřadem a stavebním úřadem[3]

V rámci dalšího dělení jsou obce, městyse, města. Zvláštní postavení mají statutární města (např. Kladno, Liberec, Brno, Mladá Boleslav, Prostějov, České Budějovice, Jihlava, Plzeň, Chomutov, Pardubice a další). Statutární města se dělí na městské obvody a městské části.

[2]KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str. 15.
[3]KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str. 16–17

Hlavní město Praha je upraveno podle zákona č. 131/200 Sb., o hlavním městě Praze.[4]

1.2.1 Působnost obce

Územní samosprávné celky (ÚSC) vykonávají samostatnou působnost a přenesenou působnost. V rámci samostatné působnosti zastupitelstvu náleží pravomoc v oblasti schvalování programu rozvoje obce, vydává obecně závazné vyhlášky, rozšiřuje a ruší obecní policii, rozhoduje a ruší příspěvkové organizace, zřizuje a ruší výbory – volí jejich předsedy a další členy a odvolává je z funkce, vydává komunální dluhopisy, zastavuje movité věci nebo práva v hodnotě vyšší než 100 000 Kč, nabytí a převod práva stavby a smluvní zřízení práva stavby k pozemku ve vlastnictví obce, rozhoduje o spolupráci obce s jinými obcemi a i formě této spolupráce, rozhoduje v oblasti dohody o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců.

Při výkonu přenesené působnosti obce se orgány řídí při vydávání nařízení obce zákony a jejich právními předpisy, obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti. Pověřený obecní úřad provádí právní předpisy a stanoví obvody jednotlivých pověřených úřadů, rozhoduje v prvním stupni ve správním řízení. Obce s rozšířenou působností stanoví zvláštní zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem.[5]

1.3 Orgány obcí

Obec samostatně spravuje zastupitelstvo a je základním orgánem obecní samosprávy. Zastupitelstvo volí občané v obecních volbách, je složeno z členů zastupitelstva a jejich počet se mění v každém volebním období. Stanoví jej zastupitelstvo obce nejdéle do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva obcí. Zastupitelstvo obcí se schází podle potřeby nejméně jednou za tři měsíce v územním obvodu obce a zasedání je veřejné. Starosta je povinen svolat zasedání, požádá-li o to alespoň jedna čtvrtina členů zastupitelstva. Zastupitelé se usnášejí, pokud je přítomna alespoň nadpoloviční většina všech členů.

---

[4]KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str. 17–18
[5]SVOBODA K., GROSPIČ J., VEDRAL J., PLÍŠEK M., Územní samospráva a státní správa, § 61–64, §66, Zákon č. 128/2000 Sb., O obcích (obecní zřízení), [cit. 04.09.2024],2000

1.3.1 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo obce je základním orgánem obecní samosprávy. Sami občané rozhodují o jeho složení v obecních volbách. Počet členů se stanoví podle počtu obyvatel v obci vždy k 1.1. roku, v němž se konají volby. Mandát člena zastupitelstva obce vzniká jeho zvolením a k ukončení dojde v okamžiku skončení hlasování. Člen takto zvoleného zastupitelstva složí slib před zastupitelstvem a potvrdí ho svým podpisem. Zastupitelstvu obce náleží např. schvalovat program obce, schvalovat rozpočet a závěrečný účet obce, zřizuje trvalé a peněžní fondy, vydává obecně závazné vyhlášky obce (OZV), určuje funkce, do kterých budou členové zastupitelstva voleni. Přesný počet obyvatel je vyčíslen v tabulce 3.[6]

Tabulka 3 Počet členů zastupitelstva na počet obyvatel

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: Vlastní zpracování, ČMEJREK J., Obce a regiony jako politický prostor, str. 36, Zákon č.128/2000 Sb., O obcích (obecní zřízení)

Zastupitelstvo obce je povinen zřídit vždy kontrolní výbor a finanční výbor. Podmíněně povinně zřizuje výbor pro národnostní menšinu, osadní nebo místní výbory.

1.3.2 Rada obce

Rada obce vzniká jen tehdy, pokud se jedná o město, resp. městyse, potom se jedná o radu města, resp. radu městyse. Je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti, svoji činnost zodpovídá zastupitelstvu obce. Při výkonu přenesené působnosti rada obce rozhoduje, jen stanoví-li to zákon. Rada obce se nevolí v obcích, ve kterých není alespoň 15 členů zastupitelstva. Členů rady je nejméně 5 a nejvýše 11 a jejich počet nesmí přesahovat

[6] ČMEJREK J., BUBENÍČEK., ČOPÍK J., Demokracie v lokálním a politickém prostoru. 2010, str.39

jednu čtvrtinu počtu členů zastupitelstva obce. Může zřizovat iniciativní a poradní orgány komise. Svá stanoviska a náměty předkládají komise radě obce.

Radě obce jsou vyhrazeny kroky podle zákona o obcích, např.:

- Zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu
- Vydávat nařízení obce
- Plnit úkoly stanovené zvláštním zákonem
- Schvalovat organizační řád obecního úřadu
- Projednávat a řešit návrhy, připomínky a podněty předložené jí členy zastupitelstva obce nebo komisemi rady obce
- Schvalovat účetní závěrku příspěvkové organizace zřízené obcí
- Kontrolovat plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti
- Zřizovat a zrušovat podle potřeby, komise rady obce, jmenovat a odvolávat z funkce jejich předsedy a členy
- Stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizovat a zrušovat odbory a oddělení obecního úřadu[7]

1.3.3 Starosta a místostarosta

Starosta (místostarosta) zastupuje obec navenek, je nejdůležitějším orgánem obecního zřízení (zákon č. 128/200 Sb., o obcích) a je volen do funkce zastupitelstvem obce s absolutní většinou ze svých řad, musí být občanem České republiky. Za předpokladu, že se starosta nebo místostarosta vzdají své funkce, nebo jsou odvoláni, přestávají být členy rady obce. Výraznou pravomocí starosty je řídit zasedání zastupitelstva a rady, určuje agendu, o které se bude na zasedání obce jednat, určuje pořadí bodů k projednání. Starosta ve spolupráci s místostarostou podepisují právní předpisy obce. Místostarostů může být zvoleno několik a opět jsou voleni zastupitelstvem. V případě, že obecní úřad (OÚ) nemá žádné zaměstnance, zastupitelstvem se stává starosta a místostarosta. [8]

[7]KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str. 18-20
[8]BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky, 2009, str. 74-76

Pravomoc, odpovědnost a úkoly starosty (upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)):

- Odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok (§ 42)
- Může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku
- Odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce
- Rozhoduje v záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce
- Plní další úkoly stanovené tímto zákonem a zvláštními zákony
- Plní obdobné úkoly jako statutární zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce, stanoví zaměstnancům plat, pokud není v obci tajemník obecního úřadu; vedoucí odboru jmenuje, odvolává a stanoví jim plat, jen není-li zřízena rada obce
- Může po projednání s okresním úřadem svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých případech[9]

1.3.4 Obecní úřad

Obecní úřad se skládá ze starosty, místostarosty, tajemníka a zaměstnanců obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazeni také do OÚ. Případě, že nemá obec žádné zaměstnance případě je tvořen dvěma členy – starostou a místostarostou. OÚ může zřídit odbory, o dělení rozhoduje rada a tam kde není, tak zastupitelstvo. Členění odborů není povinné, a to ani dokonce v obci s pověřeným obecním úřadem. OÚ plní úkol, který mu zadává nebo ukládá zastupitelstvo a rada obce a napomáhá výborům a komisím s jejich činností. Výkon státní správy je vykonáván v oblasti přenesené působnosti. Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností (obce II. a III. typu) povinně zřizují funkci tajemníka OÚ. Ostatní obce mohou, ale nikoliv musí zřizovat funkci tajemníka. V městských obcích a městských částech se řídí podle zákona č. 367/1990 Sb. Zákon o obcích (obecním zřízení). Tajemník je podřízený (odpovědný) za plnění úkolů v oblasti přenesené působnosti,

[9] SVOBODA K., GROSPIČ J., VEDRAL J., PLÍŠEK M. Územní samospráva a státní správa,2000, str. 83

a i v oblasti rozšířené působnosti obce. Pokud není funkce tajemníka zřízena nebo obsazená zastává tuto pravomoc starosta.[10]

Úkoly tajemníka obecního úřadu:

- Plní úkoly uložené zastupitelstvem obce, radou obce, starostou
- Vydává spisový řád, skartační plán, pracovní řád obecního úřadu, další vnitřní směrnice obecního úřadu, nevydává-li je rada obce.
- Stanoví podle zvláštního právního předpisu platy zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu
- Zajišťuje výkon přenesené působnosti s výjimkou věcí, jež jsou zákonem svěřeny radě obce nebo zvláštnímu orgánu obce
- Plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů ku zaměstnancům obce zařazené do obecního úřadu
- zúčastňuje se zasedání zastupitelstva obce a schůzí rady obce a hlasem poradním[11]

1.3.5 Výbory zastupitelstva a komise

Zastupitelstvo obce musí zřídit vždy:

- kontrolní výbor
- finanční výbor

Kontrolní výbor je nejméně tříčlenný, předseda kontrolního výboru je vždy člen zastupitelstva (výjimku tvoří starosta a místostarosta). Kontrolní výbor se stará o kontrolu usnesení zastupitelstva obce a rady obce (za předpokladu, pokud je zřízena), kontroluje dodržování právních předpisů mezi ostatními výbory a obecním úřadem v oblasti samostatné působnosti.

Finanční výbor prvotně kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce, členů finančního výboru musí být v nejmenším počtu tři členové a maximální počet

[10]BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky,2009, str.77.
[11]ČMEJREK J., BUBENÍČEK., ČOPÍK J., Demokracie v lokálním a politickém prostoru. 2010, str. 47

členů není stanoven, v čele je vždy členové zastupitelstva, výjimku tvoří starosta a místostarosta.

Podmíněně povinné výbory zastupitelstva:

- Výbor pro národnostní menšiny
- Osadní nebo místní výbory

Výbor pro národnostní menšiny povinnost zřídit tento výbor je proveden na základě § 78 odst. 2 zákona č. 131/200 Sb., o hlavním městě Praze v případě podílu 5 % občanů, kteří se hlásí k jiné národnosti než české. Když při sčítání lidu je alespoň 10 % občanů, kteří se hlásí k jiné národnosti než české a žijí v územním obvodu při sčítání lidu.

Osadní nebo místní výbory jsou v minimálním počtu tří členů, které určí zastupitelstvo. Členy se mohou stát občané obce, jež jsou přihlášeni k trvalému pobytu pro osadní část obce pro, kterou je osadní výbor zřízen. Požádá-li předseda osadního výboru o slovo při zasedání musí mu být vyhověno. Zastupitelstvo obce musí zřídit vždy:

- Kontrolní výbor
- Finanční výbor

Kontrolní výbor je nejméně tříčlenný, předseda kontrolního výboru je vždy člen zastupitelstva (výjimku tvoří starosta a místostarosta). Kontrolní výbor se stará o kontrolu usnesení zastupitelstva obce a rady obce (za předpokladu, pokud je zřízena), kontroluje dodržování právních předpisů mezi ostatními výbory a obecním úřadem v oblasti samostatné působnosti.

Finanční výbor prvotně kontroluje hospodaření **s** majetkem a finančními prostředky obce, ve finančního výboru musí být v nejmenším počtu tři členové a maximální počet členů není stanoven, v čele jsou vždy členové zastupitelstva, výjimku tvoří starosta a místostarosta.

Podmíněně povinné výbory zastupitelstva:

- Výbor pro národnostní menšiny
- Osadní nebo místní výbory

Výbor pro národnostní menšiny je povinnost zřídit na základě § 78 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, v případě podílu 5 % občanů, kteří se hlásí k jiné národnosti než české. Když při sčítání lidu je alespoň 10 % občanů, kteří

se hlásí k jiné národnosti než české a žijí v územním obvodu při sčítání lidu je povinnost zřídit výbor pro národnostní menšiny. Příslušníci národnostní menšiny musejí vždy tvořit nejméně polovinu všech členů výboru.

Osadní nebo místní výbory jsou v minimálním počtu tří členů, které určí zastupitelstvo. Členy se mohou stát občané obce, jež jsou přihlášeni k trvalému pobytu pro osadní část obce, pro kterou je osadní výbor zřízen. Požádá-li předseda osadního výboru o slovo při zasedání, musí mu být vyhověno. Úkolem osadního výboru je předkládat zastupitelstvu obce, radě obce a výborům návrhy na rozvoj obce a rozpočet obce, vyjadřují se k návrhům, která jsou předkládány zastupitelstvu obce a radě obce k rozhodnutí.[12]

Komise je výkonným orgánem za předpokladu, že byla pověřena výkonem přenesené působnosti. Komise je odpovědna radě obce ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku, je odpovědna také starostovi. *„Zvláštním typem komise může být přestupková komise, která projednává přestupky. Předsedou může být osoba s právnickým vzděláním nebo osoba se zkouškou zvláštní odborné způsobilosti. Komise může mít i jiný statut – musí jí zřizovat a její členy jmenovat rada, jako u ostatních komisí, ale může být se stejným názvem zřízena jako zvláštní orgán obce (např. krizový štáb obce) a v tomto případě, její členové jmenuje starosta“.* (Koudelka, 2007, 214–215, cit. 19.09.2024).Od roku 1990 do roku 2000 došlo ke změně, kde existovaly pouze komise, a ty zřizovala rada. Zatímco kontrolní a finanční komise byly obligatorní.[13]

1.4 Volby a volební systémy

1.4.1 Volební proces

Volební zákon upravuje volby. Je v něm obsažena jak úprava aktivního volebního práva, tak i pasivního volebního práva, postup sčítání hlasů a organizace voleb, vyhlašování výsledků a možný případný volební přezkum. Volby jsou vnímány jako důležitý mechanismus zastupitelské demokracie. V rámci procesu voleb občané vyjadřují svoje

[12]KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR,2022, str.15
[13]BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky,2009, str. 79

postoje, preference, priority a aktuální požadavky vůči konkrétní podobě volebních politických aktérů.[14] Proto představují nejdůležitější formu politické participace občanů.

Česká republika se po roce 1990 řídila v zásadě čtyřmi zákony, které upravovaly průběh komunálních voleb. Prvotním zákonem byl zákon č. 368/1990 Sb., Zákon České národní rady o volbách do zastupitelstev v obcích (volby konané v listopadu 1990 a zrušen v roce 1992), za druhý zákon je považován zákon č. 298/1992 Sb., Zákon České národní rady o volbách do zastupitelstev v obcích a místním referendu (tento zákon se nikdy nevyužil), třetím zákonem je zákon č. 152/1994 Sb., Zákon o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů (byl použit v řádných volbách v roce 1994 a 1998), čtvrtým zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů (využití u voleb v roce 2002). K praktickému využití po roce 1990 došlo pouze u třech zákonů – rok 1990, 1994, 2001. Komunální volební systém po roce 1990 má šedesátiletou tradici obecní samosprávy v českých zemích. Předlohu stávající podoby je nutno hledat v období tzv. první republiky.[15] *„Základem volebního systému v roce 1990 byl v rozporu prvorepublikovou tradicí. Systém volebních kandidátních listin, který byl později mírně modifikován na poměrný volební systém s částečně vázanými kandidátkami zvýhodňující malé strany* “ (Outlý, 2004, 38-39. cit. 09-28-24).[16]

1.4.2 Funkce voleb

Funkce voleb spočívá v rozložení politických sil v určitém politickém uskupení a rozdělení mandátů mezi ně, odpovídající politickou reprezentaci, vytvoření většiny a exekutivy, zformování opozice a ta většinu a exekutivu kontroluje.[17] Prostřednictvím každých voleb mohou občané kontrolovat zvolené zastupitelské a exekutivní orgány. Na základě nespokojenosti s politickou reprezentací mohou občané prostřednictvím voleb změnit politickou reprezentaci. Kontrolní funkce souvisí s funkcí legitimizační, voliči dají svoji důvěru politické reprezentaci.

Integrační funkce – v rámci volebních střetů dochází u kandidátů (politické strany, různá uskupení, spolky a sdružení) k rozdílným zájmům, prioritám a cílům. Jejich volební

[14]ČMEJREK J., Obce a regiony jako politický prostor,2008, str. 48
[15]BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky, 2009, str. 83
[16]BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky, 2009, str.83
[17]ČMEJREK J., BUBENÍČEK., ČOPÍK J., Demokracie v lokálním a politickém prostoru, 2010, str. 51

směr je udáván prostřednictvím volebního programu. Na základě volebních výsledků mohou vzniknout částečná sjednocení a tím dojde ke vzniku exekutivní většiny a opozice.

Funkce voleb je založena na principu všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Kandidátovi, který splní podmínky stanovené zákonem (určitý věk, trvalé bydliště v rámci volebního obvodu), vzniká volební právo aktivní i pasivní ve věku osmnácti let. Tímto jsou volby považovány za všeobecné. Rovné volební právo znamená, že voličům vzniká rovnost z hlediska váhy a počtu hlasů, kterým disponují. Přímé volební právo vyjadřuje hlas voličů vůči jednotlivým kandidátům nebo kandidátním listinám. Naopak v nepřímých volbách občané volí prostřednictvím politických zástupců.[18]

1.4.3 Volební systémy

Volební systém (znázorněn na obrázku 1) lze vyjádřit jako volební způsob, kdy hlasy voličů jsou převedeny na volené zastupitelské orgány (rady). Volební systémy dělíme podle několika hledisek (volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební formule), kdy každý má svoje klady i zápory. Bubeníček, Čmejrek a Čopík poukazují na dva principy volebního systému, jenž sečtené hlasy převedou na mandáty a celý tento proces se nazývá volební procedurou. Pojem volebního systému je možné chápat v užším a širším slova smyslu. V případě užšího slova smyslu můžeme vyjádřit dva principy – většinový a proporcionální. Proporcionální systém je založen na konstrukci volebních obvodů a více mandátových obvodů, většinový systém funguje na jednomandátových obvodech, je tolik volebních obvodů, kolik je volených mandátů. Občané si volí jednotlivé kandidáty. Kandidátovi, který dostane většinu hlasů (relativní nebo absolutní), je přiznán ve svém volebním obvodu mandát. V proporcionálním systému si občan nevybírá z jednotlivých kandidátů, ale mezi kandidátními listinami, na kterých je výběr z politických stran. Většinový systém má mnoho předností, zejména se jedná o jednoduchost, vysokou personalizaci volby a úzký vztah zvoleného zastupitele k volebnímu obvodu a voličům.[19]

---

[18]ČMEJREK J., Obce a regiony jako politický prostor,2008, str.48

[19]ČMEJREK J., BUBENÍČEK., ČOPÍK J., Demokracie v lokálním a politickém prostoru,2010, str. 52-53

Obrázek 1 Zobrazení volebního systému

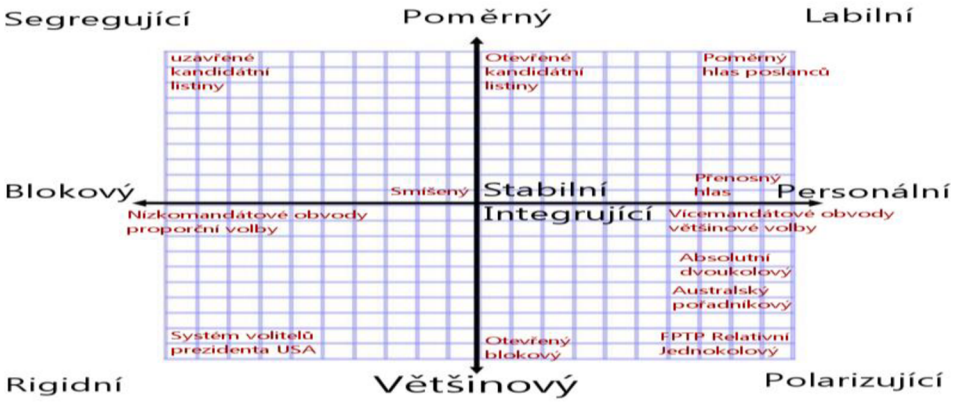

Zdroj: Volební systém – Wikipedie (wikipedia.org)

1.4.4 Volební obvod

Velikost volebního obvodu je nejdůležitější, je měřena nikoli územní rozlohou nebo počtem obyvatel, ale počtem mandátů získaných v daném volebním obvodu. §27 zákona č. 491/2001 Sb., zákon o volbách do zastupitelstev hovoří o tom, že nejdále 85 dnů před pořádáním voleb je možno vytvořit více volebních obvodů.

- Obce s počtem obyvatel do 10 000 se v každém volebním obvodu volilo nejméně 5 členů zastupitelstva obce
- Obce s počtem obyvatel od 10 001 do 50 000 obyvatel se v každém volebním obvodu volilo nejméně 7 členů zastupitelstva obce
- Obce s počtem obyvatel nad 50 000 se v každém volebním obvodu volí nejméně 9 členů zastupitelstva obce

Zákonné vymezení zastupitelstva je v tabulce 4.

V hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech může být městská část nebo městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu.

Tabulka 4 Zákonné vymezení velikosti zastupitelstva dle počtu obyvatel v letech 1990-2001

1990–1994	1994–2001	od roku 2001
počet obyvatel – počet zastupitelů	**počet obyvatel – počet zastupitelů**	**počet obyvatel – počet zastupitelů**
	do 500 5–9	do 500 5–9
do 3000 7–15	5001 - 3 000 7–15	5001 - 3 000 7–15
3001 - 20 000 15–30	3001 - 10 000 11–25	3001 - 10 000 11–25
20 001 - 50 000 24–25	10 001 - 50 000 15–35	10 001 - 50 000 15–35
nad 50 000 35–50	50 001 - 150 000 25–45	50 001 - 150 000 25–45
statutární města 50–70	nad 150 000 35–55	nad 150 000 35–55
Praha 70–80	Praha 70–80	Praha 55–70

Zdroj: Zákon č. 367/1990 Sb., 15/1994 Sb., 128/2000 sb., 131/2000 Sb., BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 93, ISBN 978-80-247-2908-4

Pražské městské části mají od roku 2000 vymezení velikosti zastupitelstev dle tabulky 5.

Tabulka 5 Vymezení zastupitelstev od roku 2000 pro hlavní město Prahu

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
do 500	5–9
5001–3000	7–15
3001 - 10 000	11–25
10 001 - 30 000	15–25
30 001 - 70 000	25–35
nad 70 000	35–15

Zdroj: Vlastní zpracování, Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze

1.4.5 Forma kandidatury

Volební kandidatura je úzce propojená s typem volebního obvodu. Rozlišujeme jednomandátové volební obvody a zde se využívá personální kandidatura. Občan volí pouze mezi jednotlivými kandidáty, vyznačuje se personálním charakterem. Tento způsob je využíván v ČR ve volbách do senátu.

Další forma volebního obvodu je více mandátová a má charakter listinné formy. Volič si v takovém případě vybírá na základě kandidátních listin, které obsahují více kandidátů, než kolik je možné získání mandátů v daném volebním obvodu. Rozhodující je pořadí kandidátů na listině.

Kandidátní listiny můžeme dělit na tři typy:

1) přísně vázaná – má pevně stanovené pořadí kandidátů a volič svojí volbou nemůže změnit pořadí,
2) vázaná listina – kandidáti jsou uvedeni v určitém pořadí, voliči je umožněna změna pořadí ve formě preferenčních hlasů a získání mandátů. V České republice je používána při volbě do poslanecké sněmovny, do Evropského parlamentu a do zastupitelstev krajů[20]
3) otevřená (volná) kandidátní listina – občan si může zvolit kandidáta z různých stran. Mandáty se přidělují stranám na základě množství všech preferencí, které jsou uděleny kandidátům vybrané strany, která obdržela nejvíce preferenčních hlasů. Způsob volby byl použit ve volbách v roce 1990–1994[21]

1.4.6 Struktura hlasu

„Struktura hlasu neboli způsob hlasování, je úzce spjato s formou kandidatury. Hlasování je děleno na hlasování jediným hlasem a vícenásobným hlasem. Kombinací těchto způsobů hlasování vytvoříme různé varianty struktury hlasu“ (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2007, str.97). Forma jediného lasu se používá v jednomandátových obvodech.

[20]ČMEJREK J., BUBENÍČEK., ČOPÍK J., Demokracie v lokálním a politickém prostoru, 2010, str. 55–56
[21] BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky,2009, str. 96

V České republice je to například hlasování do senátu. V případě více mandátových volebních obvodů je využit jediný hlas s přísně vázanými kandidátními listinami.

Vícenásobné hlasování je spojeno s otevřenou kandidátní listinou. Volič může dát tolik hlasů, jakou má velikost daný volební obvod, což je počet přidělených mandátů. Forma otevřené kandidátní listiny a vícenásobného hlasu dává voliči možnost hlasovat napříč stranickým spektrem bez ohledu na kandidátní listiny. Mluvíme o panašování nebo případně preferenčním hlasování.

Limitovaný hlas je způsob hlasování s možností přidělit voliči menší počet hlasů, který je nižší, než počet přidělených mandátů.

Kumulovaný hlas je hlas, kterým volič dá více hlasů jednomu kandidátovi, nebo volič přidělí všechny svoje hlasy pouze jednomu kandidátovi.

Dvojitý hlas je typický pro smíšené volební systémy, ve kterých je využit většinový a proporcionální volební princip. Tyto principy se používají společně stejně tak jako jednomandátové i více mandátové volební obvody. Volič může použít v rámci hlasování svůj hlas pro kandidáta v jednomandátovém volebním obvodu i ve více mandátovém volebním obvodu formou kandidátní listiny.

1.4.7 Volební (uzavírací) klauzule

Do roku 2021 se v České republice využívala adiktivní klauzule. Pro vstup do skrutinia bylo nutné získat alespoň 5 % hlasů strany nebo hnutí, koalice dvou stran musela získat 10 % hlasů, tří stran 15 % a čtyř a více stran 20 % hlasů.[22]

Postup politických stran a hnutí do prvního skrutinia:

- Politické strany a hnutí získávají nejméně 5 % hlasů
- Koalice složené ze dvou politických stran nebo politického hnutí získávají méně než 8 % počtu platných hlasů
- koalice složené ze 3 a více politických stan nebo politického hnutí získaly méně než 11 % z počtu platných hlasů[23]

[22][online]POLANECKÁ ENĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, Volební klauzule, [cit.2025-05-01] dostupné na: https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=304
[23][online]ZÁKONY PRO LIDI, Zákon č. 247/1995 Sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, [cit.2025-05-01] dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247

Volební klauzule je umělý práh pro vstup do skrutinia, který činí 5 %. Strana, která získá určité množství hlasů, se podílí na rozdělování mandátů. V malých volebních obvodech je možné, že přirozený práh je vyšší než práh umělý, pak uzavírací klauzule je zbytečná. Příkladem je Karlovarský nebo Liberecký kraj při volbě do Poslanecké sněmovny.[24]

1.4.8 Volební formule

Volební formule jsou metody, při nichž poměrné volební systémy převádějí počty hlasů na mandáty. Je to vlastně prostá matematika, a to kolik procent hlasů, tolik procent mandátů. Volební formule mají schopnost ovlivnit volební výsledek a jeho proporcionalitu, především v případě, pokud jsou aplikována ve velmi malých volebních obvodech. Volební formule jsou používány na rozdělování poměrným způsobem mandátů ve více mandátových obvodech, fungují na základě dvou odlišných principů. Podle toho, jaký princip je využíván, můžeme volební formule rozdělit do dvou hlavních skupin, kterými jsou volební kvóty a volební dělitelé. Volební kvóty a volební dělitele rozdělujeme do dvou základních formulí, jimiž jsou Hareova kvóta a d´Hondtův dělitel.

1)Volební kvóty

V české právní terminologii tyto kvóty nazýváme metodami volebního čísla. Oproti tomu v zahraniční literatuře se dočteme, že tyto kvóty jsou nazývány metodami nejmenších zbytků (largest remainders). Pracuje se s celkovým počtem odevzdaných hlasů V (votes), celkovým počtem mandátů S (seats) a výsledkem je kvóta Q (quotas). Pomocí kvót není možné rozdělit všechny mandáty, a proto se využívá dalších metod nebo je použit systém více skrutinií, kde tento proces je povolen. Metoda nejmenších zbytků je využívána tam kde vzniká problém nerozdělených mandátů.

$$Q = V/S$$

Hareova kvóta je též nazývána jako „jednoduchá kvóta“. Za autora je považován Thomas Hare (1806–1881), anglický právník, použil ji v rámci návrhu na systém jednoho

[24]ČMEJREK J., BUBENÍČEK., ČOPÍK J., Demokracie v lokálním a politickém prostoru,2010, str.56-57

přeneseného hlasu. Hareova kvóta byla použita v rozdělení přepočtu křesel Sněmovny reprezentantů mezi jednotlivé státy v USA.

Přidělení mandátů probíhá tak, že každá strana dostane tolik mandátů, kolikrát se celá hodnota kvóty vejde do počtu hlasů, která strana získala. Příklad v tabulce 6 vyjadřuje ideální, ale v praxi nereálnou situaci. V této situaci jsou přiděleny všechny mandáty, které měly být v obvodu rozděleny. Nevýhodou této formule je skutečnost, že nikdy není možné rozdělit úplně všechny mandáty.

Tabulka 6 Příklad rozdělení všech mandátů v ideální situací pomoci Hareovy kvóty

Kvóta: 100/5 = **20**

	Strana 1		**Strana 2**		**Strana 3**		**Strana 4**		**Součet**
M=5									
Hlasů	40		20		20		20		100
Mandátů	2		1		1		1		5

Zdroj: Chytilek R., Šedo J., Lebeda T., Čaloud D., Volební systémy, str. 190

Dalším příkladem, vyjádřeným v tabulce 7, je rozdělení mandátů v malých volebních obvodech. V tomto případě je dělení méně než poloviny mandátů, a to zapříčiňuje vyšší soupeřivost stran. Z pěti mandátů byly stranám pomoci Hareovy kvóty přiděleny jen tři a zbylé dva budou přiděleny dodatečně dělením na základě metody nejmenších zbytků.

Tabulka 7 Příklad metody rozdělení mandátů pomocí Hareovy kvóty a metody nejmenších zbytků

Kvóta: 1000/5 = 200

	Strana 1		**Strana 2**		**Strana 3**		**Strana 4**		**Strana 5**		**Součet**
M=5											
Hlasů	**485**		**290**		**140**		**75**		**10**		**1000**
Mandátů 1.výp.		2		1		0		0		0	3
Zbytky	85		90		140		75		10		400
Mandátů 2.výp.		0		1		1		0		0	2
Celkem mandátů		**2**		**2**		**1**		**0**		**0**	**5**

Zdroj: Chytilek R., Šedo J., Lebeda T., Čaloud D., Volební systémy, str. 191

1) **Volební dělitel**

Volební dělitel je další možností volebních formulí. Je založen na problémech s nepřidělenými mandáty, které jsou rozděleny v jediném skrutiniu, a to beze zbytku. Odpadají problémy s nevyužitými hlasy a metodou pro dostatečné rozdělení zbylých mandátů. Charakteristické pro tyto formule je řada dělitelů, podle jejichž podoby je dělíme.

D´Hondtův dělitel je formule, která je pojmenována podle Victora D´Hondta (1841–1901), univerzitního profesora matematiky z Gentu. Tato metoda je jednou z původních metod volebního dělitele, kterou je možné jako jedinou nazvat „metodou největších poměrů“. Můžeme jí označit za alternativní přístup k proporcionalitě, který vychází ze úsilí minimalizovat nadreprezentaci nejvíce nadreprezentované strany. D´Hondtův dělitel je opakem Hareovy kvóty a jejího konceptu proporcionality, zakládající se na minimalizaci absolutních rozdílů mezi procenty hlasů a procenty mandátů. Tento dělitel je nejvíce rozšířenou formulí poměrných systémů, která je používána v Rakousku, Belgii, Islandu, v Portugalsku, Finsku, Španělsku. Česká republika tuto metodu využívá od roku 1990.

Tabulka 8 Příklad rozdělení mandátů na základě d´Hondtova dělitele

	Strana 1		Strana 2		Strana 3		Strana 4		Strana 5		Součet
M=5											
Hlasů	**485**		**290**		**140**		**75**		**10**		**1000**
Řada dělitelů: 1	485	**1.**	290	**2.**	140	0	75	0	10	0	
2	242,5	**3.**	145	**5.**	70		37,5		5		
3	161,7	**4.**	96,7		46,7		25		3,3		
4	121,3		72,5		35		18,8		2,5		
Celkem mandátů		**3**		**2**		0		0		0	**5**

Zdroj: Chytilek R.,Šedo J.,Lebeda T.,Čaloud D.,Volební systémy, ISBN 978-80-7367-548-6, str.195

Základ výpočtu metody je postaven na počtu hlasů za každou stranu. Jednotlivé podíly hlasů každé strany jsou v horizontální úrovni k danému děliteli. Z vypočítaných

podílů se vybírají vždy ta největší označení čísly 1–5. Celý výpočet je znázorněn v tabulce 8.[25]

1.4.9 Volby do zastupitelstev v obcích České republiky

Volby do zastupitelstev obcí v ČR jsou upraveny v zákoně č. 491/2001 Sb., Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Funkční období je čtyřleté, volby jsou vyhlašovány na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, hlasování je tajné. Volby se konají ve všech obcích městech, městech se zvláštním postavením a hlavním městě Praze (městských obvodech a městských částech). Volebními dny jsou vždy pátek (od 14.00 do 22.00 hod.) a v sobotu (od 8.00 do 14.00 hod.). Dodatečné volby konané v jednom dni a hlasování se konají od 7.00 do 22.00 hod.[26]

Aktivní a pasivní volební právo je právo volit a být volen, je upraveno § 16 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích. Při splnění podmínek má právo volit občan za podmínek, že dosáhl 18 let, je občanem České republiky a ve svém volebním obvodu má trvalé bydliště. Podle § 17 zákona 128/2000 Sb., Zákon o obcích, mohou hlasovat i občané jiného státu pokud jsou v obci je přihlášeni k trvalému pobytu, čímž mu právo volit povoluje mezinárodní úmluva, se kterou je ČR vázána.[27]

1.4.10 Volební kampaň

Volební kampaň je prezentací kandidujících volebních politických stran, politického hnutí nebo koalice jejich kandidáta nebo nezávislého kandidáta a jejich programů. Volební kampaň je ustanovena v § 56a zákona č. 322/2016 Sb., Zákon, kterým se mění volební zákony a další související zákony. Volební kampaň je zahájena dnem vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů a končí dnem vyhlášení závěrečných výsledků. Kampaň probíhá čestně a poctivě a nesmí se o kandidátech zveřejnovat nepravdivé údaje. Pro volební kampaň může starosta vyhradit plochu, na které bude možné vylepit propagační letáky v časovém horizontu 16 dní přede dnem voleb. K propagaci není možné využívat komunikační média

[25]CHYTÍLEK R., ŠEDO J., LEBEDA T., Čaloud D., Volební systémy, 2009, str. 195
[26][online]ZÁKONY PRO LIDI, Zákon č.491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí,[cit.2025-05-01], dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491
[27]ČMEJREK J., BUBENÍČEK., ČOPÍK J., Demokracie v lokálním a politickém prostoru, 2010, str.56-57

kraje nebo obce nebo právnické osoby, která je řízena krajem nebo obcí. V období začínající třetím dnem před volbami a končícím ukončením hlasování, nesmí být zveřejňovány výsledky předvolebních a volebních průzkumů. Ve volební místnosti je zakázána jakákoliv volební agitace pro kandidující strany, politická hnutí nebo koalice a jejich stran.

Dalším obsahem výše uvedeného zákona je ustanovení o financování a výdajích ve volební kampani. Zákon ustanovuje přestupky u fyzických osob, správní delikty právnických a fyzických osob, zveřejňování údajů o financování volební kampaně, volební kampaň vedenou registrovanou třetí osobou, dohled nad financováním volební kampaně, změnu zákona o volbách do Evropského parlamentu a další ustanovení.[28]

1.4.11 Volební právo

Volební právo lze dělit na aktivní a pasivní volební právo. Dosažení věku 18 let, podmínka trvalého pobytu v obci, státní občanství ČR, právní způsobilost. V roce 2001 byla podmínka státního občanství upravena: Volit a být voleni mohou i neobčané ČR v případě, že jsou občany jiného státu, kdy právo volit a být volen (občané EU) je přiznáno mezinárodní úmluvou. Aktivní volební právo nemohou využít občané, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody, pracují jako vojáci z povolání v zahraničí, nebo jsou ve výkonu vazby nebo zadrženi. V oblasti pasivního volebního práva je možné volit bez omezení výkonu trestu. Vězni, i když nemohou volit, mohou být zvoleni ve svých volebních obvodech podle § 3 zákona č. 368/1990 Sb., §§ 5-6 zákona č. 152/1994 Sb., §§ 4-5 zákona č. 491/2001 Sb.[29] Volební právo je též zakotveno v Listině základních práv a svobod čl. 21.[30]

1.5 Lokální politické stranictví

Lokální politické stranictví představuje vztah zastupitelské demokracie, jež je stanovena zákonem č. 491/2001 Sb. Zákona o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 20 zákona č. 491/2001Sb je dané, že volební stranou mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, jejich

[28][online] ZÁKONY PRO LIDI, Zákon č. 322/20116 Sb., Zákon, který mění volební zákony a další související zákony, [cit.2024-11-11] dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-322
[29] BALÍK, S. Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 85-87
[30] [online]POLANECKÁ ENĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, Listina základních práv a svobod, [cit.2025-05-01] dostupné na: https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html

koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů, politických stran a politická hnutí. Velkého rozvoje bylo dosaženo koncem 19.století a počátkem 20.století, kdy vzniklo mnoho politických subjektů.

Úloha politických stan je založena na zprostředkování mezi občany a politickou mocí. Politické strany a politická hnutí jsou subjekty s určitou vývojovou kontinuitou a organizační stabilitou a většina sdružení nezávislých kandidátů a dalších jiných sdružení nebo koalic jsou značně proměnlivé. Politické strany jsou hlavním prostředkem participace občanů na demokratickém procesu ve smyslu, že strany se ve volbách snaží ucházet o přízeň občanů, kteří si vybírají mezi jednotlivými stranami.

Politika na národní úrovni je závislá na organizaci struktury než na osobnostech, ale v lokálním politickém prostoru je tomu spíše naopak. Ve venkovských obcích a v menších městech se setkáváme spíše se změnami hlavních politických subjektů i v případě, že se změní klíčové osobnosti na lokální politické scéně.[31]

1.5.1 Politické strany a jejich úloha v lokální politice

Politické strany mimořádnou úlohu, která je založená na zprostředkováním mezi občanem a politickou mocí. Jsou hlavním prostředkem participace občanů, a to, jak ve smyslu, že strany se ve volbách ucházejí o zájem občanů a ti si vybírají mezi stranami. Politické strany mají za funkci to, že jsou důležitým nástrojem integrace společnosti a ve svém důsledku jsou odrazem politické vůle občanů. Úloha polických stan v lokální politice je do značné míry i závislá na velikosti obce.

Ve větších městech ve volbách figurují především lokální a regionální politické strany a mohou se do voleb přihlásit i parlamentní strany. Naproti tomu v menších obcích se téměř nevyskytují a vznikají různá sdružení. Malých a venkovských obcích vzniká velmi úzká sociální prostor. Tato skutečnost determinuje formu komunální politiky a má vliv participaci občanů především na jejich volební chování.

Na lokální úrovni můžeme pozorovat, že na kandidátních listinách se objevují nezávislý kandidáti a mohou kandidovat ať už jako jednotlivci nebo jako místní sdružení

[31] ČMEJREK J., BUBENÍČEK V., ČOPÍK J. Demokracie v lokálním politickém prostoru.2010, str. 65-68

nezávislých kandidátů. V malých obcích se sdružení se svými kandidáty někdy působí i jako jediná strana a ve větších obcích jsou pak doplňkem stranického spektra.[32]

1.5.2 Lokální politické systémy

Analýzou lokálního politického systému v návaznosti na jeho vývoj můžeme označit za nejvíce obtížnější studii komunální politiky. Obce venkovského charakteru produkují běžný politický život, který se prolíná se vztahy a činnostmi politického života v obci. Proto politická strana a stranický systém jsou na úrovni komunálních voleb v malých venkovských obcích značně problematické. *„Pojetí stran jako unitárních aktérů často není v komunální politice platné kdy v jednotlivých stranách existují různé zájmové názory a proudy, které často dělají svojí vlastní koaliční politiku. Teorie koalic postupuje zejména dva cíle koaličního jednání snaha o získání exekutivních postů (americká tradice teorie koalic) a snaha o prosazení politického programu (evropská tradice). V komunální politice mohou hrát velice významnou roli osobní vztahy schopnost a povahové předpoklady jednotlivých kandidátů na starostu. To je způsobeno jak velikostí obcí a zejména velikosti jednotlivých zastupitelstev, tak „apolitickým“ a neideologickým charakterem některých komunálních systémů. Zatímco některým aktérům jde o dobytí exekutivních postů a některým pouze o kontrolu uplatňování vlastních zájmů a jiní aktéři chápou svojí roli jako společenskou. Takto nastíněná existence různých cílů tak konstrukci pravděpodobně či možných koalic dále problematizuje v „ideové blízkosti“ politických stran. Komunální politici často nedisponují žádnou ucelenou doktrínou či ideologií a politické vztahy zakládají na vztazích osobních nebo na nejrůznějších zájmech“.* (Jüptner, 2004).

Stranické systémy můžeme rozdělit dle numerického měřítka na tři oblasti:

1) **Monopartismus** – systém jedné strany[33]
2) **Bipartismus** neboli dvoustranický systém, je využíván v anglosaském prostředí, obě strany chtějí vládnout, ale v tomto pojetí se často strany po volbách ve vládnutá vystřídají.

[32]ČMEJREK J., Obce a regiony jako politický prostor, 2008, str.61-62
[33] ČMEJREK J., BUBENÍČEK V., ČOPÍK J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, str. 106-108

3) **Multipartismus** je systém dvou a více stran. Multipartismus je také někdy označován za pluralismus. Dle Sartoriho je multipartismus umírněný, polarizovaný, atomizovaný. O definici se snažili Maurice Duverger, Jean Blondel, Giovanni Sartori. [34]

1.5.3 Měření plurality lokálních politických spekter

Za nejvýznamnější metody měření roztříštěnosti stranického systému je index fragmentace a index efektivnosti počtu stran.

Index fragmentace, jehož autorem je D.Rae, lze použít na parlamentní úrovni, ale i na volební úrovni. Vzorec 1 vyjadřuje pravděpodobnost dvou náhodných poslanců z různých politických stran.

Vzorec 1: Vzorec Indexu fragmentace

$$F = 1 - \sum_{i=1}^{n} p_i^2$$

Zdroj: Úvod do studia politické vědy.2007, s.245

F – index fragmentace

n – počet stran

pi – je procenta mandátů (hlasů) získaných stranou i

Index fragmentace se pohybuje v rozmezí 0,0 – jednostranický systém (celá skupina poslanců patří do jedné strany a voliči volí jednu stranu) a 1,0 (kterýkoli poslanec patří do určité strany, kterýkoli volič volí svou stranu). V situaci dokonalého bipartismu obdrží každá ze stran 50 % hlasů, v dolní komoře jí náleží 50 % křesel a hodnota indexu fragmentace je 0,50. Rozmezí indexu od 0,50 do 0,67 identifikuje bipartismus. Pokud dosáhne index více než 0,70, lze hovořit o existenci multipartismu. Index klesne pod hranici 0,50, což je objevení se strany dominantní.

Index efektivnosti počtu stran neboli tzv. Laakso – Tageperaův index, jehož autory jsou M. Laakso a R.Taageper, vyjadřuje velikost stranického systému (parlamentní

[34] Multipartismus – IPM – politický marketing, politickýmarketing.com

nebo volební úroveň).[35] Jedná se o obrácenou hodnotu pravděpodobnosti, kdy dva ne sobě nezávislý kandidáti patří do jednoho politického subjektu. Vzorec lze také chápat jako když dva rozdílní voliči hlasují pro stejný politický subjekt. Nepluralitní systému odpovídá hodnota 1, což znamená, že většina voličů hlasuje pro jednu kandidátní stranu. Naopak, když interval vyjadřuje 1 a více (nekonečno), tak interval indexu není omezen. Velmi zvýšená hodnota indexu naznačuje radikální rozpadnutí stranického systému.[36] Vzorec 2 vyjadřuje index efektivnosti počtu stran.

Vzorec 2 Vzorec indexu efektivnosti počtu stran

$$i_{eps} = \frac{1}{\sum_{i=1}^{n} p_i^2}$$

Zdroj: Bubeníček V., Lokální modely demokracie v malých obcích, s. 49

Venkovské obce ČR se potýkají v komunálních volbách s problémem, kdy není kandidátní listina plně obsazena, a proto se kandidátní listina doplní nezávislými kandidáty, čímž jsou nezávislí kandidáti zastoupeni ve větším množství. Při výpočtu indexu fragmentace a indexu efektivnosti počtu stran nejsou tyto indexy vhodné, protože většinou vyjadřují nepřesné výsledky. Bubeníček si klade otázku, zda by nebylo vhodné při výpočtu plurality použít za hlavní faktor celkový počet kandidátů na kandidátní listině než jen počet kandidujících politických subjektů. Tímto způsobem je možné získat mnohem přesnější výpočty pro určení lokálního stranického systému a hodnotu (ip) index plurality, což je součet kandidátů, kterým náleží jeden zastupitelský mandát. Pluralitní je takový stranický systém, který vyjadřuje vyšší počet kandidátů, než je počet volených zastupitelů (index přesáhne hodnoty 1).[37]

Pedersenův index volatility je jednou z dalších forem, která představuje rozbor stranického systému, jímž měříme rozsah stability. Pedersenův index volatility je vyjádřen vzorcem 3.

---

[35] CABADA L., KUBÁT M. a kol., Úvod do studia politické vědy.2007, str. 245
[36] ČMEJREK J., BUBENÍČEK V., ČOPÍK J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, str. 109
[37] ČMEJREK J., BUBENÍČEK V., ČOPÍK J. Demokracie v lokálním politickém prostoru.2010, str. 110-111

Vzorec 3 Pedersenův index volatility

$$V = \sum_{i=2}^{n} \frac{P_i(t) - P_i(t+1)}{2},$$

Zdroj: CABADA L., KUBÁT M. a kol., Úvod do studia politické vědy. 2007, str. 286

V – index volatility

n – počet stran

Pi – celková procentuální volební podpora strany i

t – první volby

t+1 – druhé volby

Rozsah indexu volatility se pohybuje v procentuálním rozmezí od 0 do 100. 0 % je vyjádření pro volební hlasy, které se nepřesouvají mezi stranami, zatímco 100 % ukazuje na ztrátu voličských hlasů u všech stan a zároveň jsou hlasy nahrazeny novými stranami. Z toho plyne, že čím více stoupá rozsah indexu, tím se zvýší ukončení stranické loajality. [38]

1.6 Koalice a koaliční vtahy

Koalice je vztah minimálně dvou stran, které mají obvykle společný zájem na podpoře volební šance. Koalice je složena ze stran nebo hnutí. Je nutné dodržet tzv. volební kvorum neboli volební klauzuli. Pro dosažení volebního úspěchu je třeba získat ve volbách minimálně 8 % hlasů u koalice. 5 % voličských hlasů je dostačující k získání jedné politické strany a pro koalici dvou a více stran je platné kvorum 11 %.

První koalice v ČR vznikla v roce 1998 ze čtyř středopravých stran s účastí do senátních voleb v roce 2000. [39] Balík si klade otázku, kdo má být v českém komunálním prostředí považován za člena koalice. Hlavním kritériem je politické zastoupení a personální subjekt. Znamená to, že se od určitého, respektive od jeho koaliční účasti se distancuje mateřský politický subjekt. Z toho je patrné, že subjekt do koalice řazen není, ale je s ním počítáno jako s jedincem. Do koalice nejsou automaticky zařazeni všichni, kteří

[38] CHYTÍLEK R., ŠEDO J., LEBEDA T., ČLOUD D., Volební systémy. 2009, str. 89-90
[39] Cs.wikipedia.org.

členům rady dali v rámci volby hlas ve volební účasti. *„Z toho můžeme odvodit, že i opoziční subjekty jsou si vědomy toho, že neprosadí svoje vlastní kandidáty, a tudíž hlasují pro předem navržené kandidáty koalice. A tím fakticky jejich podpora končí“.* (Balík, 2009)[40]

1.6.1 Teorie koalic

Pod pojmem teorie koalic si můžeme představit popis zákonitostí utváření vlád v parlamentních systémech. Teorie koalic je postavena na racionálních cílech jedinečných stranických politických aktérů. Exekutivní funkce je uplatňována v americkém prostředí jako cíl, zatímco na evropské úrovni je kladen důraz na politický program. Rozumným výsledkem je minimální vítězná koalice, což je koalice s minimálním počtem hlasů, a dalším je vznik velké koalice, což je koalice s jedním nebo více nepotřebnými členy. Třetím typem je tzv. menšinová koalice s minoritním zastoupením v legislativním procesu.

Jüpner hovoří o stanovení dvou cílů o exekutivním postu u teorie koalic v americké tradici, v evropské tradici o prosazení politického programu. Prvním problémem je vnímání role v osobních vztazích, schopnosti a povahové předpoklady u daných kandidátů na pozici starosty. Celý proces je postaven na velikosti obce, a to z velké míry na velikosti zastupitelstva, jakož i na nesouhlasu některých komunálním uspořádání. Na úrovni komunální politiky pozorujeme více stanovených cílů, které představují analogový výskyt více různých her. Zúčastněným aktérům jde především o získání vysokých pozic, jiným zase o uplatnění vlastních zájmů, a někteří si svojí funkci vykládají jen jako společenskou roli. Do pozice zastupitele se některé zájmové skupiny mohou dostat v rámci vytváření různých nátlaků.

Ideová blízkost politických stran je dalším problémem. Komunální politici ve většině případů nemají ucelenou představu, ale ani žádnou ideologii. Vztahy, které se vytvářejí v oblast komunální politiky, jsou především zaměřeny na osobních vztazích a odlišných zájmech.[41]

---

[40] BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky 2009, str.197
[41] JÜPNER P., Komunální koalice a politické modely.2004, str. 80-82

1.6.2 Typologie koalic dle Stanislava Balíka

Stanislav Balík ve svém pojetí dělí koalici do dvou hlavních skupin:

1) Minimálně vítězná koalice
2) Nadměrná koalice, dříve označována jako velká

Tyto skupiny vypovídají o vzájemné míře soutěživosti, neodpovídají nám však na otázky spojené s charakterem politické kultury, jelikož do nadměrných koalic počítá Balík jak klasickou velkou koalici (dva největší ideoví soupeři) a do opozice se staví mnoho malých subjektů. Dalším je všestranná koalice a do opozice nepřechází žádný subjekt. Obě tyto varianty se zdají být rozdílné z pohledu povahy politické kultury, i když jsou začleněny do jedné skupiny. Koalice sama o sobě nic nevypovídá, ale jsou spojené v souvislosti s jejich vytvořením a následném působení[42].

Členění koalic není dostačující ve dvouprvkové typologii. Koalice je možné třídit dvouúrovňově, ale takovému dělení připadá označení jako třída koalice, která funguje na bázi počtu aktérů neboli počtu mandátů. Ve druhé úrovni působí druh koalice, zakládající se na ideové vzdálenosti elementů v rámci systému a na počtu aktérů neboli počtu mandátu.

Již zmíněné typy koalic v předchozím odstavci se váží k různým typům:

- Výhradně do třídy minimálně vítězné koalice připojíme typ
  - Minimální vítězné ideové propojení (MVIP)
  - Minimálně vítězné ideové nepropojení (MVIN)
- Výhradně do třídy nadměrné koalice můžeme připojit další druhy koalic
  - Nadměrně ideově propojené (NIP)
  - Nadměrně ideově nepropojené (NIN)
  - Široké
  - Všestranické
- Jedna koalice připojitelná k oběma třídám
  - Velká

[42] BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. 2008, str.42-47

Rozdělení tříd a typů koalic je vyjádřeno ve schématu 1.

Schéma 1 Třídy a typy koalic

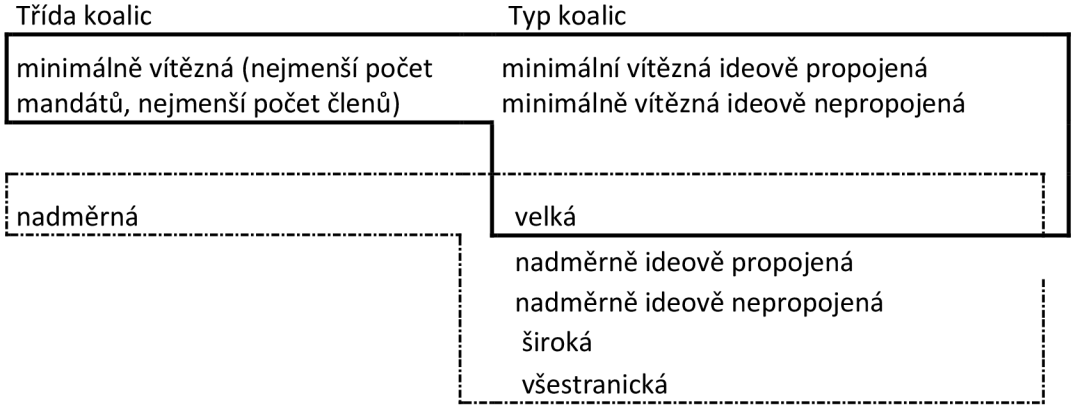

Zdroj: BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. 2008, str.48

1.6.3 Minimálně vítězná ideově propojená koalice

Minimálně vítězná ideově propojená koalice musí mít takové množství volebních hlasů, aby bylo možné zajistit většinu. Příslušníci tohoto typu koalice se ve většině názorů shodují. Tento typ koalice (dohromady i s jednostranickou exekutivou) je právě tím typem, jež má z hlediska názoru nejrozumnější povolební řešení. Zároveň co nejvíce posiluje konkurování stranického systému, což pro voliče představuje příležitost pro zvrácení volebního výsledku v dalších volbách. Účastníci, kteří jsou součástí těchto koalic, jsou motivováni logickou volbou úsilí o co největší mocenský vliv za předpokladu, že vynaloží co nejméně sil.[43]

1.6.4 Koalice minimálně vítězná ideově nepropojen

V českém politickém prostředí, který nebyl doposud využíván, je koalice, která má velice malý počet příslušníků, kteří mají velmi malý počet mandátů, jež je zapotřebí

[43] BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností, 2008, str..43

k většině, nazývána jako koalice minimálně vítězná ideově nepropojená. Její příslušníci nemají shodný ideový názor, protože součástí koalice jsou členové z protichůdných částí politického spektra, vyčleňuje takový subjekt, který má místo v ideovém spektru uprostřed s dvěma členy koalice. Minimálně vítězná ideově nepropojená koalice je označena za ojedinělý typ koalice. Příkladem může být stav, kdy probíhá kooperace s protikladnými stranami a v opozici je větší množství politických subjektů neboli proudů. Pokud porovnáme onu koalici s velkou koalicí, zjistíme, že není možné začlenit jen dva zástupce ideového spektra. Vhodným příkladem je stav, kdy se uskutečňuje partnerství s jedním nebo více aktéry s rozdílným názorem. Z toho můžeme u tohoto typu koalice vypozorovat dvě situace.

V první situaci nestaví vítěz voleb minimálně vítěznou ideově propojenou koalici, protože nemá žádného vhodného partnera. Výsledkem je nabídka spolupráce straně, která má vzdálenější ideologii a nebude mít takové postavení jako strana větší.

V druhé situaci nevytvoří ideově propojeno koalici i přesto že má s kým, ale k tomuto kroku mu brání personální důvody.[44]

1.6.5 Velká koalice

V oblasti vědeckého a společenského konceptu je používán termín velká koalice ve spojitosti propojení dvou stran, které jsou dominantní, s myšlenkově antitetickými aktéry a není potřebné ke svému propojení doplňovat nové parametry. Velká koalice je unikátní tím, že může být připojena k oběma třídám, a to jak k minimální vítězné koalici, tak i ke koalici nadměrné. Dalším specifickým ukazatelem velké koalice je situace, ve které je možné vytvořit vítěznou ideově propojenou koalici (obvykle k tomuto propojení nedojde, a to na základě personálního důvodu) a do opozice vstupují dva protivníci ideově rozdílní. Velká koalice je nejčastěji jen dvojčlenná, ale někdy vznikne i vícečlenná obměna. Důležitou podmínkou pro vznik je, aby se představitelé shodli na hlavním ideově protikladném pólu a mimo uskupení spojenectví setrval více než jeden aktér nebo politický proud. Vznik velké koalice probíhá za účelem podpory v legislativním tělese, což je zapříčiněno zmenšením počtu členů koalice a mariginalizace opozice.[45]

---

[44]BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností,2008, str.43
[45]BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností,2008, str.43-44

1.6.6 Koalice nadměrná ideově vítězná

Okolnosti, za jakých vznikají nadměrně ideové koalice, je možné charakterizovat v institucionálním nastavení politického významu zejména v charakteru působení politických stran, eventuálně stranického systému. Mnohdy se objevují v systémech, ve kterých je pro rozhodnutí třeba nadpoloviční většiny hlasů, a to nejen všech zákonodárců (nikoli jen přítomných). Opozice vystupuje jednomyslně proti vládě i tam, kde by minimálně vítězná koalice nebo také jednobarevná vláda měla těsnou většinu. Pokud je to možné, tak koalice nabídne spolupráci ideově menšímu subjektu. Další situací je možné dominantní vítězství politické strany, kdy sama nemá dostatečné množství hlasů. Nedisciplinovatelnost politických uskupení vede k utvoření minimálně vítězné koalice.[46]

1.6.7 Široká koalice

Novinářské označení této koalice je duhová koalice. Tato koalice musí být více než dvojčlenná, je nezbytné, aby měla více subjektů, než je zapotřebí k získání nadpoloviční většiny hlasů. Spolupracují s ní aktéři, kteří jsou myšlenkově neslučitelní. Velké množství koalic vzniká na základě dvou důvodů, který sám o sobě vede k rozdílnému typu koalice. První důvodem je vysvětlit aktérům užitečnost poměrného zastoupení všech zúčastněných subjektů v radě (vznik všeobecného modelu). Druhým případem je ujistit většinu o nemožnosti spolupráce s nějakého z nich a může to vést k vytvoření modelu minimálně vítězné koalice [47]

1.6.8 Koalice všestranická

Koalice všestranická je sjednocena s koalicí nadměrnou. Může být označována jako všeobecní, všekrajská, všestátní (všenárodní). Jedná se o koalici, která je složena ze všech politických stran. Strana vítězná, která chce obsadit radu, může přizvat i stranu poraženou. V uvedené situaci vznikne koalice dvojčlenná, která je považována za koalici všeobecnou, neboť může být také vnímána jako koalice velká.[48]

---

[46] BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností,2008, str.43-45
[47] BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností,2008, str.46
[48] BALÍK S., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností,2008, str.46-47

Příklad: *„Po volbách v roce 2002 v Lipníku nad Bečvou utvořilo všeobecní koalici pět subjektů přítomných v zastupitelstvu: Unie pro Lipník, ODS, KSČM, ČSSD a KDU-ČSL. Volební výsledky byly poměrně vyrovnané kdy vítěze a nejslabšího dělilo pouhých 9 %“.* (Balík, 2008 a, 160-161)[49]

1.7 Teorie koalic podle Petra Jüptnera

Petr Jüptner rozebírá otázku o velikosti stranických koalic a dále koalic, které vznikají v komunální politice. V případě komunální koalice je nutné si představit ekvivalent pojmů vláda, premiér, parlament a politické strany. Vládu je možné chápat jako obec či městskou radu, parlament jako zastupitelstvo, premiéra jako starostu. Vztah starosty k radě není tak vázán jako vztah premiéra k vládě. Nejvíce problematické jsou politické strany. Na komunální úrovni mohou být na jedné straně nezávislá sdružení a na druhé straně politickým stranám přisoudíme funkční i institucionální charakteristiku. V malých a středních obcích lze politické strany vnímat jako volnou koalici nebo dokonce jako sumu jednotlivců, čímž vzniká problematika poznatků obecných zákonitostí koaličního chování stranických aktérů i předpoklad unitární povahy politických stran.

Teorie koalic je zaměřena na dva cíle. Prvním cílem je získat exekutivní post (americká tradice teorie koalic) a dalším cílem je prosazení politického programu, který je zejména charakteristický v evropských zemích. Komunální politika je zaměřena zejména na roli osobních vztahů – schopnosti a povahové předpoklady kandidátů. Tento proces je způsoben velikostí obce, ale především velikostí zastupitelstva. Komunální politika je spojena s existencí většího množství cílů, což může odpovídat výskytu většího množství různých her. Někteří političtí aktéři chápou svoji roli jako dobytí exekutivních míst, a někteří chtějí pouze uplatnit svoji kontrolu vlastních zájmů nebo jiní političtí aktéři vnímají roli spíše jako společenskou. Obecní zastupitel vykonává celkem nenáročnou funkci, což může vést k tomu, že nátlakové a zájmové skupiny zvolí svoji kandidaturu do zastupitelstva tímto způsobem.

Ideová blízkost je dalším problémem politických stran. Velmi často jsou vytvářeny ideové nebo ideologické škály (levice, konzervatizmus – liberalismus, kromě škál je možné narazit na velice složité geometrické modely).[50]

---

[49] BALÍK S., Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky, 2009, str.196
[50] JÜPNER P., Komunální koalice a politické modely, 2004, str.80-82

Komunální politika je především determinována velikostí obce, která je závislá na charakteristice stranického systému. Tvorbu koalic a rozlišujeme 4 kategorie obcí. Tabulka 9 zobrazuje kategorie obcí dle velikosti. Dalším deterministickým prvkem je technický faktor – podmínka kandidatury, ustanovení o vypsání předčasných voleb v případě poklesu počtu zastupitelů, volební systém, uzavírací klauzule.[51]

Tabulka 9 Kategorie obcí dle velikosti

kategorie obcí	počet obyvatel
malé obce	cca do 1700
malé střední obce	cca 1701 - 9 000
větší střední obce	cca 9001 - 45 000
velká města	cca nad 45 000

Zdroj: Cabada L., Koalice a koaliční vztahy, ISBN 80-7380-004-7 str.114

1.7.1 Nejmenší obce

Charakteristika nejmenších obcí (NO) dle Jüpnera je zastoupena počtem obyvatel, která má nejvyšší hranici 1700 obyvatel (vyjádřeno v tabulce č 9). V případě nejmenších obcí mnohdy kandidují nezávislí kandidáti spolu se svými sdruženími nebo jako jednotlivci a explicitně vznikají nejvíce dvě politické strany. Počet členů v těchto stranách je minimální je to dáno tím, že vznikají nejdříve před volbami. Vznik koalic je postaven na principu, že kandiduje vše „co má nohy a ruce“ a podle zákona „každý s každým“. Zvolení zastupitelé v nejmenších obcích nefungují na základě „principu vlády a opozice“, ale na bázi „velké rodiny“.

Občané těchto obcí vnímají politické uskupení spíše jako zlo, počátek rivalství a různorodých střetů. Dalším problémem, který je vnímán ze strany zastupitelů, že je celkem nepodstatné, za koho kandidáti kandidují, jelikož většina navržených kandidátů se nehlásí ke svým stranám a na svoje pozice po volbách rychle rezignují. Zastupitelé velmi často ani nevnímají, kdo za koho kandiduje a taktéž ani zda je představitelem nějaké strany, protože v konečném postavení tato skutečnost nemá žádný smysl. Předvolební čas kandidátů je veden v duchu, že „*Nikdo z nás není organizován v žádné politické straně a při svém*

[51]CABADA L., Koalice a koaliční vztahy, 2006, str.109-110

rozhodování je odpovědný *pouze svým spoluobčanům a vlastnímu úsudku"*. (Komunální koalice a politické modely, P. Jupner,2006). Z výše uvedeného je zřejmé, že povolební zasedání se nekonají, ale mívají společenský charakter.

Skutečností je, že v nejmenších obcích se po volbách neformuje obecní rada a pozice starosty je tak neuvolněná. Vznik minimálních vítězných koalic není tak častý. Koalice vznikají pouze před volbami, které fungují na nepolitických vztazích osobního uznání a v rámci voleb se kandidátní listiny vzájemně podporují.[52] Rozložení politických stran vyjadřuje graf 1.

Graf 1 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran (komunální volby 2002)

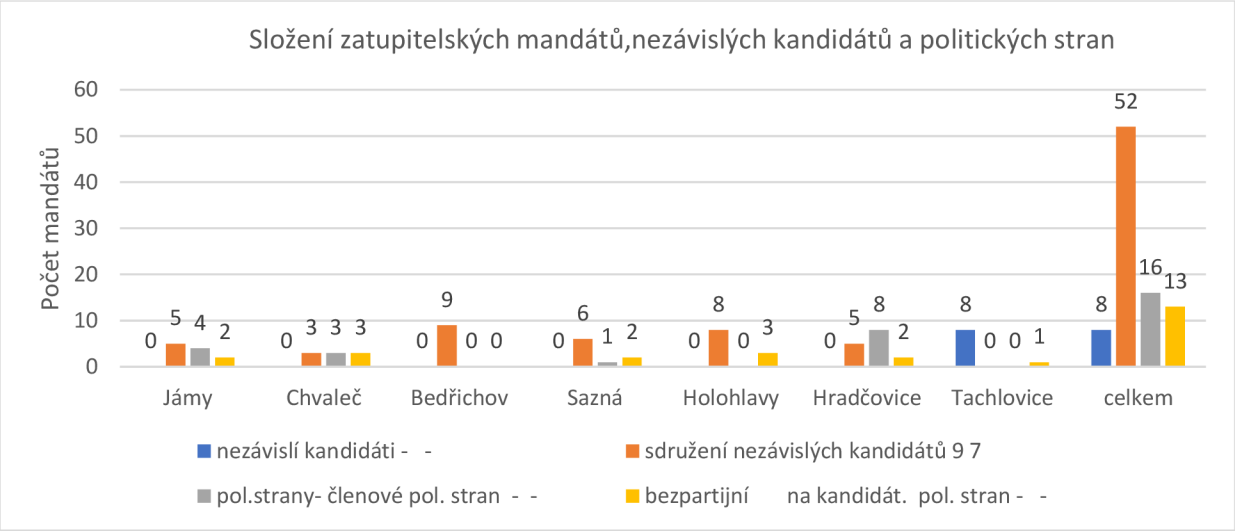

Zdroj: Vlastní zpracování, Politologická revue 2, 2004, str.84

1.7.2 Obce menší střední velikosti

Obce menší střední velikosti (MSO) jsou v přibližném intervalu od 1701 – do 9000 obyvatel (vyjádřeno v tabulce 9). Systém kandidatury v obci je založený na nepsaném principu „velké rodiny". Političtí aktéři obce proti sobě výrazně neútočí a mají podobu uzavřené a neformální koalice. V tomto politickém spojenectví jsou vytvářena tzv. „jádra", která jsou složena z aktérů, kteří kandidují prostřednictvím jednotlivých stran, hnutí nebo

[52] Jüpner P., Komunální koalice a politické modely,2004, str. 83-87

sdružení. Propojení jader v rámci kandidátní listiny může a nemusí být napříč politickými stranami. Celé koaliční složení v MSO je výrazem osobních vztahů, neprůhledného a nestandartního systému.

V obcích typu MSO kandidátní listinu explicitně staví ojediněle i deset politických stran. Působnost jader může přesahovat lokální strukturu politických stran anebo místních organizací. Je vnímána jako pilíř komunálních volebních systémů MSO. Postavení kandidáti ve volbách jsou většinou aktivisté za nějakou demokratickou alianci. Pro větší úspěšnost a co největší získání množství hlasů vytvoří některá jádra větší množství kandidátních listin. Ztotožnění se s politickými stranami není tak důležité jako s jádry. V rámci utváření společných vztahů mezi různorodými jádry dochází k determinaci už v období před volbami, čímž vznikne exekutivní koalice. Na základě takovéhoto postavení jader dojde k vygenerování velké koalice s rozdílnou úrovní exekutivní participace.

Vzhledem k důležitosti osobních vztahů se do sestavování koalic nijak nepromítají ideologické faktory a tím dojde ke vzniku koalice na principu „každý s každým“[53]. Rozložení politických stran vyjadřuje graf 2.

[53] Jüpner P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely,2004, str. 91

Graf 2 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran (komunální volby 2002)

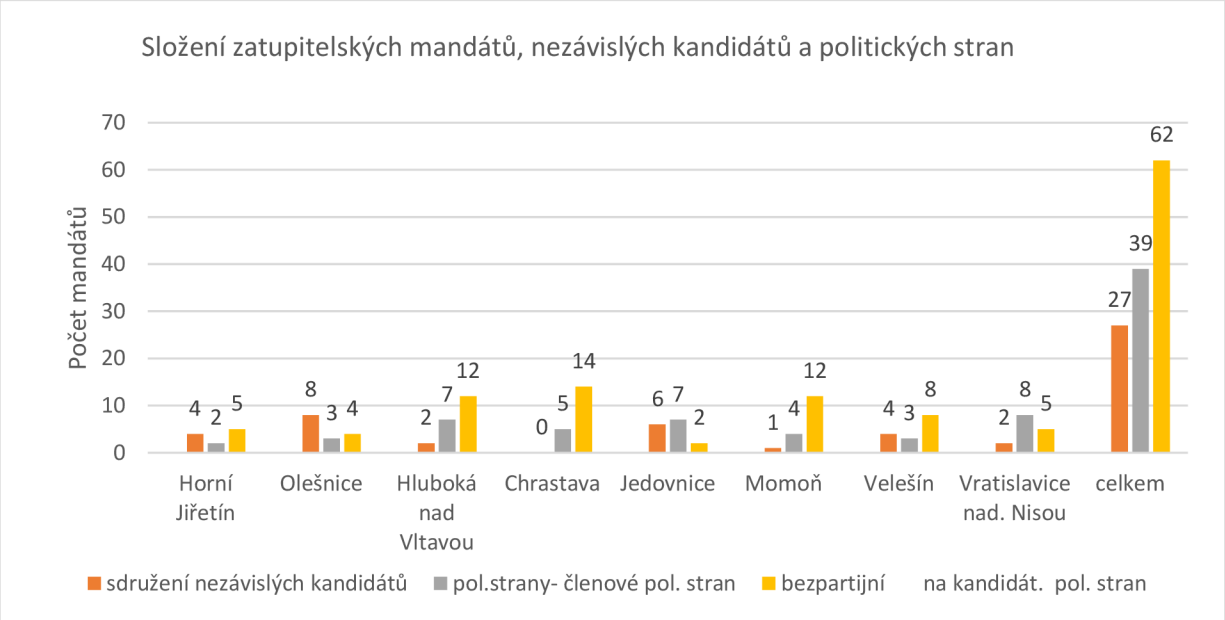

Zdroj: Vlastní zpracování, Politologická revue 2., prosinec 2004, str.88

1.7.3 Obce větší střední velikosti

Přibližné rozmezí počtu obyvatel obce větší střední velikosti (VSO) je 9 001 – 45 000 (vyjádřeno v tabulce 9). Ve větších středních obcích se poprvé setkáváme s jasnými koalicemi ve větší míře. Jejich kandidáti jsou převážně registrovaní členové. Vzhledem k tomu, že ve větších středních obcích (VSO) jsou obtížnější podmínky kandidatury, tak se téměř nevykytují nezávislá sdružení. Nezávislí kandidáti si kandidaturu zabezpečují některou regionální stranou. V některých větších středních obcích se mohou objevovat lokální komunální strany například Nezávislé sdružení občanů. Častým modelem politických systémů v obcích VSO působí „polosoutěživý systém“.

Petr Jüpner uvádí, že exekutivní posty jsou závislé na volebním výsledku a mezivolební doba je charakteristická nižší mírou soutěživosti. Exekutivní koalice zajistí většinu v zastupitelstvu. Ve větších středních obcí se utvářejí silné vazby mezi elitami stran a tím dojde k dlouhodobé spolupráci. A Petr Jüpner tuto situaci označuje za „politickou alianci“[54]. Rozložení politických stran vyjadřuje graf 3.

[54] Jüpner P. Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely,2004, str. 92-95

Graf 3 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran (komunální volby 2002)

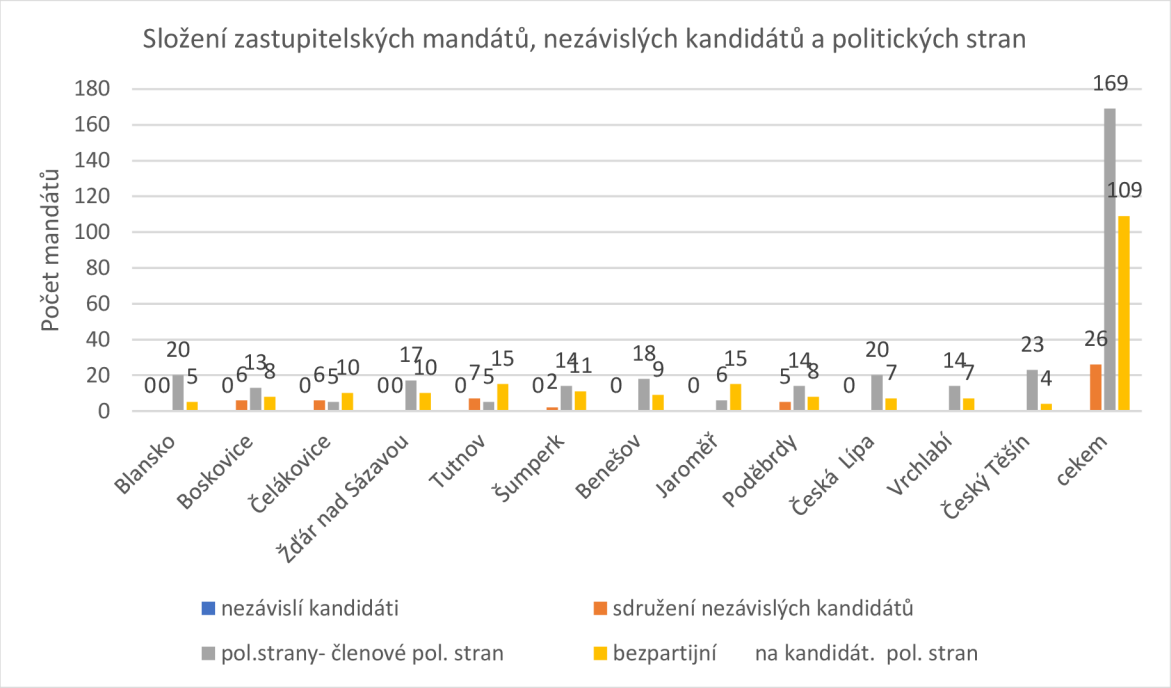

Zdroj: Vlastní zpracování, Politologická revue 2., prosinec 2004, str.92

1.7.4 Největší obce

Největší obce mají nejnižší hranici obyvatel v počtu 45 000 (vyjádřeno v tabulce 9). Tento typ obce je charakteristický pro územně členěná statutární města. Kaolice jsou charakteristická pro největší obce (NO). V předvolebním období se postupně vytvářejí zárodky politických stran se svými lídry a potom usilují o získání nadpoloviční většiny zastupitelských křesel, obsazují městskou radu, funkci primátora nebo starosty a jeho náměstků. Velmi často se vytvářejí velké koalice. Ideologické bariéry nebrání vzniku minimálních koalic čímž je vynucena koncentrace moci a není vůle prosadit vyhraněný program. Velmi častým jevem je vznik koalic jak v parlamentní politice, tak i na radnicích statutárních měst[55]. Rozložení politických stran vyjadřuje graf 4.

[55] Jüpner P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, 2004, str. 96-98

Graf 4 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran (komunální volby 2002)

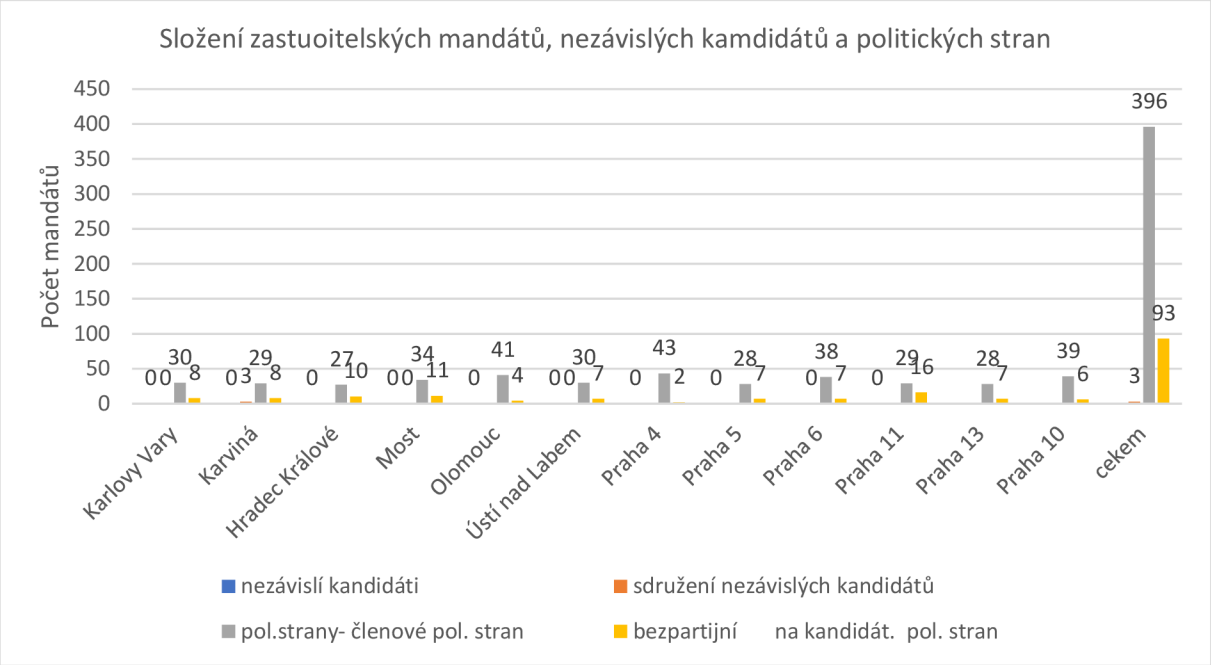

Zdroj: Vlastní zpracování, Politologická revue 2., prosinec 2004, str.96

1.8 Rozpočet a rozpočtový proces obce

V rámci soustavy veřejných rozpočtů jsou na úrovni územních samosprávných celků, v případě ČR obcí a krajů, sestavovány rozpočty obce nebo kraje (tzn. územní rozpočty). Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec nebo kraj získá na základě jejich přerozdělování v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastní činností. Tyto fondy se rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy, nebo prostřednictvím soukromého sektoru. Územní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán, stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě, s využitím nenávratného, neekvivalentního nedobrovolného (zejména u daní) způsobu financování, který je typický pro všechny veřejné rozpočty.

Rozpočet a celý rozpočtový proces lze chápat jako nástroj zabezpečení a financování obecní politiky, nástroj, který dává do souladu plánované příjmy a výdaje obce. Rozpočet

je toková veličina. Na příslušném příjmovém a výdajovém účtu nikdy není stav rozpočtovaných příjmů a výdajů, jelikož v rozpočtovém období se z došlých příjmů plynule uhrazují výdaje. Během rozpočtového období tudíž běžně dochází k časovému nesouladu mezi vývojem příjmů a vývojem výdajů příslušného územního rozpočtu.

1.8.1 Rozpočet jako bilance

Z tohoto hlediska je rozpočet bilancí, který porovnává příjmy a výdaje za rozpočtové období, shodný s rozpočtovým obdobím celé soustavy veřejných rozpočtů v dané zemi. V ČR je období shodné s kalendářním rokem, nemusí tomu však být ve všech zemích, (např. ve Velké Británii začíná fiskální rok 1.dubna a končí 31. března následujícího roku). Hospodaření lze charakterizovat vzorcem 4.

Vzorec 4 Vyjádření hospodaření obce

$$F_1 + P - V = F_2$$

F_1 je stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období
F_2 je stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období
P – příjmy
V – výdaje

Je-li F_2 větší než F_1, vytváří se finanční rezerva pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce. Je-li F_1 větší než F_2, je nutné použít rezervy z minulého období nebo jiných zdrojů na vyrovnání rozpočtové bilance. Řadu příjmů z vyšších úrovní rozpočtů (sdílené daňové příjmy, dotace) získá obec na svůj účet na začátku dalšího rozpočtového období. V případě, že nejsou vytvořeny finanční rezervy, je obec nucena k financování svých potřeb využít např. překlenovacího úvěru.

1.8.2 Rozpočet jako finanční plán

Další funkcí, kterou územní rozpočet považuje za nástroj finančního hospodaření jak obcí, tak regionů, je finanční plán, zajišťující solventnost obce nebo kraje, a to tak, že připouští pouze takové výdaje obce (kraje), kterými jsou:

- Příjmy, které je možné očekávat
- Vytvořené rezervy
- Půjčky, které lze získat a splatit

Při plánování příjmů a výdajů územních rozpočtů se setkáváme s tzv. rozpočtovým omezením. S tímto problémem se musí vypořádat většina ekonomických subjektů (obce, kraje). Je vyjádřeno tak, že snaha územních celků vytváří dostatečné množství (objem) zdrojů na příjmové straně rozpočtu, což je často v rozporu s financováním záměrů a cílů na straně výdajů.

Vzhledem k tomu, že obce a kraje nejsou finančně soběstačné a mají omezené pravomoci v oblasti ovlivňování příjmů, je důležité o příjmech uvažovat jako o rozpočtovém omezení. V opačném případě část výdajů obce nebo kraje, je předem známá a daná, tudíž jsou charakteru mandatorního a je možné odhadnout výdaje předem.

Žádoucím směrem při plánování výdajů (zejména u lokálních veřejných statků a služeb) je vycházet z jasně daných potřeb, a to analyzováním výdajů z důvodu realizace možných úspor a zvýšením efektivnosti, změn v poptávce a potřeb jednotlivých druhů služeb a hledáním lepšího rozdělení výdajů k dosažení spravedlivého rozložení služeb.

Rozpočtový proces je tvořen navrhováním, projednáváním, schvalováním a průběžnou nebo následnou kontrolou plnění. Postup je zobrazen ve schématu 2.[56]

[56] PROVAZNÍKOVÁ R., Financování měst, obcí a regionů, GRADA Publishing, 2007, str.53-54

Schéma 2 Objektivizace vztahu příjmů a výdajů v územní samosprávě

Zdroj: Financování měst, obcí a regionů, Provazníková P., str.54, ISBN 978-80-247-2097-5

Rozpočet jako nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky

Za další krok územních rozpočtů jako nástroje lze považovat realizaci koncepce ekonomického a sociálního rozvoje v daném území, a to:

- Určením priorit v oblasti lokálních veřejných statků a služeb, které obec poskytuje
- Alokací zdrojů při různých činnostech obce, stanovení úrovně, ale i zaměřením činností obce v průběhu rozpočtového období
- Působností zákonných norem, které určují výši zdanění a poplatků, jež se vybírají v průběhu následujícího roku
- Poskytováním úplné informovanosti o finanční situaci, o plánech obce, které následně slouží jako základ pro měření efektivnosti operací obcí.

Z výše uvedených funkcí, které rozpočet plní, vycházejí tři metody rozpočtu:

- Rozhodovací – určuje cíl, kterého chce obec dosáhnout. Vybírá zdroje, do kterých výdaje půjdou, tj. na různé druhy služeb a investic apod.
- Řídící – alokuje zdroje mezi jednotlivé organizační jednotky obce (kraje), které by měly hospodařit s dostatečným množstvím finančních prostředků na mzdy, vybavení, budovy apod.), tak aby byly zajištěny požadované výstupy
- Kontrolní – legalizuje, jak velký objem finančních prostředků územní celek získává a vydává, stanovuje, kdo tyto prostředky vydává, v jaké výši a na jaký účel[57]

[57] PROVAZNÍKOVÁ R., Financování měst, obcí a regionů,2007, str..55

1.8.3 Metody sestavování rozpočtu

Sestavování územních rozpočtů vytváří stále větší tlak na zvyšování efektivnosti. Je důležité přesně určit a plánovat uspokojování potřeb obyvatel. Z toho vyplývají využívané postupy a techniky finančního plánování a kontroly.

Běžným postupem je využívání přírůstkového (indexového) způsobu. Při jeho aplikaci se vychází ze současného rozpočtu, který je základem pro budoucí rozpočet. Na jeho základě jsou zohledněny (odhadnuty) meziroční změny (např. inflace, demografické změny, legislativní změny). Nedostatkem metody může být skutečnost, že nezohledňuje měnící se potřeby a zájmy občanů a nebere v úvahu, zda jsou služby poskytovány efektivně a spravedlivě.

Dalším běžným postupem je používání fixně limitovaného rozpočtu. Na úrovni obce může být tento přístup využit, pokud veřejné statky zajišťuje pro obce jiná organizace – obec, která poskytne paušální částku na zajištění této služby a daná organizace si fixní částku rozdělí na jednotlivé položky. [58]

1.8.4 Struktura municipálního rozpočtu

Rozpočet se obvykle sestavuje dvojím způsobem, a to jako běžný a kapitálový rozpočet. Běžný rozpočet zahrnuje běžné provozní příjmy a výdaje, které se každoročně opakují. Kapitálový rozpočet je složen z příjmů a výdajů, které jsou obvykle jednorázové a vztahují se k investicím.

Rozpočet se obvykle sestavuje jako vyrovnaný, kde příjmy se rovnají výdajům. V případě, že jsou výdaje vyšší než příjmy, můžeme mluvit o deficitním (schodkovém) rozpočtu. Pokud jsou příjmy vyšší než výdaje, mluvíme o přebytkovém rozpočtu. Za situace, kdy jsou běžné příjmy vyšší než běžné výdaje, přebytek slouží k úhradě dluhu nebo k pokrytí investičních potřeb. Výše uvedené zachycuje schéma 3.

[58] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str..32

Schéma 3 Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem

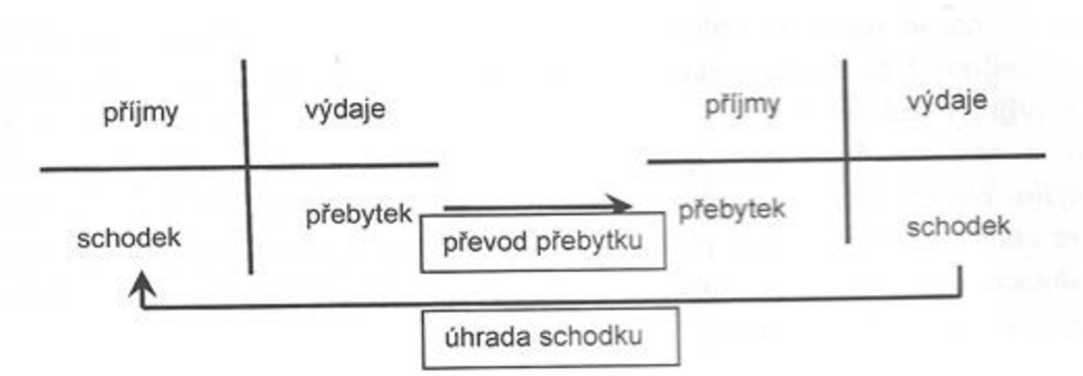

Zdroj: Místní finance v ČR, Kukalová G. a Pfeiferová D. str. 33, ISBN 978-80-213-3166-2

Součástí obecních rozpočtů je řada typů příjmů (daňové, nedaňové a přijaté transfery), které do obce plynou v rámci přerozdělování výnosů z daní nebo jako dotace, a dále příjmy jež sama obec produkuje vlastní činností, nebo jako výnosy z majetku. Výdaje obce zahrnují např. mzdy a povinné odvody, energie, výdaje na zajištění statků a služeb, dotace občanům, zajištění veřejného pořádku. Výše uvedené zachycuje tabulka 10[59].

Tabulka 10 Struktura příjmů a výdajů rozpočtu obcí

PŘÍJMY		**VÝDAJE**	
Běžné		Běžné	
• daňové	svěřené daně, sdílené daně, místní poplatky, správní poplatky, poplatky ze životního prostředí	mzdy a platy, energie, nájemné, materiál, povinné pojistné za zaměstnance	

[59] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.33

• nedaňové	z pronájmu majetku, zisk z municipálních podniků, z poplatků za služby, příjmy od organizačních jednotek, příjmy od příspěvkových organizací, příjmy sankční povahy	výdaje na municipální podniky, placené pokuty a jiné sankce, placené úroky, dotace vlastním organizačním složkám, neinvestiční příspěvky příspěvkovým organizacím, transfery obyvatelstvu	
• přijaté transfery	běžné dotace ze státního rozpočtu, běžné dotace ze státních fondů, běžné dotace z rozpočtu krajů	veřejný pořádek (obecní policie), komunální služby, ostatní běžné výdaje	
Kapitálové		Kapitálové	
z prodeje majetku		na pořízení majetku	
z prodeje cenných papírů, akcií a majetkových podílů		na nákup cenných papírů, akcií	
přijaté dotace (účelové, neúčelové)		poskytované kapitálové dotace	
přijaté úvěry		splátky úvěrů	
z emise komunálních dluhopisů		poskytnuté investiční příspěvky příspěvkovým organizacím	
přijaté splátky půjček		poskytnuté investiční půjčky	

Zpracování: Místní finance v ČR, 2022, Gabriela Kukalová a Daniela Pfeiferová, vyd. Česká zemědělská univerzita, s.33, ISBN 978-80-213-3166-2

1.9 Struktura příjmů a výdajů obcí

Příjmy obcí lze dělit z hlediska návratnosti na příjmy návratné a nenávratné. Dalším tříděním definujeme tři skupiny, mezi které patří návratné příjmy, daňové příjmy a nedaňové příjmy, dotace (transfery). Uvedené tři skupiny jsou nejdůležitějším zdrojem financování potřeb lokálního a regionálního veřejného sektoru. Dalším hlediskem podrobnějšího členění příjmů je jejich rozdělení na příjmy vlastní, které obci patří na základě platných právních předpisů nebo je obec získá pomocí vlastních činností nebo dotací – poskytovány jako běžné nebo kapitálové příjmy. Popsané členění příjmů obcí ukazuje schéma 3.

Schéma 4 Struktura příjmu obcí

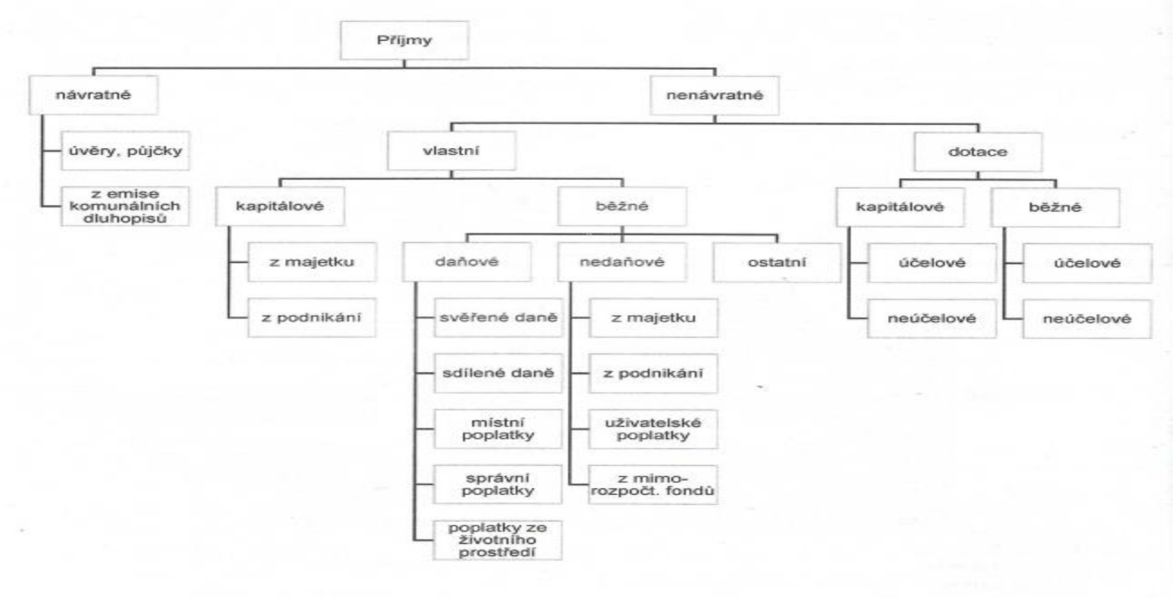

Zdroj: Místní finance v ČR, 2022, Gabriela Kukalová a Daniela Pfeiferová, vyd. Česká zemědělská univerzita, str.34, ISBN 978-80-213-3166-2

Konkrétní skupiny příjmů obce podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jsou:

- Dotace z rozpočtu kraje
- Výnosy z místních poplatků
- Přijaté peněžité dary a příspěvky
- Výnosy daní nebo podíly na nich
- Dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů
- Příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy
- Příjmy z vlastního majetku a majetkových práv

- Příjmy z výsledků vlastní činnosti a z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle zákona příjmem obce, která organizace zřídila
- Další příjmy, podle zvláštních zákonů

Největším podílem na celkovém objemu příjmů (členěných podle druhového třídění) mají daňové příjmy. Jejich podíl činí 2/3 všech příjmů obcí. Druhou největší skupinou příjmů jsou dotace a transfery, jejichž podíl činí více než ¼ celkových příjmů. Nedaňové příjmy, mezi které lze zařadit především příjmy z vlastní hospodářské činnosti (podnikání) obce nebo hospodářské činnosti právnických osob, jejichž je obec zřizovatelem, a pohybují se kolem 10 %. Celý výčet těchto příjmů je přehledně znázorněn v grafu 4.[60]

Graf 5 Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech obcí

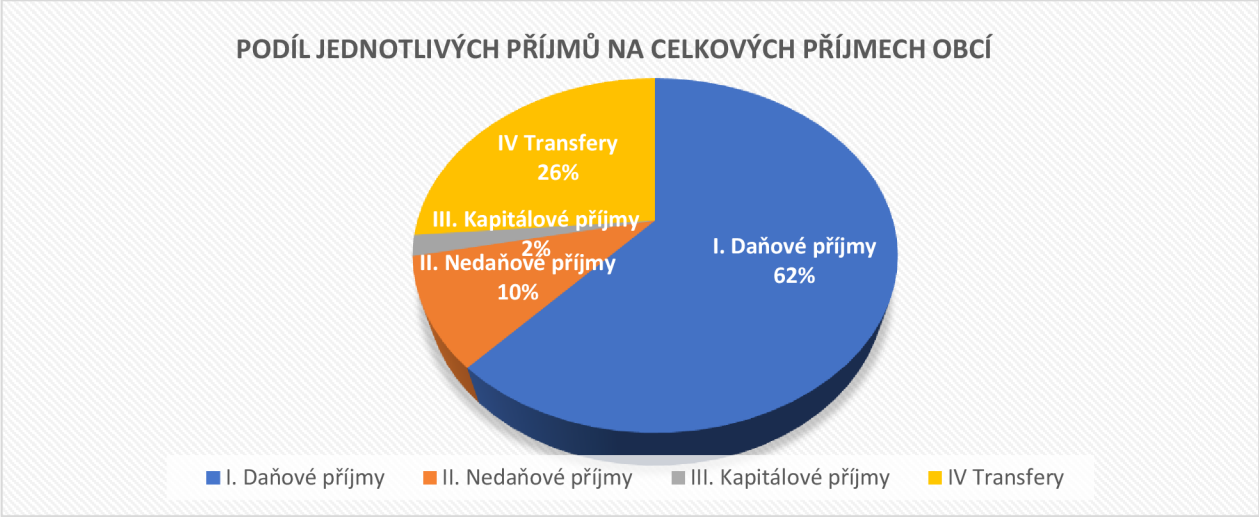

Zdroj: Vlastní zpracování Místní finance v ČR, Gabriela Kukalová a Daniela Pfeiferová, ISBN 978-80-213-3166-2, Státní závěrečný účet územních rozpočtů za rok 2020 | Ministerstvo financí ČR (mfcr.cz)

1.9.1 Struktura výdajů obcí

Výdaje obcí lze rozdělit na běžné a kapitálové výdaje. Mezi běžné výdaje můžeme zařadit provozní záležitosti obcí. Kapitálové výdaje jsou určeny k financování dlouhodobých investičních akcí a potřeb, zejména na obecní infrastrukturu (komunikace, vodovody, kanalizace, plynofikace). V rozpočtech obcí převažují běžné výdaje, tudíž kapitálové výdaje

[60] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.35

jsou podstatnou položkou v rozpočtech obcí. Kapitálové výdaje obcí významným způsobem ovlivňují municipální veřejný sektor, protože jsou velmi významnou částí celkového výdajů obcí. Podíl těchto výdajů klesá, ale tvoří více než 30 % celkových výdajů obcí. Výdaje z rozpočtu obcí tvoří podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů např.:

- Závazky vyplývající pro obce z plnění povinností uložených jí zákony
- Z vlastní činnosti v samostatné působnosti obce
- Úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů
- Závazky vyplývají pro obce uzavřených smluvních vztahů
- Jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely, na veřejně prospěšné činnosti[61].

1.9.2 Střednědobý výhled rozpočtu

Střednědobý výhled rozpočtu je pomocným nástrojem finančního hospodaření územních samosprávních celků (obcí) nebo svazku obcí. Střednědobé finanční plánování hospodaření obsahuje základní údaje o příjmech a výdajích, resp. výnosech a nákladech, nejméně na roky n+2. Obvykle se sestavují na budoucí období 2 až 5 let. Střednědobý výhled rozpočtu musí být sestaven alespoň ve čtyřech základních ukazatelích:

1) celkové příjmy
2) celkové výdaje
3) celkové pohledávky
4) celkové závazky.

Postup zpracování je v základních krocích:

- Zpracování analýzy hospodaření za uplynulé 2 až 3 roky
- Rozdělení analyzovaných dat na běžné příjmy a výdaje, kapitálové příjmy a výdaje
- Přiřazování hodnot na základě střednědobého výhledu státu např u sdílených daní (DPH, DPFO, DPFO ze závislé činnosti, DPFO ze samostatné činnosti, DPPO, DHH)

[61] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.36

- Stanovení závislosti – na základě jejich vývoje lze jednotlivým položkám přiřadit koeficienty na příští roky
- Začlenění kapitálových a nahodilých položek (splátky z dřívějších investic, výdaje na plánované investice).[62]

1.10 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces je souborem činností vykonávaných v jednotlivých fázích finančního plánování a hospodaření obce za účelem zajištění výkonu v působnosti obce za účelem zajištění výkonu správy obcí a veřejných služeb.

Tento proces zahrnuje následující kroky:

- Návrh rozpočtu
- Projednání
- Zveřejnění rozpočtu
- Schválení a následné zveřejnění po schválení
- Realizace, kontrola
- Závěrečný účet – návrh, zveřejněná a schvalování
- Následná kontrola[63].

1.10.1 Rozpočtové opatření

Rozpočtové opatření představuje proces, kterým se v průběhu rozpočtového období mění velikost jednoho schváleného závazného ukazatele ve prospěch nebo na úkor jiného, přičemž je zajištěn postupem s předepsanou schvalovací procedurou k získání schválení návrhu rozpočtového opatření. Podle § 102 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích provádí rozpočtová opatření rada obce v rozsahu stanoveném zastupitelem obce, příp. zastupitelstvo obce. Nevolí –li se v obci rada obce, vykonává její pravomoc starosta, nestanoví – li to zákon jinak.

[62] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.36
[63] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.37

Každá změna, kterou se bude měnit struktura nebo objem schváleného rozpočtu, musí být provedena rozpočtovým opatřením. Schválení rozpočtového opatření musí být zveřejněno na úřední desce do 30 dní od jeho schválení až do schválení nového rozpočtu.[64]

1.10.2 Rozpočtové provizorium

V případě, že před 1.1. příslušného rozpočtového roku zastupitelstvo obce neschválilo rozpočet, řídí se rozpočtovými pravidly pro rozpočtové provizorium, které stanoví zastupitelstvo obce. Zastupitelstvo obce je kompetentní k tomu, aby stanovilo pravidla pro rozpočtové provizorium. Nepřijetí pravidel je kvalifikováno jako porušení rozpočtové kázně obce (ÚSC).

Schválení pravidla rozpočtového provizoria musí být zveřejněno na úřední desce do 30 dní od jeho schválení až do schválení nových pravidel.

Při uplatnění opatření podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti nesmí měsíční výdaje územního samosprávného celku stanovené v pravidlech rozpočtového provizoria překročit jednu dvanáctinu výdajů rozpočtu schváleného pro předchozí rozpočtový rok.

Schválení rozpočtového provizoria by měla zabezpečit zejména chod obecního úřadu, plnění závazků na základě uzavřených smluvních vztahů vzniklých v minulých letech (např. splátky úvěrů), úhrady dodavatelských faktur (např. za energie), plnění povinností z pracovněprávních vztahů (výplata mezd, odvody na sociální a zdravotní pojištění).

Rozpočtové příjmy a výdaje uskutečněné v době rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.[65]

1.10.3 Hospodaření územních rozpočtů za rok 2013–2023

Obce, kraje a DSO v polovině roku 2023 hospodařily s kladným saldem rozpočtu ve výši 61,2 mld. Kč. V komparaci s červnem minulého roku saldo rozpočtu vzrostlo o 19,9 %, tj. o 10,2 mld. Kč. Pokud očistíme saldo rozpočtu o přímé náklady na vzdělání a dotace pro soukromé školy, tak přebytek hospodaření dosáhl 38,7 mld. Kč a meziročně se zvýšil o 44,9 % tj. o 12 mld. Kč. Územní rozpočty dále vykazují velmi dobré výsledky,

[64] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.39
[65] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.40

o čemž svědčí i výše přebytku, která dosáhla nejvyšší hodnoty.[66] Hospodaření obce vyjadřuje graf 5.

Graf 6 Vývoj příjmů, výdajů a salda hospodaření územních rozpočtů za leden až červen 2013–2023

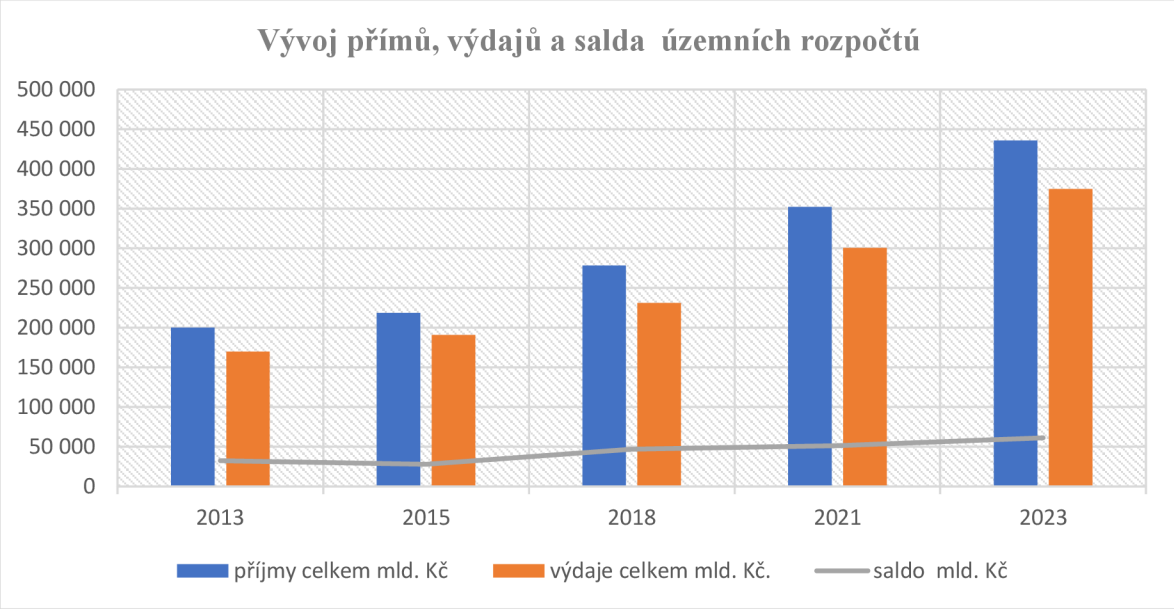

Vlastní zpracování, zdroj: Zpráva o vývoji rozpočtového hospodaření obcí, dobrovolných svazků obcí a krajů k 30. 6. 2023 | Ministerstvo financí ČR (mfcr.cz)

1.10.4 Hospodaření obcí za rok 2013–2023

Hospodaření obcí navazuje na výsledky z předchozích měsíců, a i v pololetí vykazuje přebytek rozpočtu. V červnu 2023 obce zaznamenaly historicky nejvyšší kladné hodnoty salda rozpočtu, a to ve výši 36,1 mld. Kč. Meziročně výsledek hospodaření vzrostl o 35,6 %, tj. o 9,5 mld. Kč. Očištěné saldo rozpočtu o přímé náklady na vzdělávání a dotace pro soukromé školy přebytek hospodaření dosáhl 32, 6 mld. Kč a meziročně se zvýšil o 36,4 %, tj. o 8,7 mld. Kč.[67] Vývoj příjmů, výdajů a salda znázorňuje graf 6.

[66] [online],Zpráva o vývoji rozpočtového hospodaření obcí, dobrovolných svazků obcí a krajů k 30. 6. 2023[cit.2024-02-11], dostupné na: https://www.mfcr.cz/cs/rozpoctova-politika/uzemni-rozpocty/hospodareni-uzemnich-rozpoctu/mesicni-zpravy-o-hospodareni-uzemnich-ro/2024/zprava-o-vyvoji-rozpoctoveho-hospoda

[67] KUKALOVÁ G., PFEIFEROVÁ D., Místní finance v ČR, 2022, str.40

Graf 7 Vývoj příjmů, výdajů a salda obcí rozpočtů za leden až červen 2013–2023

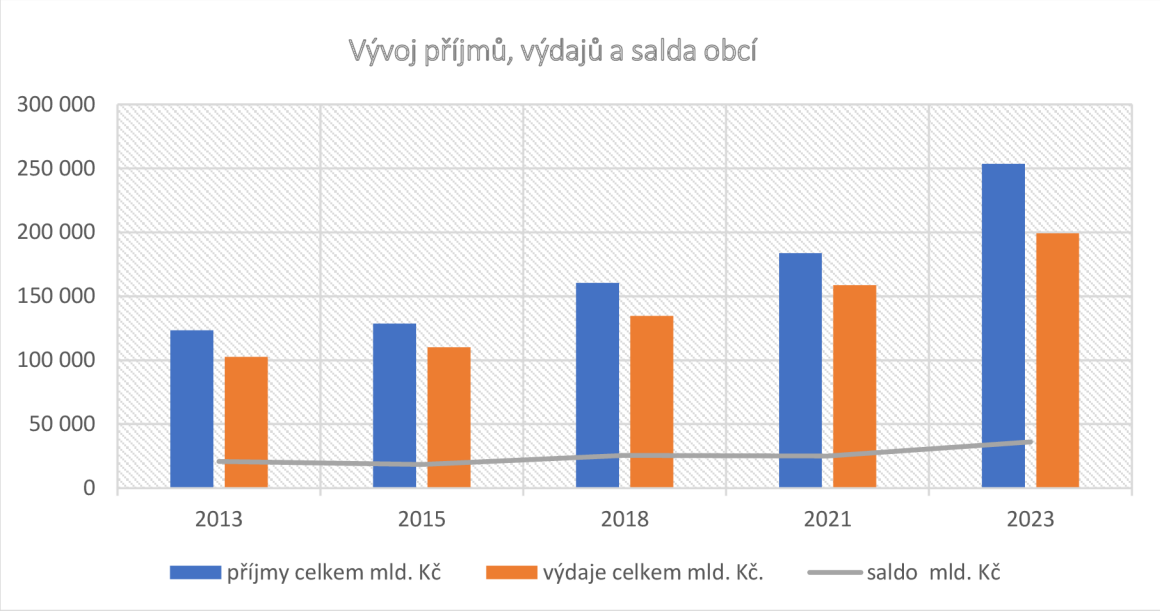

Vlastní zpracování, zdroj: [online],Zpráva o vývoji rozpočtového hospodaření obcí, dobrovolných svazků obcí a krajů k 30. 6. 2023 https://www.mfcr.cz/cs/rozpoctova-politika/uzemni-rozpocty/hospodareni-uzemnich-rozpoctu/mesicni-zpravy-o-hospodareni-uzemnich-ro/2024/zprava-o-vyvoji-rozpoctoveho-hospoda

2 Praktická část

2.1.1 Historie a charakteristika obce Liběchova

Město Liběchov se nachází v okrese Mělník, ve Středočeském kraji. Přesněji je obec, umístěna mezi Mělníkem a Štětím na pravém břehu řeky Labe při potoku Liběchovky. K městu patří vesnice Ješovice a její katastrální území je položeno na jihozápadním výběžku Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko – Máchův kraj. Hlavní město Praha je od Liběchova vzdálené asi 40 km spojené pozemní komunikací I/9 (první třída), která protíná další velká města Česku Lípu – Nový Bor – Rumburk. Potom dál pokračuje k hraničnímu přechodu Rumburk/Ebersbach-Neugersdorf až do Saska. Další pozemní komunikace, protínající město je silnice II/261 (druhé třídy) směr Štětí – Litoměřice – Ústí nad Labem – Střekov – Děčín. Dopravní obslužnost je ještě zajištěna železnicí na trase 072 přes Lysou nad Labem – Mělníkem – Litoměřicemi – Ústí nad Labem (západní část). Tato železnice je dvojkolejná a elektrizovaná, někdy je trať hovorově nazývána jako „uhelná magistrála“. Znak a vlajka města a historický znak jsou vyobrazeny na obrázku 2.[68]

Liběchov je rozložen na ploše 1178 ha, má dvě katastrální území (Liběchov a Ješovice) a počet stálých obyvatel je 1 053 (k 01.01.2024), základní sídelní jednotka 3. Nadmořská výška města odpovídá 150–262 m.n.m., průměrný věk obyvatel města činí 41,68 (dle údajů z ČSÚ je město celkem mladé). Status města Liběchov opět získal v roce 2017 na základě historického pojetí.[69]

[68] [online][cit.2024-09-11] dostupné na https://cs.wikipedia.org/wiki/Lib%C4%9Bchov
[69] [online]Město Liběchov, oficiální web města, 2024[cit.2024-09-11] dostupné na Úvod | Měst https://www.libechov.cz/?utm_source=search.seznam.cz&utm_medium=ppd&utm_content=hledani&utm_term=m%c4%9bsto%20lib%c4%9bchov&utm_campaign=firmy.cz-352132o Liběchov

Obrázek 2 Znak a vlajka města Liběchova

Znak města Liběchov | Vlajka města Liběchov | Historický znak města Liběchov

Zdroj: [online], oficiální web Liběchova, 2024, dostupné na www.libechov.cz

První zmínka o osídlení Liběchova sahá do středověku na přelom 13. a 14. století. U řeky Labe byl postaven statek, pravděpodobně okrouhlá dřevěná tvrz s vodním hrazením s odbočkou zemské polabské stezky a dále pokračujícím dubským úvalem, jímž protékala říčka Deštná a Liběchovský potok pod dnešním názvem potok Liběchovka. Do dějin je Liběchov zaznamenán v roce 1311 a dalším pramenem z roku 1316 v souvislosti s rytířem Dominikem z Lubiechowa a syny Václavem a Jurzatou. Nestarší veduta obce je zachycena na obrázku 3.

Obrázek 3 Obraz obce Liběchov, namalovaný malířem Antonínem Puchernou roku 1802

Liběchov - Liboch
nejstarší veduta obce
kreslil Antonín Pucherna roku 1802, ryl J. Ernst roku 1810
(originál v Národní galerii v Praze)

Zdroj: [online]web města Liběchova,2024

Na počátku 15.století vlastnictví Liběchova patřilo rodu Škopků z Dubé (Jindřichu z Dubé), synovi královského hofmistra a blízkého přítele krále Václava IV. V souvislosti s vyhlášením interdiktu nad Prahou v říjnu roku 1412 přichází Jan Hus do tvrze Liběchov. Z tohoto místa vede spor s pražskými odpůrci. Na tvrzi Liběchov Jan Hus píše spisy (například – Výklad, O církvi, Knížky o svatokupectví, Dcerka) a v listopadu 1413 odchází mistr Jan Hus z Liběchova na Kozí Hrádek a na Krakovec, odtud dále směřuje do Kostnice.

Rok 1477 je ve znamení vlastnictví rodu pánů z Liběchova, vladykové „erbu půl jelena“ (detail artefaktu na obrázku 4). V 18. století vlastní tvrz Liběchov šlechtic Jan Jáchym, hrabě Pachty. A následně jeho syn Hubert Karl zaznamenává velké změny, kdy je zahájena rozsáhlá stavební činnost, která vyústí v přestavění tvrze na barokní zámek (vyobrazen na obrázku 5) a součástí této změny je vznik zámecké zahrady se sochami od Matyáše Bernarda Brauna. Dále se na rekonstrukci podílejí další významní činitelé, a to císařský dvorní architekt Ferdinand Maxmilián Kaňka a malíř Václav Vavřinec Reiner a Jan Petr Molitor. V části obce Boží Voda v roce 1823 je postaven lázeňský dům. V té době je Liběchov vlastněn Jakubem Veithem. Veithův syn je velkým obdivovatelem a podporovatelem umění, vědy a kultury, a tudíž je utvořeno tzv. „hnízdo romantické doby“ a hosty jsou významné elity této doby, kterými jsou Páter Bernard Bolzana, František Palacký, Josef Jungmann. Dále zde působí malíř Josef Navrátil (výmalba sally terreny – epos o Vltavě, orientálního sálu), český sochař a původně kuchař na zámku Václav Levý (Myslbekův předchůdce), který vytvořil kapličku Máří Magdaleny, skalní útvar Harfenice – Had – Čertovy hlavy – Klácelku – Blaník, F.L. Rieger, vlastenecký farář Páter Filip Čermák a mnoho dalších osobností. Říjen 1938 (národnostně smíšená obec v poměru Čechů a Němců 1:1) je ve znamení Sudetoněmecké župy Velkoněmecké říše.

Srpen 2002 je ve znamení povodní (pětisetletá voda), jenž zasáhla i město Liběchov a velmi poškodila místní kulturní památku zámek Liběchov. Výška vody při povodni dosahovala 3,2 m, čímž bylo silně poškozené přízemí zámku.

Celé okolí města je označováno za památkovou lokalitu mimořádné hodnoty kulturně – stavební, krajinné i přírodní (jihozápadní okraj přírodního parku Rymáň sousedícího s CHKO).[70]

[70] [online]oficiální web města Liběchova 2024, [cit.2024 09-01] dostupné na: https://www.libechov.cz/mestsky-urad

Obrázek 4 Detail dochovaného artefaktu

Zdroj: [online]web města Liběchova,2024

Obrázek 5 Barokní zámek Liběchov

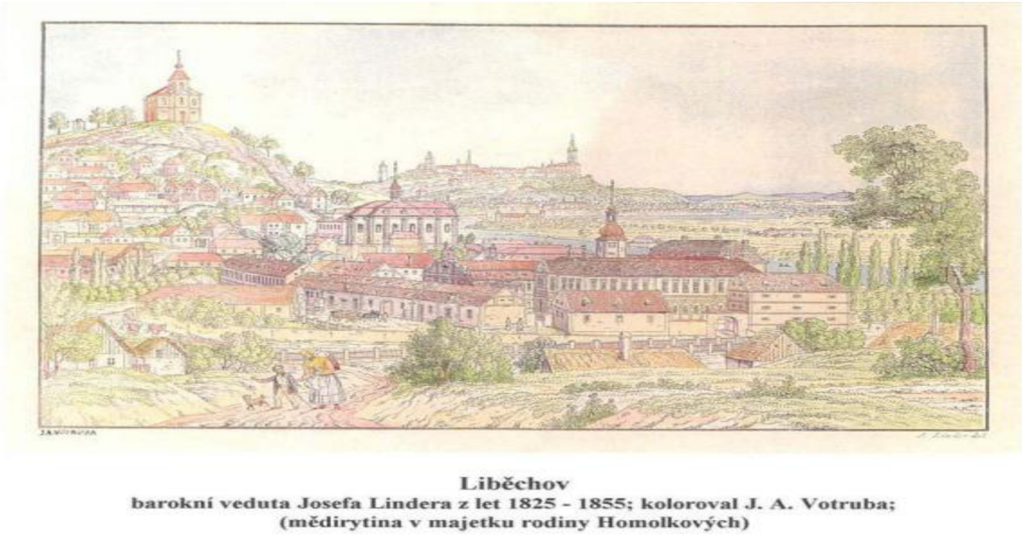

Zdroj: [online]web města Liběchova,2024

2.2 Struktura obyvatel v letech 1995–2023

2.2.1 Vývoj počtu obyvatel v letech 1995–2023

Graf 7 vypovídá o vývoji počtu obyvatel ve městě Liběchov**.** V roce 1995 až 2003 byla součástí Liběchova i obec Ješovice. V tomto období docházelo v Liběchově k větší migraci, jelikož obec nevykazovala téměř žádný rozvoj v oblasti kulturní, ale ani v socioekonomické oblasti a nevznikala žádná pracovní místa. Prudká změna nastala od roku

2005, kdy politická reprezentace pod vedením starosty Josefa Ulmana začala více prosazovat zájmy obyvatel a zaměřila se na kroky, které byly směřovány k větší rozvoji obce. [71]

Graf 7 Přehled počtu obyvatel , Liběchov v letech 1995–2023

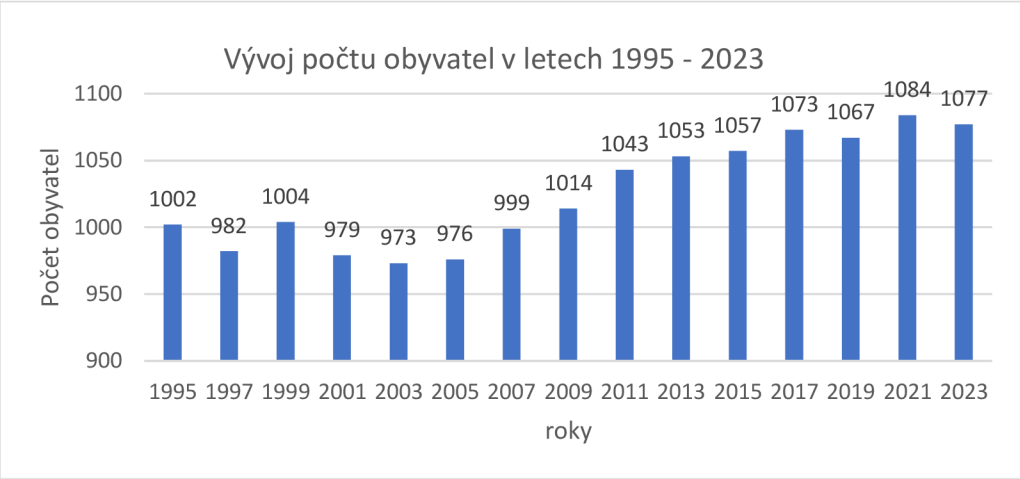

Zdroj. Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Postupně začaly vznikat zájmové spolky (chovatelský spolek), v Liběchově od roku 2008 je zaveden systém CZECHPOINT (výpis z veřejné evidence a neveřejné evidence), v témže roce městský úřad pořádá vítání občánků a v této tradici se pokračuje nadále do současnosti. Dalším významným rokem pro obec Liběchov je rok 2010, kdy se do závěrečné fáze začíná dostávat stavba kanalizace a v témže roce se postupně začíná rozjíždět zkušební provoz čistírny odpadních vod. Komunální volby v roce 2010 obhájilo dosavadní vedení a pokračovalo v dalším volebním období. Ješovice se připojily v roce 2014, čímž Liběchovu vzrostl počet obyvatel o 90 obyvatel. V tomto roce proběhly další komunální volby. Do čela obce bylo zvoleno nové vedení a starostkou se stala paní Ing. Vladimíra Zralíková. Od tohoto roku se začala obec více rozvíjet a byl zaznamenán nárůst a úbytek počtu obyvatel - graf. 8.[72]

[71] [oline], Český statistický úřad[cit.2024-16-11] – Databáze demografických údajů za obce ČR, Stav obyvatel k 31.12.dostupné na: https://csu.gov.cz/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr
[72] [oline], Český statistický úřad[cit.2024-16-11] – Databáze demografických údajů za obce ČR, Stav obyvatel k 31.12.dostupné na: https://csu.gov.cz/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr

Graf 8 Vývoj migrace obyvatel, počet narození a úmrtí v letech 1995–2023

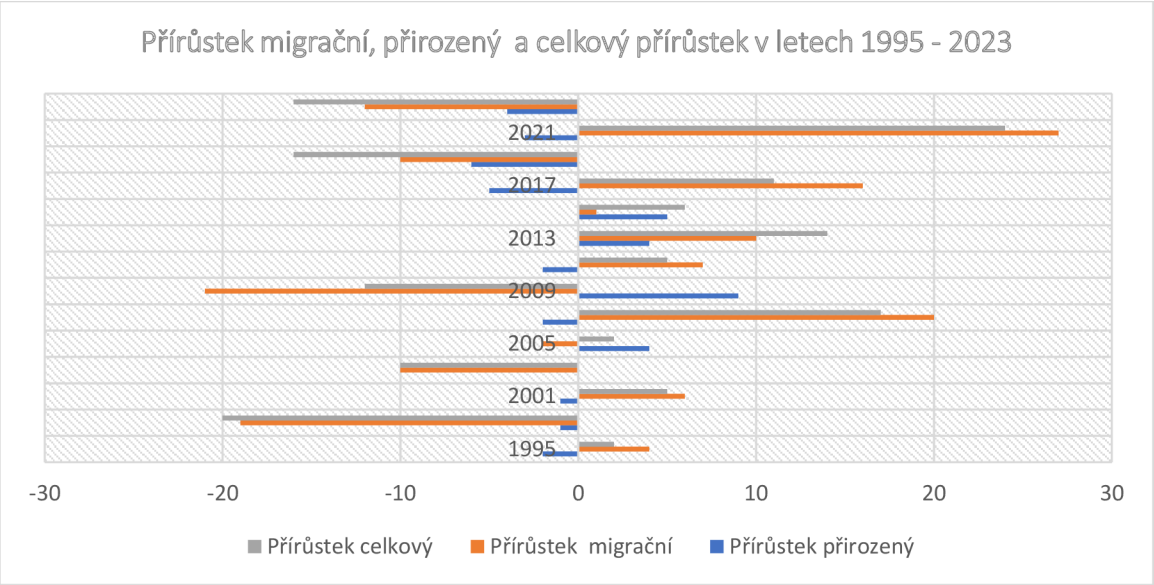

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

2.3 Socioekonomické ukazatele

2.3.1 Charakter socioekonomických výzkumů a analýzy

Jedním ze zdrojů při získání dat k analýzám obcí a regionů je nepochybně důležité zpracování dat z Českého statistického úřadu (ČSÚ) a Úřadu práce (ÚP). Při stanovení analýz musíme uvažovat kvalitativní i kavntitativní techniky výzkumu, které odpovídají objektivnímu pohledu nebo i subjektivnímu pohledu. Objektivní pohled je zaměřen na kvantitativní data, vycházející ze sledovaných dat prostřednictvím ČSÚ a ÚP. Subjektivní výzkum je zaměřen na názory občanů, podnikatelů, ale i potencionálních investorů žijících v daném regionu. Kvantitativní technika výzkumu je založena na měření vyjádření názorů občanů na základě dotazníkového šetření, které zachycuje spokojenost obyvatel v regionu. Efektivnost subjektivních analýz je často podceňována, je kladen větší důraz na objektivní pohled prováděných analýz (tabulka 10 zobrazuje příklady socioekonomických analýz).

Tabulka 11 Příklady socioekonomických výzkumů a analýz

	Objektivní	Subjektivní
Kvantitativní analýza	migrační chování vzdělanostní struktura vývoj trhu práce vývoj prostorových vazeb	spokojenost občanů (dotazníkové šetření) volební preference
Kvalitativní analýza	párové srovnání delfská metoda	mentální mapy názory občanů na využití volného času

Zdroj: [cit.2025-01-02] dostupnéna:http://accendo.cz/wpcontent/uploads/2004_soceko_analyzy.pdf

2.3.2 Struktura obyvatel podle vzdělanosti

Na základě dat získaných prostřednictvím ČSÚ v obci Liběchov za období v letech 1980 až 2021 sledujeme vývoj vzdělanosti v obci Liběchov. Srovnatelný počet obyvatel žijících v obci byl v roce 1980 a 2001. Velkého rozdílu téměř 50 % v již zmíněných letech je u obyvatel se základním vzděláním a neukončeným vzděláním.

Nejméně žijících obyvatel bylo v roce 1991, a to 783 osob, z toho 3 obyvatelé bez vzdělání. Od tohoto roku se občané bez vzdělání začínají průběžně objevovat. Téměř rovnoměrných hodnot je dosaženo u osob se základním vzděláním, vyučených a maturantů.

Nárůst občanů, kteří jsou vyučeni, je o 6,8 % obyvatel vyšší oproti obyvatelům se základním vzděláním.

V letech 2011 a 2021 se začíná zvyšovat počet obyvatel, kteří nemají žádné vzdělání, což je varovným signálem. Téměř srovnatelné hodnoty vykazují obyvatelé obce s dosaženým vzděláním jako středoškoláci vyučení bez maturity. Vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v roce 2011 bylo 65, a v roce 2021 101 což, je více o 64,5% obyvatel oproti roku 2011. Celá kvantitativní analýza s objektivním pohledem je zaznamenána v tabulce 12.[73] Celková vzdělanost obce se zvyšuje.

Tabulka 12 Obyvatelstvo podle nejvyššího dosaženého vzdělání obce Liběchov

		1980	1991	2001	2011	2021
	Žijící obyvatele v obci ve věku 15+	864	783	828	912	918
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	**bez vzdělání**	0	3	3	5	8
	základní vzdělání včetně neukončeného	443	301	229	194	159
	střední vč. vyučení (bez maturity)	295	323	372	356	354
	úplné střední (s maturitou), pomaturitní a nástavbové, + vyšší odborné, vč. konzervatoře	90	118	162	232	255
	vysokoškolské	35	37	52	65	101
	nezjištěné	1	1	10	60	41

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

[73] [oline], Český statistický úřad[cit.2025-01-02] Veřejná databáze – Databáze demografických údajů za obce ČR, Stav obyvatel k 31.12.dostupné na: https://csu.gov.cz/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr

2.3.3 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity

Občany obce Liběchova můžeme roztřídit na obyvatele ekonomicky aktivní (pracovní síla) a ekonomicky neaktivní (osoby mimo pracovní sílu). Skupina ekonomicky aktivních obyvatel se dále dělí na podskupinu zaměstnaní a nezaměstnaní.

Tabulka 13 Obyvatele podle ekonomické aktivity v obci Liběchov, v letech 1980–2021

	1980	1991	2001	2011	2021
Pracovní síla	607	541	520	513	606
zaměstnaní	607	528	466	454	568
Nezaměstnaní	0	13	54	59	38
Osoby mimo pracovní sílu	540	452	457	488	482
Ekonomická aktivita nezjištěna	0	0	4	71	7

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

V letech 1980 a 2021 je z pohledu pracovní síly (ekonomicky aktivních obyvatel) počet v podstatě neměnný, v rozsahu 1 % mezi lety. Kategorie zaměstnaných v uvedeném období postupně kolísá. Nejvyšších hodnot dosahuje v roce 1980, a to 607 obyvatel, a naopak nejnižších hodnot nabývá v roce 2011, kdy je zaměstnaných pouze 454 osob. V letech 1980, 1991 a 2001 jsou hodnoty postupně rostoucí a od roku 2011 se počet nezaměstnaných osob v obci snižuje. Občané mimo pracovní sílu (ekonomicky neaktivní osoby) v roce 1980 dosahují počtu 540. Skupina ekonomicky neaktivních osob se vyznačuje postupným úbytkem v období 1991, 2001 2011 a 2021.

Obyvatele z kategorie „ekonomická aktivita nezjištěna“ nevykazuje žádné osoby v letech 1980 a 1991. Mírného růstu 4 osob je dosaženo v roce 2001. V roce 2011 je vysoký nárůst těchto obyvatel na hodnotu 71 obyvatel. Naopak v roce 2021 bylo dosaženo výrazného poklesu osob až na 7 obyvatel oproti předchozímu roku 2011. Všechna uvedená data jsou přesně doložena tabulkou 13.[74] Tato analýza je řazena do kvantitativní analýzy s objektivním pohledem

[74] [oline], Český statistický úřad[cit.2025-01-02] Veřejná databáze – Databáze demografických údajů za obce ČR, Stav obyvatel k 31.12.dostupné na: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=34055&u=__VUZEMI__43__535001#

2.4 Občanská vybavenost

2.4.1 Kulturní, společenské a volnočasové aktivity

Ve volbách do zastupitelstva v obci Liběchov v roce 2014 se stala vítězkou paní Ing. Vladimíra Zralíková se sdružením Šance pro Liběchov. V následujícím roce se pod vedením obce v říjnu 2015 uskutečnil první ročník Svatohavelského posvícení. Tato akce je pořádána každoročně až do současné doby. Má vždy velký ohlas jak u občanů obce Liběchov a Ješovice, tak tuto akci navštíví i obyvatelé přilehlých oblastí. Další aktivitou jsou varhanní koncerty pro záchranu kaple sv. Ducha a sv. Hrobu na Viničním vrchu v Liběchově. Pravidelně se konají v období Vánoc a při Vítání jara. Koncerty konané v kapli navštěvují hlavně občané obce Liběchova. Někteří občané jsou součástí pěveckém souboru. Další akce, které město Liběchov každoročně připravuje, je i procesí na Velký pátek.

Představitelé obce pamatují i na dětské občany, pro které se pravidelně konají akce Dětský den, karneval během masopustního času a v předvánočním období mikulášská besídka.

Sokolovna Liběchov prošla kompletní rekonstrukcí a je pravidelně využívána na plesy konané Spolkem chovatelů a sdružení obce pro Liběchov a Ješovice.

V roce 2020 uspořádali představitelé Liběchova pod vedením paní starostky Vladimíry Zralíkové a pana Bartoloměje Štěrby (sochaře) sochařské sympozium k příležitosti 200. výročí narození Václava Levého a 150 let od jeho úmrtí. Václav Levý je úzce spjat s Liběchovem, v našem kraji zanechal několik skalních děl vytesaných do pískovců. Celá akce se konala v prostorách zahrady Sokolovny a trvala 3 týdny. V tomto čase bylo možné se seznámit se vznikem soch, které vytvořili pozvaní sochaři, inspirovaní tvorbou Václava Levého. Výsledkem sympozia bylo zhotovení šesti pískovcových soch, a to Blanický rytíř, Madona s hadem, Bájný pták, Anděl a celý tento cyklus uzavírá Busta Václava Levého, která jako jediné dílo bylo vytvořeno podle fotografie či kresby podobizny sochaře. Akce sklidila velký úspěch a byla navštívena mnoha zájemci z řad místních lidí i z přilehlého okolí[75].

Město Liběchov spolupracuje s místním spolkem Hasiči Liběchov. Spolek je zapojen do akcí konaných pod vedením města Liběchova, ale vychovává i mladé hasiče formou

[75] [online] Mělnický deník.cz[cit.2025-02-02] dostupné na: https://melnicky.denik.cz/zpravy_region/krasne-piskovcove-sochy-vznikly-za-tri-tydny-20200701.html

zájmového kroužku. Dobrovolníci hasičského spolku Liběchov jsou zapojeni do extrémních situací jako jsou povodně[76].

Skautský oddíl „přístav Modrá kotva“ začal fungovat v obci v roce 1992. Jejím zakladatelem byl Ing. Jaromír Kubec, rodák z města Liběchov. Oddíl vychovává mladé skauty od 4 let do dospělosti. Pořádá tábory, zaměřené na sjíždění řek, organizuje schůzky, výpravná poznávací putování a další akce. Hlavním posláním skautského Liběchovského oddílu je podpora rozvoje osobnosti, duchovní, mravní, intelektuální, sociální a tělesné schopnosti.

O rozvíjení sportovních aktivit se v Liběchově stará místní sportovní klub Liběchov, zájmové sdružení. Sportovci vychovávají mladé fotbalisty, pořádají turnaje ve stolním tenise, bodyforming – aerobiku pro ženy a seniorky. Též jsou provozovateli kempu. [77]. Velmi zajímavé jsou i komentované vycházky s kronikářem panem Ing. Josefem Janáčkem v okolí Liběchova.

Předvánoční posezení pro seniory je koncept, který je především zaměřen na milé a pohodové setkání spoluobčanů v důchodovém věku, kterým zahraje živá hudba na přání, vychutnají si dobrou večeři a popijí lahodné víno. Celé akce se účastní i paní starostka, která si ráda s každým účastníkem popovídá. Akce se opakuje již 10 let. a liběchovští senioři rádi přijmou pozvání.

Kulturní, společenské a volnočasové aktivity má město Liběchov na velmi dobré úrovni. Základní myšlenkou při realizaci všech akcí je setkávání spoluobčanů.

2.4.2 Umělecký mlýn Liběchov

Umělecký mlýn Liběchov je památkově chráněným objektem. Jeho historie sahá až do pozdního středověku, o čemž svědčí i několik zachovalých prvků na budově mlýna. Patřil české mlynářské rodině Papoušků. Mlýn je vybaven Francisovou turbínou o výkonu třiceti koňských sil, poháněla nejen několik moderních válcových stolic a další špičkové stroje. Byla i zdrojem energie pro veřejné osvětlení Liběchova. Mlýnské zařízení bylo využíváno

[76] [online]Městský úřad Liběchov[cit.2025-02-02] dostupné na: https://www.libechov.cz/fulltextove-vyhledavani?q=hasi%C4%8Di
[77] [online]SK Liběchov, z.s.[cit.2025-02-02] dostupné na: http://www.sklibechov.cz/index.php?nid=5423&lid=cs&oid=757792

až do počátku 50.let a potom už sloužilo jen jako součást zemědělských provozů, skladiště a stáje pro koně.

Po roce 1989 v rámci restituce se vrátil rodu Papoušků, ale zanedlouho ho prodali podnikatelům, kteří celý areál s velmi zachovalými mlýnskými zařízeními chtěli přestavět v unikátní hotel jenomže projekt nebyl úspěšný a objekt začal chátrat. V roce 2002 mlýn poškodila pětisetletá povodeň na Labi a voda zaplavila druhé podlaží mlínice s ocelovými válcovými stolicemi.

V roce 2016 areál získal nové majitele, kteří ho získali v dražbě. Následovala rekonstrukce a první akce, která se uskutečnila byla to přednáška pro školní děti v roce 2017. Po více jak 50 letech se zpřístupnil veřejnosti, a je možné obdivovat původní mlýnské zařízení, například mlýnské kameny.

V současné době Umělecký mlýn Liběchov pořádá přednášky pro děti například na téma cesta do pravěku Liběchova, záchrana ohrožených druhů zvířat, zeměpisné přednášky. V letních měsících se pořádá divadlo pro dospělé, promítání filmů pro děti, koncerty, různé workshopy. [78] Fotografická dokumentace je součástí přílohy.

2.4.3 Městská knihovna a turistické centrum

20. březen 2016 na první jarní den se pro veřejnost otevřely dveře turistického informačního centra spojeného s městskou knihovnou. Návštěvníci mohou využít v centru nabídku kulturních akcí, naučné nebo rukodělné programy a setkávání se seniorů obce.

Turistům a návštěvníkům Liběchova informační centrum nabízí mapy, pohlednice a propagační materiály o městě a jeho okolí. Dalším sortimentem, který je možný v turistickém centru pořídit, jsou magnetky s motivem Liběchova, turistické známky a různé dárkové předměty. K příležitosti 700 let Liběchova (což je první zmínka o obci), obec připravila dvě publikace, a to „Dějiny Liběchova“, již druhé vydání a úplně novou knihu „Liběchovsko na pohlednicích“.

Knihovna poskytuje mnoho zajímavých knih pro dětské čtenáře i dospěláky. Knihovna je využívána na kulturní akce jako je „Den pro dětskou knihu“, pro nejmenší čtenáře je připravené čtení pohádek, malování a kreslení nebo akce pod názvem „Knížka pro

[78][online]UMĚLECKÝ MLÝN LIBĚCHOV, [cit.2025-03-18] dostupné na: http://umeleckymlyn.libechov.cz/

prvňáčka“. Předvánoční atmosféra je zpříjemněna pečením perníčků, pořádání výstavy malířů Maxe Švabinského a Františka Jurdíka. Knihovna též poskytuje službu „nedělní roznos knih“, pasování čtenářů, přednášky pro děti z místní Základní a Mateřské školy na různá témata. [79]

2.4.4 Vzdělávací instituce

Město Liběchov je zřizovatelem Základní školy a mateřské školy Václava Levého, příspěvkové organizace. ZŠ byla pojmenována po významném sochaři Václavu Levém, který v obci působil už v roce 1844, kdy vstoupil do služeb na zámku v Liběchově. Základní škola umožňuje vzdělávat žáky od 1. do 9. třídy. Rozsáhlá rekonstrukce školy byla provedena v roce 2017 prostřednictvím operačního programu Integrovaný regionální operační program. Město se zaměřilo v rámci rekonstrukce na výstavbu odborných učeben pro ZŠ, bylo vybudováno bezbariérové prostředí, rekonstrukce se věnovala i úpravám školní zahrady, zajištění bezpečnosti v okolní budovy a k zajištění plné konektivity vzdělávacího zařízení. Projekt se vztahoval i na modernizaci a vybavení učeben[80]. Pod základní školou působí i Mateřská škola, na kterou se též vztahovala modernizace. ZŠ a MŠ navštěvují jak žáci města Liběchova, tak i děti z přilehlého okolí. Kapacita MŠ je 56 dětí, navštěvují ji děti od dvou do sedmi let. Jsou rozděleny do dvou skupin na Berušky a Motýlky. Vzdělávací program mateřské školy je přizpůsoben i dětem se zvláštními potřebami – autistické postižení (mají svoji asistentku) nebo děti s dietetickým režimem. Škola si zajišťuje sama stravování žáků ve vlastní školní jídelně. Kapacita ZŠ a MŠ je každý rok naplněna.

Na území města se nachází i Střední odborné učiliště (SOU), které vzdělává žáky v několika oborech zakončených výučním listem. Obory, ve kterých jsou žáci vyučováni, jsou stravovací a ubytovací služby, zahradníci, opraváři zemědělských strojů, prodavači, zahradnické práce, opravářské práce. SOU poskytuje vzdělání i žákům, kteří mají středně těžký stupeň mentálního postižení, popřípadě s dalším zdravotním postižením v oboru Praktické školy.[81]

---

[79] [online]Knihovna a turistické centrum Liběchov, [cit.2025-03-18] dostupné na: https://www.libechov.cz/aktuality/knihovna_16022022

[80] [online]Spolufinancováno Evropskou unií, IROP 2014-2020, [cit.2025-02-02]dostupné na: https://irop.gov.cz/cs/projekty/06-2-zkvalitneni-verejnych-sluzeb-a-podminek-zivot/rekonstrukce-zs-libechov-rozsireni-a-zkvalitne-(1)

[81] [online]Střední odborné učiliště Liběchov[cit.2025-02-02] dostupné na: https://soulibechov.cz/obory/prakticka-skola/

2.4.5 Zdravotní péče a dětský domov

Občanská vybavenost města Liběchov z pohledu zdravotní péče je zastoupena praktickým lékařem pro dospělé, dětským a zubním lékařem. Obec dlouho neměla stálé prostory pro zdravotníky, a v roce 1991 po rekonstrukci objektu se jim podařilo umístit do jedné budovy všechny již zmíněné lékaře. Vybraná budova je v centru města, odkud mají všichni snadný přístup do lékařského domu. Několik metrů od lékařského domu je i autobusová zastávka, čímž je občanům umožněno navštívit lékaře prakticky kdykoliv. Praktického lékaře, zubaře nebo dětského lékaře mohou navštěvovat i občané nedaleko Liběchova.

Ve městě se nachází i dětský domov se školou, je školským zařízením pro výkon ústavní výchovy dětí druhého stupně základní školy, kteří mají nařízenou ústavní výchovu. Děti většinou mají závažné problémy v oblasti poruch chování, a proto není možné jejich další vzdělávání v normálním školním zařízení. Do dětského domova jsou umísťovány na základě rozsudku soudu o předběžném opatření z Prahy, Středočeského, Ústeckého a Libereckého kraje. Tento ústav není úplnou chloubou našeho města, ale má zde dlouholetou tradici.[82]

2.4.6 Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i.

Velkou chloubou města Liběchov je pracoviště Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i. Vznikl 1.listopadu 1954 rozhodnutím Československé akademie zemědělských věd (ČSAZV) jako Laboratoř biologie rozmnožování hospodářských zvířat. Postupně si vybudovala relativně malá laboratoř v Liběchově uznávané postavení a současně docházelo k navazování velmi dobrých vztahů s dalšími ústavy Československé akademie věd (ČSAV) v oblasti biologie rozmnožování a imunologie. Roku 1962 byla vyhodnocena jako nejúspěšnější pracoviště. Na základě rozhodnutí prezidenta republiky v roce 1969 vzniklo samostatné Oddělení genetiky, a tím vznikla Laboratoř genetiky živočichů ČSAV pod vedením Josefa Matouška.

[82] [online]Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna Liběchov, [cit.2025-03-02] dostupné na: https://www.ddslibechov.cz/o-nas

Původní badatelská témata se opírala o aplikovaný zemědělský výzkum a postupem času měnila a ztrácela svojí aplikační orientaci. Po období akcentování otázek inseminace se pozornost soustředila na samičí pohlavní buňku, její oplození, sledování reimplantačního vývoje savčího embrya, definování podmínek pro experimenty s oocyty in vitro, genové exprese v průběhu raného vývoje a další související témata. Díky všem úspěšným poznatkům je podkladem k dnešnímu směrování v oblasti klonování savců, asistované reprodukce a studie regulace buněčného cyklu. Výsledky výzkumné činnosti se projevují v dalších oblastech v poznání fyziologických funkcí, genetických struktur, interakcí v genomu živočichů a interakcí živočichů s jejím okolím. Především jde o výzkum populací významných pro medicínu, ekologii, zemědělství a výzkum na úrovni kvality a bezpečnosti potravin. V neposlední řadě se ústav podílí na využití poznatků v praxi.[83]

Akademie věd každoročně pořádá den otevřených dveří, kde představuje veřejnosti svoji práci. V roce 2024 akademie upořádala už třetí ročník akce pod názvem „Noc vědců“ a tématem byla „Proměna“ ve světě změn přírody, v buňkách i genech. Pro nejmenší návštěvníky byla připravena interaktivní stanoviště, kde se formou hry seznámili s proměnami buněk, změnami, kterými projde embryo, metamorfózami, genetickou mutací a adaptací živočichů na změnu prostředí. Další ukázka byla věnována rozdílům pohlaví a projevům celého procesu ve světě zvířat při páření. Díky akademii se město Liběchov dostává více do povědomí ostatních občanů, čímž se zvedá prestiž města.

Třetím rokem akademie pořádá letní příměstský vědecký tábor, pod názvem „Věda v akci“. Tábor je určen dětem ve věku od 13 do 16 let a je zaměřen na různě zajímavé přednášky, exkurze a pokusy. Účastníci si mohou vyzkoušet v rámci této akce práci v laboratoři, navštíví chovné zařízení i operační sály. Děti se během prázdninového týdne účastní terénního výzkumu a výprav za zvířaty v okolí Liběchova[84].

[83] [online]Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i., [cit.2025-03-02] dostupné na: https://www.iapg.cas.cz/cs/ustav/O-ustavu/

[84] [online]Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i,[cit.2025-03-02]dostupné na: https://www.iapg.cas.cz/export/sites/uzfg/.content/galerie-souboru/Letak_TABOR-2024-fin.pdf

2.4.7 Výzkumný ústav včelařský – Liběchovská včelařská stanice

V době první republiky včelařský ústav začal procovat na plemenářské práci, výzkumu nemocí, a to zejména na nosemózu, mor a hniloby včelího plodu.

Jedním z prvních zakladatelů výzkumného ústavu včelařského se stal doc. Ing. et. MUDr Antonín Schönfeld. Narodil se v obci Vraňany na Mělníku, vystudoval Lékařkou fakultu v Praze, ČVÚT, stal se inženýrem agronomie i doktorem lékařství a později doktorem věd a docentem oboru včelařství.

Aktivita včelařského ústavu pokračovala i po 2. světové válce, kdy se výzkum vedl okolo kvality medu. V té době vedl výzkumný ústav prof. Jaroslav Svoboda, který se svými kolegy objasnil problematiku hynutí včel, kdy se předpokládalo, že dochází k uhynu na základě nemoci, ale bylo zjištěno, že jde o otravu arzenem z průmyslových exhalátů.[85]

Výzkumná stanice dlouhodobě spolupracuje s Českou zemědělskou univerzitou v Suchdole, Výzkumným ústavem veterinárního lékařství, v.v.i, v Brně s Vysokou školou technologickou v Praze a s dalšími institucemi.[86]

Liběchovská včelařská stanice se každoročně účastní akcí pořádaných obcí, a to na Svatohavelském posvícení, kde prodává svoje produkty. Včelařská stanice Liběchov se především specializuje na chov oplodněných včelích matek, je zapojena do různých výzkumných projektů, a i projektů v rámci EU. Vyvíjí a prodávají především léčiva pro včely, zkouší, jak fungují a zda neklesá jejich účinnost. Pro žáky místní základní školy pořádají výukové worshopy. Místní obyvatelé se mají možnost seznámit s chovem včel, a to přímo v terénu.

---

[85] [online]Výzkumný ústav včelařský, [cit.2025-05-02], dostupné na: https://www.beedol.cz/prispevky/historie-vyzkumneho-ustavu-vcelarskeho-od-zakladu-ustavu-po-soucasnost/

[86] [online]Výzkumný ústav včelařský, [cit.2025-05-02], dostupné na: https://www.beedol.cz/prispevky/osnova-prednasky-k-tematickemu-okruhu-ekologie-chovu/, https://www.beedol.cz/

2.4.8 Dopravní infrastruktura

Obec Liběchov se nachází ve Středočeském kraji v Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko. Leží nedaleko města Štětí a asi 30 km od hlavního města Prahy. Liběchovem prochází pozemní komunikace I/9 Zdiby - Mělník - Česká Lípa - Nový Bor - Rumburk, silnice II/261 Liběchov - Štětí - Litoměřice - Ústí n.L. - Střekov - Děčín. Město protíná železnice II/261 Lysá nad Labem - Mělník - Litoměřice - Ústí nad Labem západ.

Dopravu zajišťují dálkové autobusy na lince Praha – Jablonné v Podještědí - Nový Bor - Česká Lípa - Praha. Tento dopravní linka je využíván především občany, kteří dojíždějí do zaměstnání, a to především do hlavního města Prahy. Spoj je využíván i studenty.

Místní autobusy zajišťují dopravu mezi Mělníkem, Dobření a Kokořínem. Spoje jsou využívány především staršími občany, kteří nemají možnost jiného dopravního spojení.

Trasa Štětí – Praha je dalším důležitým spojením. Tato linka zajišťuje městskou hromadnou dopravu, protože frekvence zastávek je nejčastější. Je značně využívána spoluobčany v seniorském věku. Autobusovou linku také využívají i občané, kteří dojíždějí směrem na Mělník za účelem zaměstnání, studenti do škol, ale i nejmenší, kteří zatím navštěvují předškolní zařízení.[87]

V předchozích letech byla dopravní obslužnost provozována dopravním podnikem ČSAD Mělník, přičemž byla nutná spoluúčast obcí. Vynaložené finanční prostředky obce na dopravu byly vyšší, než jak autobusové linky využívali občané Liběchova. Vzhledem k tomu, že stále více obyvatel z Liběchova dojíždí na Mělník a do Prahy, bylo velmi podstatné, že celou dopravní infrastrukturu začal zajišťovat dopravní podnik hlavního města Prahy. Další z výhod, které do regionu přinesl tento dopravce, je větší frekvence autobusových linek, hlavně v ranních a odpoledních špičkách. V případě pravidelného dojíždění nabízí dopravce výhodné tarify, které jsou plně využívány a modernizuje dopravní prostředky vybavením klimatizace a pohodlnými sedačkami a dále je možné si během cesty nabít telefon.

---

[87][online]Město Liběchov, [cit.2025-05-02] dostupné na:
https://www.libechov.cz/uzemni-plan
https://www.libechov.cz/file.php?nid=856&oid=10358313,
https://www.libechov.cz/file.php?nid=856&oid=10358309

2.5 Technická vybavenost

2.5.1 Kanalizace a čistička odpadních vod

Kanalizace se začala v obci budovat už před rokem 2008. V té době naráželo tehdejší vedení obce na značně zastaralou kanalizační infrastrukturu. V obci začalo postupně přibývat obyvatel a stávající kanalizace přestala být kapacitně dostačující. Proto vedení obce Liběchov započalo s rekonstrukcí. Už od samotného prvopočátku nebylo snadné renovaci provádět bez problémů, jelikož se velmi často naráželo na nekvalitní stavební materiál, který byl použit na vybudování nové kanalizace. Celá rekonstrukce postupovala velmi pomalu a značně se prodražovala. Tehdejší politické vedení ve svém volebním období nestihlo tak důležitou stavbu pro obec dokončit. Po volbách v roce 1999 bylo do čela obce zvoleno nové vedení, které navázalo na pokračování rekonstrukce kanalizačního vedení. Celý proces byl dokončen v roce 2012, ale během dokončovacích prací se souběžně budovala od roku 2010 čistička odpadních vod. Čistička a odpadní kanalizace byla postavena na základě dotačního programu z EU. Celá rekonstrukce přesáhla přes 100 mil. korun.

Náměstí v Liběchově je dopravním uzlem směrem na Štětí a Českou Lípu. V průběhu stavebních činností tehdejší obyvatelé a občané projíždějící do okolních regionů nepovažovali veškeré omezení vyplývající z rekonstrukce za špatný krok, protože si uvědomovali budoucí výhody. Jedním z aspektů je zlepšení životního prostředí a zvýšení hodnoty nemovitostí.[88]

2.5.2 Revitalizace obce

První fáze revitalizace obce Liběchov byla uskutečněna už v roce 2021. Proběhla v centru města v Rumburské ulici. Do této obnovy byla zahrnuta část veřejného prostranství, která se týkala především úpravy autobusové zastávky, zaměřená na zvětšení plochy kamennou dlažbou a doplněná stromořadím a mobiliářem. Současně se revitalizace týkala i okolí pomníku obětem světových válek. Díky revitalizaci této oblasti došlo i k vybudování

[88] [online]Mělnický deník.cz, [cit.2025-05-02], dostupné na:
https://melnicky.denik.cz/zpravy_region/hlavnimi-tahy-se-ridici-v-lete-pres-libechov-nedos.html
https://www.libechov.cz/libechovsky-zpravodaj
https://www.libechov.cz/uzemni-plan

bezpečného přechodu pro chodce pomocí dělícího ostrůvku přes silnici I/9, která vede směrem na Českou Lípu, čímž se zvýšila bezpečnost chodců. Do projektu byla zahrnuta i revitalizace chodníků, a tím se dotvořil celkový estetický pohled a zajistila se též bezpečnost pro obyvatele obce, ale i turisty. Celá akce byla spolufinancována z fondů EU. Liběchov je hojně navštěvované město díky kulturním památkám, turistickým a cyklistickým trasám. Estetické vnímání, zvýšená bezpečnost a uživatelský komfort přispěl ještě k větší návštěvnosti turistů a podpořil tím ekonomickou aktivitu místních podnikatelů.[89]

Zastupitelé města pod vedením paní starostky Zralíkové si v roce 2025 naplánovali další projekt podporovaný ministerstvem pro místní rozvoj z fondů EU. Bude zaměřen na obnovu centrálního parkoviště za účelem zvýšení kapacity aut pro místní obyvatele a pro návštěvníky naší obce. Dalším bodem projektu bude realizace parku, který se nachází na začátku aleje v obci. Celkový koncept při realizaci parku vychází z obnovy vysázení nových keřů, stromů a založení záhonů s trvalkami a dalšími rostlinami. Park bude obohacen o nové dětské hřiště s dřevěnými herními prvky a prolézačkami. Projekt pamatuje i na instalaci nabíječek na elektrokola a stojanů, vystavění nových laviček a odpadkových košů, úprava tůňky a jejího okolí.[90]

2.5.3 Bytová výstavba v obci

V rove 2018 vznikla v obci myšlenka, která byla zaměřena na rekonstrukci bývalého objektu mateřské školy, kde mělo vzniknout 12 bytových jednotek a z toho jeden bezbariérový byt. Díky pandemii Covidu – 19 byl celý projekt pozastaven. Po sedmi letech starostka Zralíková opět tento projekt obnovila s názvem „Dotované nájemné bydlí“, který je kombinací dotace a úvěru. Vzniklé bytové jednotky budou primárně určené pro ty, co nemají vlastní bydlení a pro profese, které budou nezbytné pro další fungování obce. Příkladem jsou učitelé nebo nepedagogičtí pracovníci. V centru náměstí Liběchova obec zakoupila v roce 2024 rodinný dům, který se postupně bude rekonstruovat za účelem vzniku dalších třech bytových jednotek.[91]

---

[89] [online], Město Liběchov-realizované projekty z EU, [cit.2025-05-02], dostupné na: https://www.libechov.cz/realizovane-projekty-z-eu
[90] [online], Město Liběchov-Liběchovský zpravodaj č.1/2025 [cit.2025-05-02], dostupné na: https://www.libechov.cz/file.php?nid=856&oid=11903811
[91][online],Město Liběchov-liběchovský zpravodaj č.1/2025[cit.2025-03-03], dostupné na: https://www.libechov.cz/libechovsky-zpravodaj

3 Ekonomická analýza obce

Ekonomická analýza města Liběchova byla hodnocena od roku 2010 do roku 2024. Data byla čerpána z www. monitor.statnipokladna.gov.cz.

V tabulce 14 je zobrazené funkční období starostů od roku 1990 – dosud. Ekonomická analýza bude zahrnovat pouze funkční období starosty Josefa Ulmana a Ing. Vladimíry Zralíkové.

Tabulka 14 Přehled zastupitelů v obci Liběchov v letech 1190-dosud

Starosta	Funkční období	
	od	do
Josef Povolný	1990	1998
Josef Ulman	1999	2014
Ing. Vladimíra Zralíková	2014	dosud

Zdroj: vlastní zpracování

Vývoj obyvatel obce Liběchov je v analyzovaném období postupně vzrůstající. V roce 2007 obec prodala pozemky na stavební parcely, aby podpořila zvýšení počtu obyvatel. Tento projekt se projevil až v roce 2011, kdy postupně začalo vznikat „Satelitní městečko“ a obec tím dosáhla přílivu většího počtu obyvatel. Projekt byl také směrován především na zvýšení počtu dětské populace a tím většího obsazení míst v Základní škole a Mateřské škole. Z grafu 9 je patrné navýšení v letech 2018. Další navýšení počtu obyvatel došlo v roce 2023 a počet obyvatel se zvýšil na 1093, tento trend byl ovšem způsoben přílivem ukrajinských uprchlíků. Od roku 2024 dochází k postupnému snižování obyvatel.

Graf 9 Složení obyvatel dle pohlaví, v letech 2011-2024

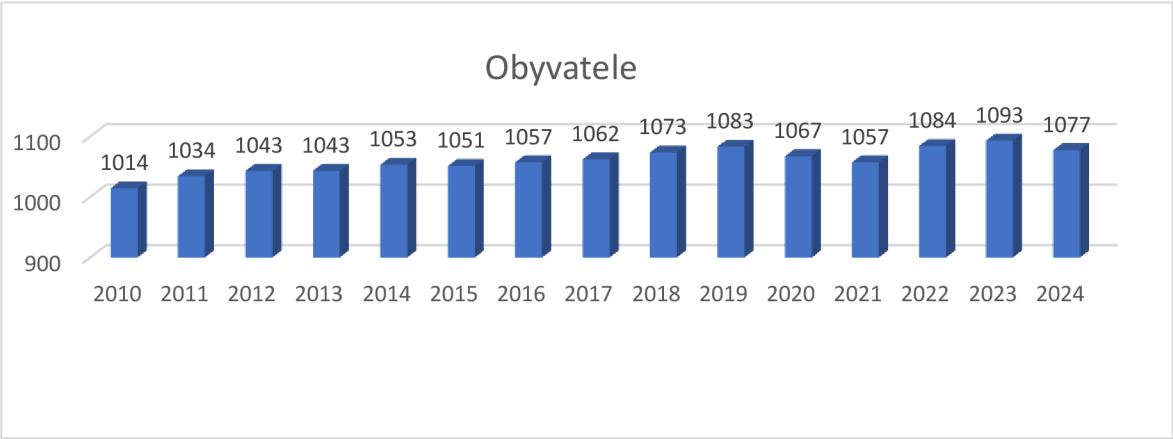

Zdroj: vlastní zpracování, data dle ČSÚ

3.1 Přehled investiční činnosti obce

V roce 2010 obec obdržela v rámci dotace ze státního rozpočtu 37,7 mil. Kč na opravu kanalizace a vybudování čističky odpadních vod. Počátek projektu kanalizace a vybudování čističky odpadních vod v obci byl realizován již v roce 1995, kdy v zastupitelstvu byl starostou pan Josef Povolný a v jeho volebním období kanalizace nebyla dokončena. Důvodem byly špatně naplánovány pracovní činnosti. V dalším volebním období (od roku 1999) v rámci komunálních voleb byl zvolen do zastupitelstva pan Josef Ulman, který přebral problematický projekt kanalizace.

Rok 2011 místní zastupitelé žádali o dotaci 2,885 mil. Kč na dokončení odkanalizování bytových jednotek, která nebyla zahrnutá do velké akce kanalizace a zároveň byla poskytnutá další dotace z nadace CEZ na vybudování veřejného dětského hřiště v prostoru základní školy a mateřské školy v hodnotě 350 tis. Kč. Celkové náklady činily 372 005 tis. Kč. Výměna oken na základní škole a mateřské škole byla úspěšně dokončena v průběhu července a srpna a byla pokryta finančními prostředky z dotačního programu FROM Středočeského kraje v hodnotě 500 tis. Kč. Dalšími náklady, které obec využila v rámci dotace ve výši 150 tis. Kč z ministerstva kultury, proběhla akce na obnovu sochy Krista, jedná se o významnou kulturní památku. Celkové náklady byly vyčísleny v hodnotě 160 400 tis. Kč.

V roce 2012 obec získala dotaci z fondu Středočeského kraje v hodnotě 286 tis. Kč na opravu dětského hřiště pro skautský oddíl a obec Liběchov realizaci financovalo za vlastní finanční podpory cca 5 % celkových nákladů a zároveň byla získána dotace v hodnotě

76 tis. Kč na opravu Milníku, resp. trojrozhraničníku z roku 1858, jedná se o opravu kulturní památky. Kanalizace v tomto roce byla plně funkční a zahájila svůj provoz. Z Fondu životního prostředí a zemědělství byla získána dotace na odkanalizování bytových jednotek v obci. V tomto roce se podařilo úspěšně připojit všechny nemovitosti do kanalizace. V roce 2012 už nebyly žádné velké rekonstrukce provedeny.

Rok 2018 byl prvotně zaměřen na vekou investiční činnost do oprav Základní a Mateřské školy prostřednictvím Integrovaného operačního programu na základní školy. Obec o velikosti 1073 obyvatel, aby měla vůbec možnost realizovat investici v rozsahu 15 mil. Kč obci se podařilo získat dotaci ve výši 11,2 mil. Kč. Rekonstrukcí bylo dosaženo vybudování učebny přírodních věd, nového oplocení části areálu školy, cvičné kuchyňky, jazykové učebny a další.

Rok 2022 až 2023 byl ve znamení revitalizace plochy před městským úřadem a poštou. Dále do realizace byla zahrnuta rekonstrukce silnice I/9. Dále proběhla výstavba zeleně v Liběchově a Ješovicích. Oprava střechy na budově pošty, budovy „Turnhalle“ a dalších kulturních památek. Velkou akcí v průběhu těchto let byla instalace fotovoltaiky na střeše městského úřadu Liběchov. Finanční prostředky byly získány z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Integrovaného regionálního operačního programu podporovaného Ministerstvem pro místní rozvoj.

3.2 Hospodaření obce

Hospodaření obce je vykazováno na grafu 10 a je patrné, že příjmy a výdaje jsou téměř totožné, a tudíž lze říci, že jsou vykazovány prostřednictvím transferů.

Graf 10 Daňový přehled příjmů obce Liběchova v letech 2010 až 2024

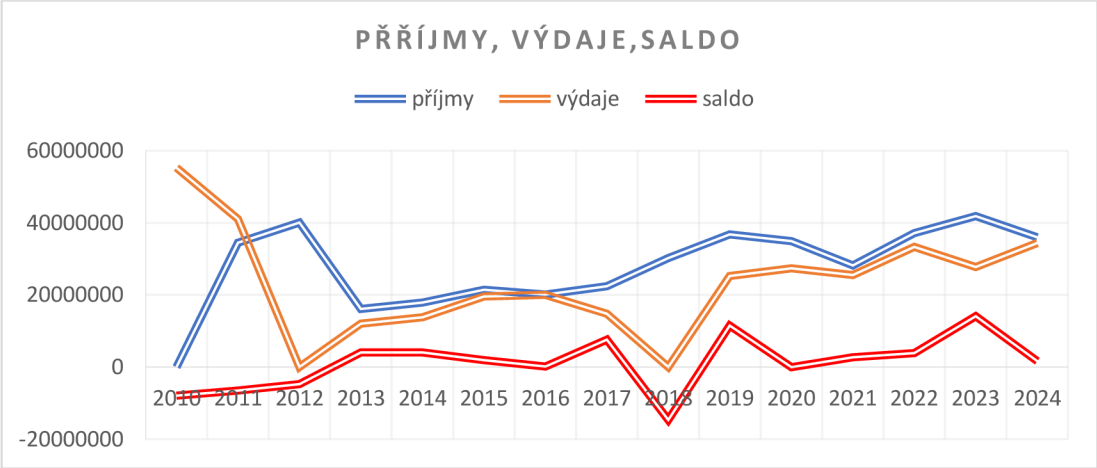

Zdroj: vlastní zpracování, data dle www.monitor.statnipokladna.gov.cz

Investiční činnost je zachycena v rozpočtu obce prostřednictvím kapitálových výdajů. Tento proces je znázorněn v tabulce 11.

Graf 11 Výdaje obce Liběchova, 2010-2024

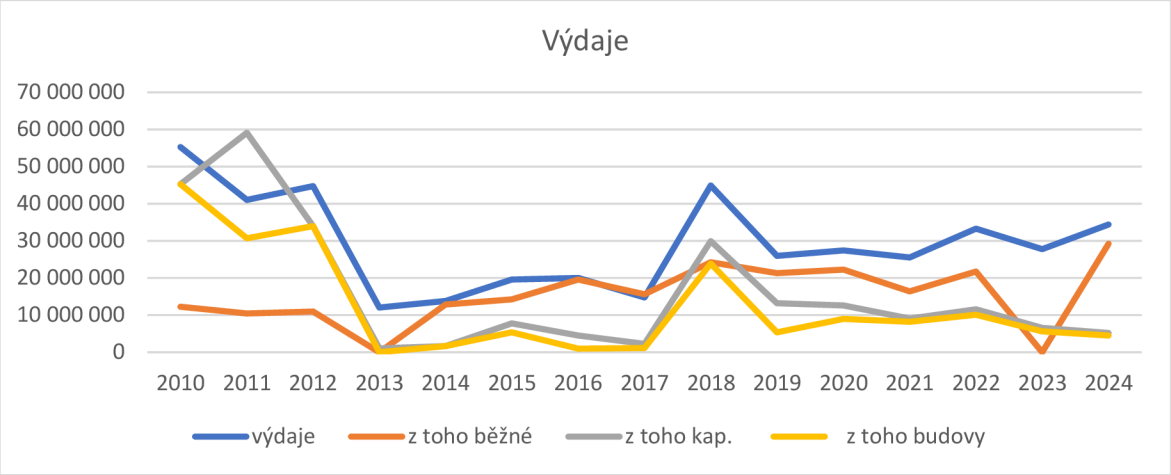

Zdroj: vlastní zpracování, data dle www.monitor.statnipokladna.gov.cz

Z tabulky 12 vyplývá, že příjmy obce tvoří primárně daňové příjmy k investičním činnostem, které jsou vykazovány prostřednictvím přijatých transferů.

Graf 12 Příjmy obce Liběchova, 2010-2024

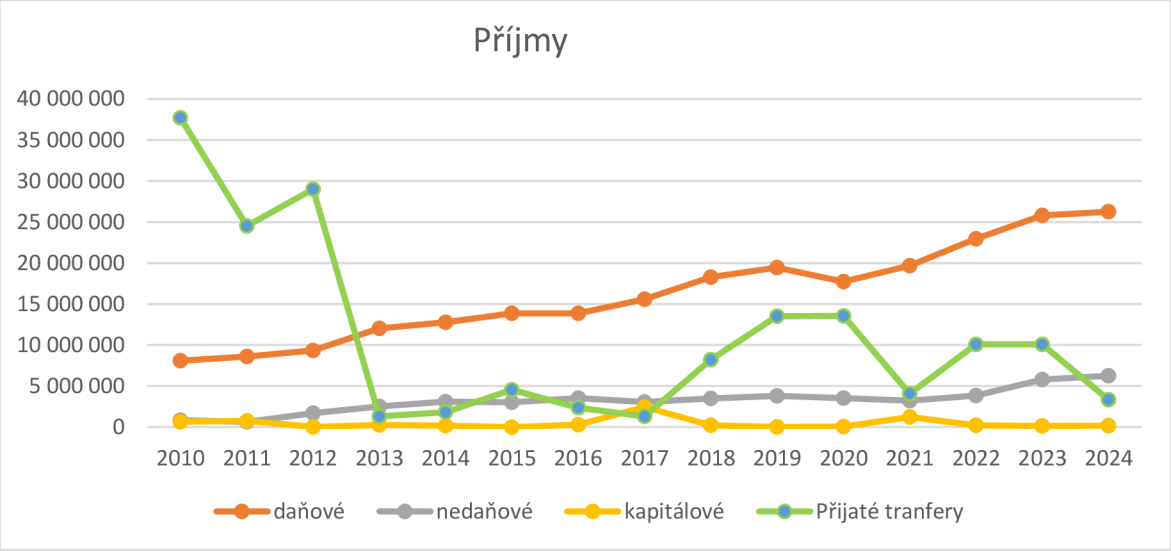

Zdroj: vlastní zpracování, data dle www.monitor.statnipokladna.gov.cz

3.3 Zadlužení obce

Graf 13 - stav peněžních prostředků na běžném účtu – vykazuje hospodaření v jednotlivých letech a funkčního období dvou starostů města. Částečně starosta Josef Ulman v tabulce od roku 2010 do roku 2014. V jeho volebním období 4 let bylo dosaženo největšího zadlužení obce v roce 2012, kdy obec čerpala peníze z dotací na dodělání kanalizace a čističky odpadních vod v obci a obec zároveň v roce 2013 požádala o dotaci na odkanalizování bytových jednotek v obci Liběchov. V průběhu následujícího roku byl dluh postupně snižován díky prodeji stavebních pozemků, které vlastnila obec. Tím byl podpořen i příliv a zvýšení počtu obyvatel. V následujících letech od roku 2015 do současnosti je v zastupitelstvu a starostkou paní Ing. Vladimíra Zralíková. Od roku 2015 započala opravu školy. Obec se nejvíce zadlužila v roce 2018 a to na základě postupné revitalizace obce. V období od roku 2014 do roku 2017 obec naspořila na bankovním účtu cca 10 mil. Kč a v následujícím roce začala obec postupně využívat dotace s kombinací finanční hotovosti na svém bankovním účtu. Rok 2018 byl po obec rokem investice, kdy se podařilo koupit dva pozemky od ministerstva kultury, ministerstva financí a Národním muzea. Od roku 2019 obec provedla několik rekonstrukcí. V roce 2021 vybudovala sběrný dvůr v hodnotě 6,1 mil. Kč a dotace byla poskytnuta v hodnotě 5,2 mil. Kč. Postupně pokračuje renovace školy, z vlastních zdrojů obec uhradí opravu střechy úřadu a výsadbu zeleně. Dotace ve výši 400 tis. Kč byla poskytnuta z dotačního programu MAS Vyhlídky. Z grafu 13 je patrné, že přes rozsáhlou investiční činnost docházelo od roku 2011 k nepřetržitému růstu peněžní zásoby.

Graf 13 Peněžní prostředky na běžném účtu, v letech 2010–20223

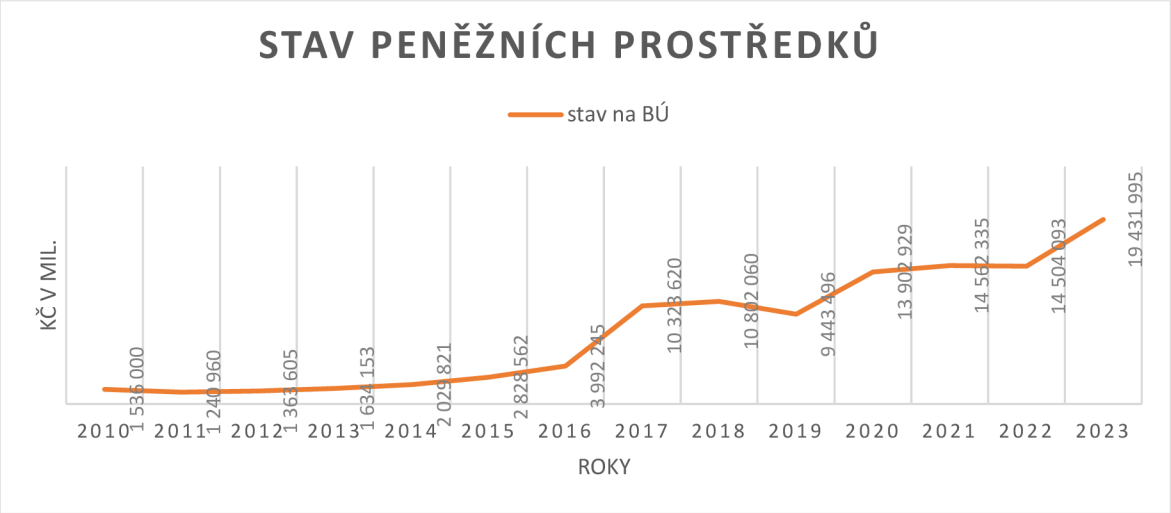

Zdroj: vlastní zpracování, data dle www.monitor.statnipokladna.gov.cz

4 Komunální analýza a charakteristika voleb města Liběchova od roku 1994 do roku 2022

První volby do zastupitelstev obcí se konaly 24.listopadu 1990. Průběh, hlasování, zpracování a vyhlášení výsledků bylo podmíněno zákonem České národní rady č. 368/1990 Sb. Každé následné volby se uskutečňovaly po uplynutí čtyřletého funkčního období zastupitelstev. Termín voleb vyhlašoval prezident republiky nejdéle 90 dní před konáním voleb tak, aby proběhly ve lhůtě počínajícího třináctého dne před skončením volebního období a ukončené jeho uplynutím[92]

V této části práce bude provedena analýza volebního období od roku 1994 do roku 2022. Podle typologie koalic dle Petra Jüpnera patří město Liběchov do kategorie „malé obce " s počtem do 1700 obyvatel, za rok 2024 je v obci 1077 stálých obyvatel. Klíčovým aktérem v obcích jsou starostové. Liběchov v rámci voleb je rozdělen na dva volební okrsky. Okrsek 1 Liběchov a okrsek 2 Ješovice. Při posledních volbách konaných 23.09.2022 - 24.09. 2022 bylo do zastupitelstva zvoleno 15 členů zastupitelstva a byl ustanoven i kontrolní výbor a finanční výbor. Data, která byla použita pro zpracování diplomové práce, byla čerpána prostřednictvím Českého statistického úřadu a z internetových stránek www.volby.cz. Další informace byly získány prostřednictvím strukturovaných rozhovorů se starosty za dané volební období.

4.1 Volební období 1994-1998 – starosta Josef Povolný

4.1.1 Volby v roce 1994

Volby do zastupitelstva obce Liběchova se konaly 18.11 – 19.11 1994. Byly to druhé volby po roce 1989. Liběchov byl rozdělen do dvou volebních okrsků. 1 okrsek Liběchov a 2 okrsek Ješovice. Na kandidátní listině bylo zapsáno 12 kandidátů, z toho bylo 9 mužů a 3 ženy. Průměrný věk kandidáta byl 45 let. Na kandidátní listině byly zapsány dvě strany Nezávislí kandidáti a Sdružení nezávislých kandidátů. Celkem kandidovalo za obě strany 12 kandidátů. Za stranu Nezávislích kandidátů byl jen jeden kandidát bez politické příslušnosti a za stranu Sdružení nezávislých kandidátů se účastnilo 11 kandidátů bez politické příslušnosti a z toho jeden s politickou příslušností za stranu ODS. Poměr počtu kandidátů

[92][online]Český statistický úřad,[cit. 2025-03-13],dostupné na: https://csu.gov.cz/produkty/4221-07-v_letech_1990___2006-uvod

obou stran byl v poměru 1:11. Obec neměla potřebných 15 členů zastupitelstva, ale pouze 12 členů, tím se zrušila rada a její funkci převzal starosta.

Volební účast ve volbách byla 61,46 %. Vydaných obálek bylo 456 a zapsaných voličů 742, platných hlasů 2 816. Byly vydané dvě kandidátní listiny se dvěma stranami, strana Nezávislí kandidáti a Sdružení nezávislých kandidátů. Celkem kandidovalo za obě strany 12 kandidátů. Za stranu Nezávislích kandidátů byl jen jeden kandidát bez politické příslušnosti a za stranu Sdružení nezávislých kandidátů se účastnilo 11 kandidátů bez politické příslušnosti a z toho jeden s politickou příslušností za stranu ODS (budoucí starosta Josef Povolný). Většinový poměr v zastupitelstvu zaujímalo Sdružení nezávislých kandidátů. Poměr počtu kandidátů obou stran byl v poměru 1:11. Obec neměla potřebných 15 členů zastupitelstva, ale pouze 12 členů, tím se zrušila rada a její funkci převzal starosta. Výsledky hlasování zaznamenány v tabulce 15.

Tabulka 15 Výsledky hlasování v roce 1994

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	Nezávislí kandidáti	71	11.52	1	1
2	Sdružení nezávislých kandidátů	2 745	97.48	11	11

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

4.1.2 Volby v roce 1998

Komunální volby konané v roce 1998 vykazovaly volební účast pouze 45,15 %, vydaných obálek bylo 349, zapsaných voličů 773 a platných hlasů 1 851. Kandidátní listina byla složená ze čtyř Nezávislích kandidátů a z devíti kandidátů Křesťanské demokratické unie – Československé strany lidové (KDU-ČSL). Na kandidátní listině bylo celkem 13 kandidátů. Většinový poměr mandátů získala stran KDU-ČSL s 6 mandáty. Do zastupitelstva obce bylo zvoleno jen 9 kandidátů a pouze dva kandidáti měli politickou příslušnost (KDU-ČSL). Ostatních 7 kandidátů bez politické příslušnosti mohlo lépe prosazovat svoje zájmy a představy. Výsledky hlasování v tabulce 16.

Tabulka 16 Výsledky hlasování v roce 1998

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	Nezávislí kandidáti	174	9,40	1	1
2	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	1 211	65,42	9	6
3	Nezávislí kandidáti	91	4,92	1	0
4	Nezávislí kandidáti	180	9,72	1	1
5	Nezávislí kandidáti	195	10,53	1	1

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

Ve volbách 1998 se podařilo obhájit post dosavadního starosty pana Josefa Povolného. Opět kandidoval jako NK. Druhým byl se 180 hlasy Josef Ulman, který se v roce 1999 stal starostou obce.

4.1.3 Průběh volebního období 1994–1998

Volební období od roku 1994 (1990) do roku 1998 byl volební obdobím, kdy starostou byl zvolen pan Josef Povolný, který ve funkci byl už podruhé. První volební období od roku 1990 bylo pro všechny nové a nikdo ze zvolených zastupitelů neměl žádnou politickou zkušenost.

Do voleb v roce 1990 vstupovalo 7 kandidátů za NK, za KSČM 2 kandidáti a 11 kandidátů za Občanské Fórum. Většina kandidátů byli rodáci obce. V prvním volebním období hlavním cílem zastupitelstva bylo v obci vybudovat podnikatelské prostředí. Několik místních občanů projevilo zájem o podnikání a postupně se začaly otevírat různé obchody, např. řeznictví, sklenářství a akvaristika, stavební společnost a otevřela se i dvě hostinské zařízení, postupně se začala vytvářet i nová pracovní místa v obci.

Volby v roce 1994 byly poněkud jiné. „Občané obce obdrželi už v měsíci září tzv. „předvolební informaci“ dle níž byli občané seznámeni s dosaženými úkoly a změnami za uplynulé čtyři roky a též s plány na příští volební období“. (Kronika města Liběchova, str. 119 a 120). Bylo zvoleno pouze 12 kandidátů. V průběhu povolebního zasedání byly zvoleni tajnou volbou dva místostarostové místo navržených čtyř a byla zřízena finanční a revizní komise (ze zákona), stavební, bytová, životního prostředí a kulturní a školská. Docházelo i k postupné privatizaci

V tomto volebním období v roce 1998 starosta pan Povolný kandidoval už jako NK. Zvolení zastupitelé měli hlavní úkol vybudovat v obci novou kanalizaci a tento cíl byl prosazován už v předvolebním období. Kanalizace byla od samotného počátku velmi

náročným úkolem. Prvotní překážkou bylo získat finanční prostředky na opravu a vysoutěžit firmu, která celou práci bude vykonávat. Zastupitelstvu se podařilo obdržet finanční půjčku a první neshody začaly vznikat při výběru firmy, která se ujme výstavby kanalizace. Uvnitř zastupitelstva byla i myšlenka, že práci na kanalizaci bude vykonávat místní firma. Ostatní zastupitelé zastávali názor vypsat soutěž, nebo dát hlasovat v rámci zasedání zastupitelstva. Stavební firma byla vybrána na základě hlasování. Výstavba kanalizace se započala, ale byl sestaven špatný pracovní plán a kanalizace se v tomto volebním období nedokončila. Dalším konfliktní linií se stala restituce.

Vyhodnocení volebního období 1994–1998 města Liběchova není příliš kladné, spíše záporné. Zastupitelé nepochybně přecenili svoje schopnosti a dalšímu nově zvolenému zastupitelstvu přenechali nedodělanou kanalizaci, která vykazovala vážné problémy s dostavbou. Obec v tomto volebním období se nevyvíjela a občané to označují za o dobu věčných konfliktů.

4.2 Volební období 2002–2014 - starosta Josef Ulman

4.2.1 Volby v roce 2002

Volby do zastupitelstva města Liběchova se konaly od 01.11. do 02.11. 2002. Účastnilo se jich 61.58 % obyvatel, v porovnání oproti předchozímu volebnímu období byla účast vyšší o 16 %. Bylo 484 vydaných obálek, 786 zapsaných voličů, 2 846 platných hlasů. Na volební listině bylo 12 kandidátů. Jeden kandidát kandidoval za stranu Republikáni Miroslava Sládka a 11 kandidátů kandidovalo za Nezávislé kandidáty. Žádný z kandidátů neměl politickou příslušnost. Do zastupitelstva bylo zvoleno pouze 9 kandidátů, a to za Nezávislé kandidáty vždy po jednom mandátu. Volby do zastupitelstva obce byly provedeny ve dvou okrscích – okrsek 1 Liběchov, okrsek 2 Ješovice. Výsledky hlasování v tabulce 17.

Tabulka 17 Výsledky hlasování v roce 2002

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	NK-Markéta Němcová	329	11,56	1	1
2	NK-Lenka Horáková	131	4,6	1	0
3	NK-Roman Kleinert	336	11,8	1	1
4	NK-Lenka Čvančarová	244	8,57	1	1
5	NK-Josef Povolný	73	2,57	1	0
6	NK-Josef Ulman	437	15,35	1	1
7	NK-Marcela Ježková	231	8,2	1	1
8	NK-Lenka Staščáková	240	8,43	1	1
9	NK-Romana Podešvová	242	8,50	1	1
10	NK-Jaromír Kubec	206	7,24	1	1
11	NK- Ing. Tomáš Kučera	311	10,93	1	1
12	Republikáni Miroslava Sládka	66	2,32	1	0

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

Do zastupitelstva byli zvolení pouze nezávislí kandidáti. V těchto volbách byl zvolen starostou pan Josef Ulman s počtem 437 hlasů (15, 35 %), za okrsek 1 Liběchov 404 hlasů, okrsek 2 Ješovice - 33 hlasů.

4.2.2 Volby v roce 2006

Volby do zastupitelstva proběhly od 20.10. do 21.10.2006. Volby byly rozděleny do dvou okrsků, okrsek 1 Liběchov a okrsek 2 Ješovice. Volební účast ve volbách v roce 2006 byla 60,35 %, skoro totožná s rokem 2002. Zapsaných voličů v seznamu bylo 802, vydaných obálek 484 a 3 643 platných hlasů. Voleb se účastnilo Sdružení KDU-ČSL, NK s počtem 6 kandidátů, Nezávislí kandidáti (NK) s počtem1 kandidáta a strana Pro Liběchov a Ješovice měla 9 kandidátů. Celkový počet kandidátů ve volbách všech stran bylo 16 kandidátů a zvolených bylo 9 kandidátů.

Vítěznou stranou se stala strana Pro Liběchov a Ješovice. Tato strana obsadila všech 9 křesel z 9 mandátů. Získaný počet hlasů ve volbách byly 3 246 hlasů (89,10 %). Na druhé

místo se dostala strana Sdružení KDU-ČSL, NK s počtem 254 hlasů (6, 97 %). Poslední místo získala paní Iveta Kudriová jako NK. Výsledky hlasování v tabulce 18.

Tabulka 18 Výsledky hlasování v roce 2006

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	Sdružení KDU-ČSL, NK	254	6,97	6	0
2	Iveta Kudriová, NK	143	3,93	1	0
3	Pro Liběchov a Ješovice	3 246	89,10	9	9

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

Starosta Josef Ulman byl členem vítězné strany Pro Liběchov a Ješovice. Liběchovský starosta získal 416 hlasů (12,81 %) v obou okrscích.

4.2.3 Volby v roce 2010

Volby do zastupitelstva proběhly od 15.10. do 16.10.2010. Volební účast byla na úrovni 63,64 % v okrsku 1 Liběchov a okrsku 2 Ješovice. Vydaných obálek bylo 511 a zapsaných voličů v seznamu bylo 803. Odevzdaných platných hlasů 4 167. Voleb se zúčastnily dvě strany, strana Pro Liběchov a Ješovice a další strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV. Obě kandidátní listiny byly obsazeny vždy po 9 kandidátech. Do zastupitelstva se volilo z 18 kandidátů a zvolených do zastupitelstva bylo 9 kandidátů.

Vítěznou stranou se ve volbách 2010 se stala strana Pro Liběchov a Ješovice a získala nadpoloviční většinu 6 mandátů. Strana Pro Liběchov a Ješovice obdržela 2 734 hlasů (65,61 %) a stala se vítěznou stranou. Druhé místo obsadila strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV, dosáhla na 3 mandáty s počtem 1 433 hlasů (34,39 %). Poměr mandátů obou stran 6: 3. Nadpoloviční většinu křesel v zastupitelstvu získala strana Pro Liběchov a Ješovice. Výsledky hlasování jsou v tabulce 19.

Tabulka 19 Výsledky hlasování v roce 2010

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	Pro Liběchov a Ješovice	2 734	65,61	9	6
2	ŠANCE PRO LIBĚCHOV	1 433	34,39	9	3

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

Josef Ulman obhájil svoje předchozí volební období s počtem 351 hlasů (12,83 %). Kandidoval za stranu Pro Liběchov a Ješovice jako v předchozím volebním období. Získané hlasy oproti předchozímu volebnímu roku 2006 byly nižší o 65 hlasů.

4.2.4 Volby v roce 2014

Volby do zastupitelstva byly uskutečněny od 10.10. do 11.10.2014. Celková volební účast v obci Liběchov a Ješovice byla na úrovni 61,69 %. Zapsaných voličů bylo 817, vydaných obálek 504 ale odevzdaných pouze 502. Platných odevzdaných hlasů bylo 4 174. Voleb se zúčastnilo 36 kandidátů. Byly vydané čtyři kandidátní listiny. V těchto volbách kandidovala strana ŠANCE PEO LIBĚCHOV, Pro Liběchov a Ješovice, PRO LIBĚCHOV, Zelená pro Liběchov. Do zastupitelstva bylo zvoleno 9 kandidátů. Vítěznou stranou ve volbách se stala strana Pro Liběchov a Ješovice s 1 843 hlasy (44,15 %) s čtyřmi mandáty z devíti. Druhou vítěznou stranou byla ŠANCE PRO LIBĚCHOV s 1 586 hlasy (38,0 %) s čtyřmi mandáty z devíti. Na třetím místě byla strana PRO LIBĚCHOV s 591 hlasy (14,6 %) s jedním mandátem z devíti mandátů. Na čtvrtém, posledním místě se 154 hlasy (3,69 %), se stala strana Zelená pro Liběchov, ovšem bez nároku na získání mandátu.
V zastupitelstvu dosáhla rovného rozložení křesel 4:4 strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV a strana Pro Liběchov a Ješovice. Jedno křeslo získala strana PRO LIBĚCHOV. Tímto bylo zvoleno devět členů do zastupitelstva obce Liběchova. Výsledky hlasování jsou v tabulce 20.

Tabulka 20 Výsledky hlasování v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	ŠANCE PRO LIBĚCHOV	1 586	38,0	9	4
2	Pro Liběchov a Ješovice	1 843	44,15	9	4
3	PRO LIBĚCHOV	591	14,16	9	1
4	Zelená pro Liběchov	154	3,69	9	0

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

Ve volebním období roku 2014 se už nepodařilo obhájit svůj mandát starosty pana Josefa Ulmana. Vítěznou kandidátkou na pozici starostky se stala paní Ing. Vladimíra Zralíková s kandidující stranou ŠANCE PRO LIBĚCHOV.

4.2.5 Průběh volebního období 2002-2014

Volební období od roku 1999-2014 bylo funkčním obdobím starosty Josefa Ulmana. Ve volbách do zastupitelstva roku 1998 kandidoval ještě stávající starosta pan Josef Povolný, který obhájil svůj dosavadní psot. Na kandidátní listině byl i Josef Ulman, jenž působil v zastupitelstvu jako místostarosta. Oba kandidovali jako NK. Vítězem a starostou se stal Josef Povolný. Složení zastupitelstva bylo rozděleno na 6 zastupitelů za stranu KDU-ČSL a ostatní 3 zastupitelé byli za NK. Všichni bez politické příslušnosti. 29. září roku 1999 byl na návrh zastupitelstva odvolán Josef Povolný na veřejném zasedání. Návrh podpořilo 5 z 8 členů zastupitelstva. Odvolání bylo odůvodněno špatnou komunikací se zastupiteli. V zápise z veřejného zasedání je doslova napsáno „Pan Horák, místostarosta – nejsme schopni se domluvit se starostou, proto žádáme odstoupení starosty a místostarosty, a žádáme nové volby“. (Kronika obce Liběchova, 1999). V rámci hlasování souhlasilo 6 členů, 1 byl proti a 1 se zdržel hlasování. Důvodem špatné komunikace a následným odvoláním starosty byly neshody o finančních prostředcích na bankovním účtu.

Novým starostou se stal Josef Ulman dnem 29. září 1999. Zvolen byl na veřejném zasedání téhož dne. Z 8 volitelů 6 hlasů se vyslovilo pro zvolení, 1 hlas byl proti a 1 hlas se zdržel hlasování. Ještě téhož dne byl zvolen staronový místostarosta pan Mgr. Petr Horák, z 8 volitelů se vyslovilo 5 hlasů pro zvolení a 1 hlas byl proti a 2 hlasy absence.93
Volby do zastupitelstva Josef Ulman poprvé vyhrál v roce 2002. Na kandidátní listině opět kandidoval za nezávislé kandidáty. Devítičlenné zastupitelstvo obce bylo zvoleno nové. Všichni kandidáti na kandidátní listině kandidovali za nezávislé kandidáty. Na pozici místostarosty byl zvolen pan Roman Kleinert. Do zastupitelstva byli zvoleni: na post starosty – Josef Ulman, předsedy stavební komise – Jaromír Kubec, kontrolní výbor – Markéta Němcová, výbor pro Ješovice – Lenka Staščáková, školský výbor – Ing. Tomáš Kučera, tikový výbor – Romana Podešvová, kulturní výbor – Marcela Ježková, finanční výbor – Lenka Čvančarová.

Nově zvolení zastupitelé pokračovali v nejvíce problematickém projektu kanalizace, který byl započat již v předchozím volebním období za starosty Josefa Povolného. Největší překážkou nad dodělání byli nedostatečné finanční prostředky. Jeden ze zvolených zastupitelů k problematice řekl: „*Do voleb jsem vstupoval poměrně v mladém věku a bez jakékoli politické zkušenosti. Byl jsem hodně překvapený, jak složitá situace nás čeká*

[93] Kronika obce Liběchova, rok 1999

s dořešením kanalizace. Jako pouhý občan jsem celou situaci tak katastrofálně nevnímal. Obci totiž hrozilo, že bude muset vrátit 27 mil. Kč, pokud se nestihne dodělat kanalizace do určitého data. Peněz na účtu bylo málo, ale zároveň bylo třeba projekt dokončit. Celou situaci zastupitelstvo řešilo tím, že jsme se pokoušeli opět získat dotaci. Žádost se podávala celkem třikrát, než se podařilo získat peníze ze státního fondu životního prostředí České republiky a kanalizaci a čističku odpadních vod bylo možné dodělat". (místostarosta, Roman Kleinert). Projekt byl kompletně dokončen až v roce 2012.

Obec Liběchov jako zřizovatel Základní a Mateřské školy pozoroval několik let, že dochází k poklesu žáků. Aby se trend otočil zastupitelům obce se podařilo prodat pozemky zájemcům, kteří se chtěli stát občany města Liběchova. Tím se zvýšil příliv obyvatel a zvýšil se počet dětí navštěvující Základní a Mateřskou školu.

Do konce volebního období už zbývaly pouze dva roky a na velké akce už nebyl prostor. Zastupitelstvo provádělo do konce volebního období jen malé akce.

Podle typologie Stanislava Balíka volební období v letech 2002 až 2012 lze označit jako za jednobarevnou vládu. V roce 2014 vznikla minimálně vítězná koalice ideově nepropojená.

Typologie podle Petra Jüpnera je obec Liběchov zařazena do kategorie nejmenších obcí do 1 700 obyvatel (tabulka 9). V roce 2014 bylo v obci 1 053 občanů.

4.3 Volební období 2018–2026 starostka – Vladimíra Zralíková

4.3.1 Volby v roce 2018

Volby do zastupitelstva proběhly od 5.10. do 6.10. 2018. s celkovou volební účastí 58,85 % za okrsek 1 Liběchov a okrsek 2 Ješovice. K volbám přišlo dát svůj hlas o 2,84 % voličů méně než v roce 2014. Voličů v seznamu bylo zapsáno 836, vydaných obálek 492 a platné hlasy v počtu 4 129 hlasů. Byly vydány dvě kandidátní listiny s 18 kandidáty. Voleb se zúčastnily dvě politické strany, strana POKRAČUJEME SPOLEČNĚ a strana SPOLEČNĚ. Za každou stranu kandidovalo devět kandidátů.

Jednoznačně vítěznou stranou voleb s nadpoloviční většinou se stala strana POKRAČUJEME SPOLEČNĚ s 3 219 hlasy (77,96 %) se sedmi mandáty z devíti mandátů. Druhé místo obsadila strana SPOLEČNĚ se získáním 920 voličských hlasů (22,04 %)

s dvěma mandáty z devíti mandátů. Rozložení mandátů v zastupitelstvu bylo 7:2. Výsledky hlasování jsou v tabulce 21.

Tabulka 21 Výsledky hlasování v roce 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	POKRAČUJEME SPOLEČNĚ	3 219	77,96	9	7
2	SPOLEČNĚ	920	22,04	9	2

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

4.3.2 Volby v roce 2022

Volby do zastupitelstva konané od 23.09. do 24.09. 2022 vykazovaly volební účast pouze 27.09 %. K volbám přišlo dát svůj hlas o 31,76 % voličů méně oproti roku 2018.Zapsaných voličů v seznamu bylo 838, vydaných obálek 227 a platných hlasů 1 304. Tento volební rok byl nejhorším volebním rokem od roku 1994.Do voleb vstoupila pouze jedna strana, strana POKRAČUJEME SPOLEČNĚ. Ve volbách obdržela 1 304 hlasů (100 %). Za stranu kandidovalo devět kandidátů a bylo získáno devět mandátů z devíti volených členů zastupitelstva. Všichni kandidáti kandidovali ve volbách bez politické příslušnosti. Rozložení křesel v zastupitelstvu bylo pokryto jednoznačně pouze stranou POKRAČUJEME SPOLEČNĚ. Výsledky hlasování jsou zobrazeny v tabulce 22.

Tabulka 22 Výsledky hlasování v roce 2022

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Počet
		abs.	v %	kandidátů	mandátů
1	POKRAČUJEME SPOLEČNĚ	1 304	100	9	9

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

4.3.3 Průběh volebního období 2018–2022

Strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV začala svoji kandidaturu už v roce 2010 a tehdy získala ve volbách do zastupitelstva pouze tři mandáty (paní Zralíková, paní Vaverková a

pan Janatka). Strana se dostala do opozice a hájila svůj volební program. Byli zvoleni do výborů pro rozvoj a vzhled Liběchova a Ješovic, a výboru pro mládež, kulturu a sport. Ve volbách do zastupitelstva zvítězila strana „Pro Liběchov a Ješovice“, a v zastupitelstvu měla nadpoloviční počet mandátů. Jelikož tyto dvě strany měly rozdílné představy a ideové zaměření, opoziční strana se nemohla dostatečně podílet na politickém rozhodování a plnit svůj volební program. Komunikace mezi těmito stranami probíhala velmi minimálně. Jedna z opozičních kandidátek prohlásila: „*Jako opozice jsme měli velmi málo informací. Komunikace mezi vítěznou stranou Pro Liběchov a Ješovice a námi téměř neprobíhala. Proto na konci volebního období bylo jasné, že do voleb půjdeme znova, jelikož jsme chtěli Liběchov více rozvíjet*“. (Vladimíra Zralíková, cit. 20.3.2025).

Volební období starostky paní Ing. Vladimíry Zralíkové začalo v listopadu 2014, kdy kandidovala ve volbách do zastupitelstva už podruhé za stranu ŠANCE PRO LIBĚCHOV. Tato strana získala ve volbách 4 mandáty. Strana „Pro Liběchov a Ješovice“ byla v zastupitelstvu zastoupena taky 4 mandáty, strana bývalého starosty pana Josefa Ulmana. Mezi těmito stranami došlo k rovnocennému rozdělení křesel. Jeden mandát získala strana „Zelená pro Liběchov“, tato strana byla novou stranou a v dalších volbách již nikdy nekandidovala. Ne veřejném zasedání byla jednoznačně do pozice starostky zvolená paní Zralíková. Během volebního období uvnitř strany ŠANCE PRO LIBĚCHOV docházelo k rozdílným názorů. Strana se rozpadla na POKRAČUJEME SPOLEČNĚ a na stranu SPOLEČNĚ.

Ve volbách v roce 2018 kandidovaly strany POKRAČUJEME SPOLEČNĚ včele s Ing. Vladimírou Zralíkovou a strana POKRAČUJEME s hlavní představitelkou MUDr. Lucií Žáčkovou. Z rozhovoru vyplynulo, že strana POKRAČUJEME SPOLEČNĚ chtěla více finančních prostředků investovat do obce např: revitalizace obce, různé programy z EU a prosazovala rekonstrukci ZŠ a MŠ, podporovaly různé projekty pro občany. Strana POKRAČUJEME měla představu větších investic do záchrany kulturních památek v Liběchově. V následujícím volebním období v roce 2022 kandidovala strana POKRAČUJEME SPOLEČNĚ.

4.4 Současné zastupitelstvo 2022-2026

Ve volbách v roce 2022 kandidovala pouze jedna strana POKRAČUJEME SPOLEČNĚ. Vítěznou kandidaturu opět obhájila bývalá starostka paní Zralíková. Rozdělení křesel bylo tedy jednoznačné, a to většinového politického rozložení 9 křesel. I přesto, že

v zastupitelstvu není žádná opozice, nedá se říci, že by docházelo k jednomyslnému propojení představ a ideí.

Starostka paní Ing. Vladimíra Zralíková za desetileté působení ve funkci starostky pro obec zrealizovala modernizaci a rekonstrukci základní a mateřské školy, zakoupila sokolovnu, bylo vybudováno a stále je v provozu turistické informační centrum a městská knihovna. Došlo k výměně veřejného osvětlení za nové, k rekonstrukci střechy na budově městského úřadu a byla uskutečněna oprava místních komunikací. V průběhu svého volebního období byl zajištěn rozvoz obědů seniorům zdarma, dále došlo ke snížení a stabilizaci ceny stočného. Zastupitelstvo začalo podporovat pravidelné konání kulturních akcí pro veřejnost, jako například Svatohavelské posvícení, rozsvícení vánočního stromku nebo Dny Země a další.

Do roku 2026 by zastupitelstvo chtělo ještě více podporovat činnost místních spolků a zájmových skupin. Pečovat o vzhled a veřejná pořádek a čistotu v obci Liběchov a Ješovice. Získat více financí z dotačních titulů na rekonstrukci Kostelíčka, úpravu prostoru okolo sokolovny. Cílem je, aby Liběchov byl příjemným a bezpečným místem pro život.

5 Rozbor volební účasti Liběchova v letech 1994-2022

Obec Liběchov je dle Petra Jüpnera zařazena do obce malé velikosti. Struktura obyvatel od roku 1994 do roku 2022 je okolo 1100 obyvatel.

Ro 1994 byl druhým volebním rokem po Sametové revoluci a volební účast ve zkoumaném roce dosáhla 61,46 %. Občané obce chtěli vyjádřit jiný politický směr a věřili, že tím dosáhnou jiného směřování. Okres Mělník v daném roce vykázal 71,01 % volební účasti. Pokud porovnáme procentní vyjádření účasti, tak se dá říci, že v tak malé obci jako je Liběchov, byla volební účast celkem vysoká.

Třetí volební období v roce 1998 se účastnilo voleb do zastupitelstva v Liběchově pouze 45,15 % voličů. Občané nebyli spokojeni se zvoleným starostou a krátce po volbách došlo v rámci veřejného zasedání k odvolání starosty. Novým starostou se stal místostarosta obce.

V Liběchově přišlo k volbám v roce 2002 opět více jak polovina obyvatel obce, přesněji tedy 61,58 %. Středočeský kraj dosáhl volební účasti 60,88 %, což bylo o jen 0,7 % méně a v porovnání celé republice došlo k poklesla jen o 1,54 %. ČR dosáhla volební účasti ve zkoumaném roce 63,12 %.

Rok 2022 byl rokem nejhorší volební účasti, kdy se k volbám v Liběchově dostavilo v obci pouze 27,09 % voličů. V tomto roce ve volbách kandidovala pouze jedna strana, což od roku 1994 nikdy nenastalo. Obyvatele vyhodnotili volby, že není možné si vybrat z více kandidátů a stran, a tudíž nemá význam se voleb účastnit.

Graf 14 Volební účast obce Liběchova v letech 1994-2022

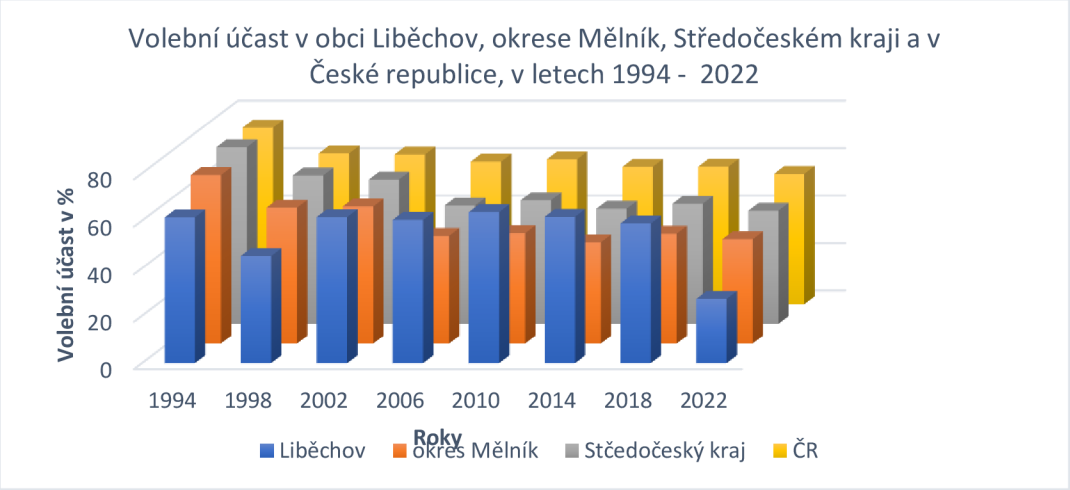

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

5.1 Rozbor zastupitelů – podle věku, pohlaví a politické příslušnosti vletech 1994-2022

Z grafu 15 je zřejmé že v druhém volebním období v roce 1994 byl průměrný věk u mužů 46 let a u žen 41 let. Kategorie zvolených zastupitelů se dá zařadit do produktivního věku. Lze očekávat, že zvolení zastupitelé měli mnoho odhodlání k vykonání velkých změn. Ve sledovaném období z tabulky 23 je viditelné, že bylo zvoleno 10 mužů a 2 ženy, a z toho jeden zastupitel s politickou příslušností (PP) a jedenáct bez politické příslušnosti (BZPP).

Graf 15 Průměrný věk zvolených zastupitelů v letech 1994-2022

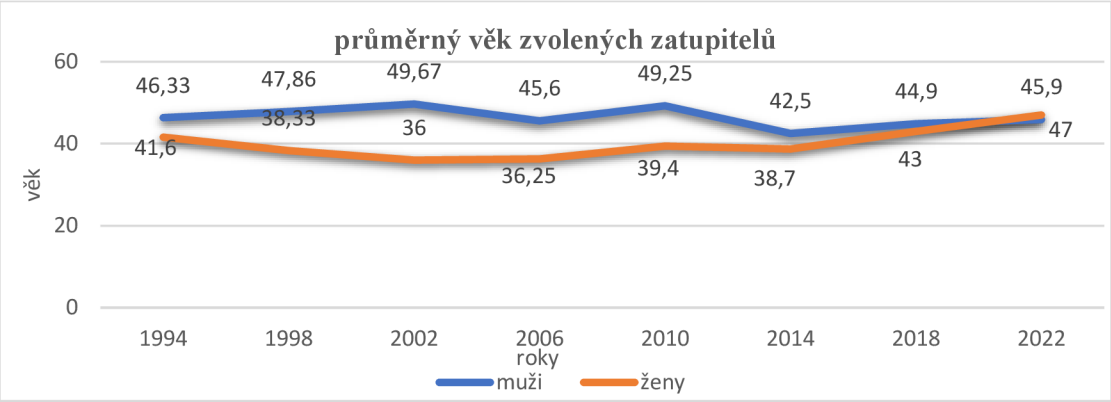

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

Od roku 1998 do roku 2002 začal průměrný věk mužských zastupitelů stoupat a roky 2006 a 2014 dosáhly mírného poklesu. Zvolené zastupitelky v letech 1994 až 2014 zaznamenaly snížení průměrného věku. Vzrůstající tendence nastala od roku 2018.

Tabulka 23 znázorňuje rozložení zvolených zastupitelů na základě pohlaví. V analyzovaném období v průběhu 28 let byl rok 1994 kdy se volilo nejvíce zastupitelů. Zvoleno jich bylo celkem 12, a z toho 10 mužů a 2 ženy. Politickou příslušnost mělo 11 kandidátů a jen 1 kandidát byl bez politické příslušnosti.

Tabulka 23 Zvolení zastupitelé dle pohlaví a politické příslušnosti v letech 1994-2022

Sledované období	Zastupitelé dle pohlaví		Politická příslušnost	
	muži	ženy	PP	BZPP
1994	10	2	1	11
1998	6	3	2	7
2002	4	5	0	9
2006	5	4	2	7
2010	4	5	0	9
2014	6	3	0	9
2018	7	2	0	9
2022	7	2	0	9

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ, volby.cz

Od roku 1998 složení zvolených zastupitelů se ustálilo na 9 zvolených zastupitelích. Genderové rozložení bylo v průběhu let velmi rozmanité, v letech 2002 a 2010 převažovaly ženy. Ve sledovaných letech byla převaha mužských zastupitelů. Politická příslušnost v letech 1994, 1998 a 2006 vykazovala jeden maximálně dva kandidáty a od roku 2010 s politickou příslušností kandidáti už nekandidovaly. Na kandidátních listinách ve sledovaném období převažovaly kandidáti bez politické příslušnosti.

5.2 Index plurality stranického systému obce Liběchova

Rozvoj indexu plurality v obci Liběchov je znázorněn v grafu 16 ve sledovaném období od roku 1994 do roku 2022. Z tohoto grafu je patrné, že lokální politické spektrum

Graf 16 Rozvoj indexu plurality v letech 1994–2022 v obci Liběchov

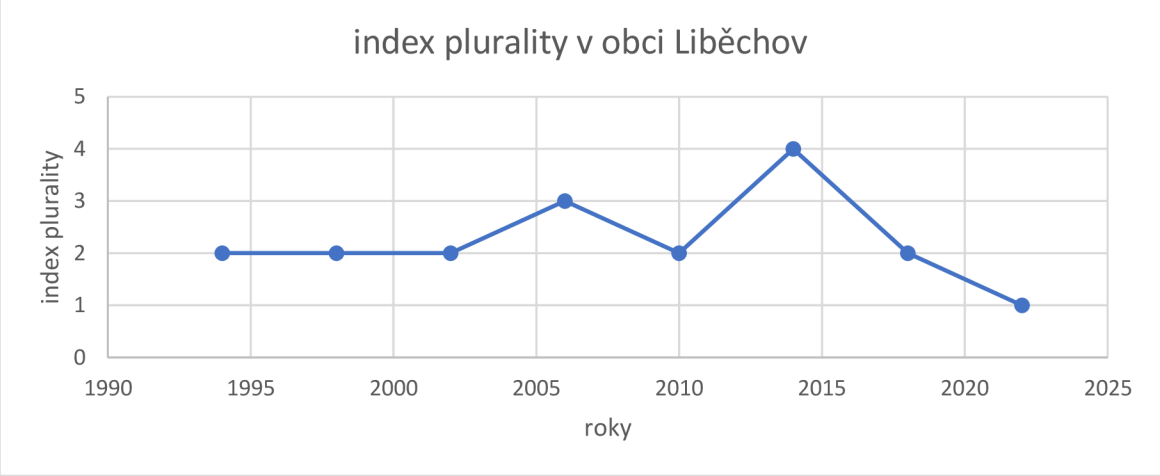

Zdroj: Vlastní zpracování, volby.cz

vykazuje pluralitní index na úrovni 2 v letech 1994 až 2002. Voliči v těchto letech se mají možnost ve volbách rozhodnou mezi dvěma politickými subjekty na bázi počtu kandidátů. Index plurality v roce 2014 dosáhl nejvyšší hodnoty 4 za celé zkoumané období. V tomto roce kandidovaly 4 strany. Nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 2022 a to hodnoty 1, kdy bylo možné volit pouze 1 politický subjekt.

5.3 Kontinuita kandidatury

Ve sledovaném a analyzovaném období od roku 1994 do roku 1998 kandidují na politické scéně sdružení nezávislých kandidátů, nezávislí kandidáti a KDU-ČSL.

V roce 1994 bylo voleno 12 kandidátů a v roce 1998 se volilo pouze 9 kandidátů. Do voleb v roce 1994 vstoupilo 11 kandidátů za Sdružení nezávislých kandidátů, z něhož jeden kandidát měl politickou příslušnost za stranu ODS a v roce 1998 kandidoval znova jako NK bez politické příslušnosti.

Volby v roce 1998 byly na kandidátní listině pouze 3 NK a 7 kandidátů za KDU-ČSL, z nichž 2 mají poltickou příslušnost za KDU-ČSL. 8 kandidátů bylo zcela nových a jeden kandidoval jako NK bez politické příslušnosti.

5.4 Charakteristické rysy lokální politiky

Ve volbách do zastupitelstva v Liběchově kandidují kandidáti převážně jako nezávislí kandidáti. Rok 1994 byl na kandidátce jeden kandidát, který kandidoval za Sdružení nezávislých kandidátů s politickou příslušností za stranu ODS. V následujícím volebním období do voleb do zastupitelstva byla vydána i kandidátní listina za stranu KDU-ČSL a zároveň dva kandidáti měli politickou příslušnost KDU-ČSL a ostatní kandidáti kandidovali jako NK.

Počet zastupitelů se od roku 1994 až do současnosti se snížil. Původně se v již zmíněném roce volilo 12 kandidátů, od roku 1998 se počet snížil na 9 kandidátů. Volební účast se od roku 1994 do roku 2018 pohybuje okolo 60 %. Výjimečným rokem byl rok 2022. V tomto roce do voleb vstoupila pouze jedna strana a volební účast dosáhla pouze 27,09 %. Při rozhovoru mi paní starostka sdělila: „*Volební účast byla tak dramaticky nízká, protože si občané nemohli vybrat z ještě další politické strany. Založení politické strany nebo sdružení je velmi zdlouhavý a problematický proces. A je jen málo lidí, kteří celou situaci zvládnou dořešit do konce.*“. (starostka, Ing. Vladimíra Zralíková, 2025). Rozložení zastupitelstva funguje převážně na nezávislých kandidátech a opozice se téměř nevyvíjí.

Zastupitelstvo zvolené v posledních volbách v roce 2022 bylo zvoleno za základě jedné kandidující strany POKRAČUJEME SPOLEČNĚ a získala jednoznačnou většinu. Opoziční strana v zastupitelstvu není a rozhodování je jednomyslné.

Strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV vznikla od roku 2010 a v těchto volbách byla jako opoziční strana v čele s paní Zralíkovou. Ve volbách 2014 strana vyhrála a dostala se do zastupitelstva. Na zasedání byla z této strany zvolená starostkou paní Ing. Zralíková. Postupem času, politickým názorovým vývojem a myšlenkovými střety se strana rozdělila na stranu SPOLEČNĚ a na stranu POKRAČUJEME SPOLEČNĚ.

5.5 Zařazení obce Liběchova do teorie Stanislava Balíka

Strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV kandidovala už v roce 2010 a získala pouze 3 mandáty, kdy stála v opozici straně Pro Liběchov a Ješovice.

Strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV kandidovala v roce 2014 byla ve volbách s ještě dalšími třemi stranami a tím vznikla minimálně vítězná ideově nepropojená koalice. Vlivem voleb do zastupitelstva získala strana 4 mandáty a další 4 mandáty byly přiděleny straně „ Pro Liběchov a Ješovice“ a jeden mandát připal straně PRO LIBĚCHOV. Strana ŠANCE PRO LIBĚCHOV neměla většinu, ale spolupracovala s ostatními stranami. V ostatních letech v roce 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2018 a 2022 je teorie koalic těžko aplikovatelná.

5.6 Zařazení obce Liběchova do typologie Petra Jüpnera

Petr Jüpner ve své teorii rozděluje čtyři typy obcí. Obec Liběchov je zařazena do typu malé obce do 1700 obyvatel. Za rok 2024 je v obci 1077 obyvatel. Dle typologie P. Jüpnera v Liběchově vzniká koalice v nejmenších obcí. Hlavním znakem jsou na kandidátkách jsou nezávislí kandidáti. Tento fakt je platný až do současnosti, jen v roce 1998 na kandidátní listině byla strana KDU-ČSL. Rada byla zrušená v roce 1995 a od té doby tuto funkci zastává zvolený starosta. Zvolení kandidáti na občany působí spíše na základě osobního dojmu a vzájemného vztahu. Většina kandidátů pochází z obce.

6 Závěr

Klíčovým bodem diplomové práce bylo prozkoumání faktorů, které mohu ovlivnit sestavení povolebních koalic. Tento proces je dále důležitým cílem pro utváření výhledu k rozvoji města.

Diplomová práce na téma „Vývoj místní samosprávy ve městě Liběchov “ byla zpracována jako případová studie. Pro zjištění cílů bylo důležité udělat socioekonomickou analýzu, vyhodnotit politické aspekty obce Liběchova, analyzovat kandidáty, zastupitele a spojitost mezi jednotlivými politickými stranami a kandidáty. Dále bylo důležité zhodnotit jejich vztah a vzájemné působení na úrovni lokální politiky.

Jedním z faktorů, který ovlivňuje celé politické prostředí a vzájemný vztah mezi voličem a kandidáty jsou obyvatelé, kteří žijí trvale v Liběchově. V analyzované období, které bylo zkoumáno od roku 1994–2022 se počet obyvatel pohyboval kolem 1100 obyvatel. Počet obyvatel v roce 1997, 2001 až 2007 zaznamenal pokles. K postupnému snižování počtu obyvatel přispěla zadluženost obce, která se projevila značnými komplikacemi s dostavbou kanalizace a čističky odpadních vod. Od roku 2009 docházelo k postupnému navyšování obyvatel na základě investiční politiky. Za předpokladu použití teorie Petra Jüpnera se dá obec Liběchov označit za „malou obec“, jež je charakterizovaná do 1700 obyvatel. Za rok 2022 bylo na území obce Liběchova 1084 obyvatel a v roce 2023 už pouze jenom 1077 a tento faktor má za následek ovlivnění vývoje politického složení.

Demografický a socioekonomický sytém jsou hybateli, který mají vliv na výsledné rozložení voleb a s tím souvisí i proces a efekt komunálních voleb. Liběchov patří do chráněné krajinné oblasti, je rozdělen na dva územní celky, a to Liběchov a Ješovice a tím dochází k různorodému složení obyvatel. Světové dění se podílí i na celkovém průběhu jakýkoliv voleb a úzce zasahuje i do voleb komunálních. Každý z občanů má své představy a přednosti, které potom ovlivní komplexní výsledek komunálních voleb.

Dalším důležitým faktorem, který zasahuje do demografických a socioekonomických ukazatelů je vybavenost obce. Ta je faktorem, který ovlivňuje počet obyvatel na základě úrovně předškolního a školního vzdělávání, zastoupení praktického, dětského a zubního lékaře a dotovaného bydlení pro sociálně slabé občany. Vzdělanost občanů může ovlivnit rozvoj obce. Pro rozsáhlé uskutečňování a zlepšení vybavenosti obce je důležité politické složení zastupitelstva a následného působení opozičních stran. Revitalizace obce je nedílnou součástí tohoto procesu, jenž vytváří první celkový dojem a

závisí na zastupitelstvu obce, a to je závislé na finančních zdrojích ať už vlastních rezerv nebo na efektivním čerpání různých dotačních fondů a programů.

Ekonomická analýza byla provedena na základě dat z www.monitor.stnipokladna.gov.cz, ve sledované období od roku 2010 až do roku 2024. Z dat vyplývá, že příjmy a výdaje jsou téměř totožné a jsou vykazovány prostřednictvím transferů. Investiční činnost je prováděna na základě kapitálových výdajů a příjmy obce jsou na základě daňových příjmů a podporují je přijaté transfery. V rámci rozsáhlé investiční činnosti od roku 2011 dochází k nepřetržitému růstu peněžní zásoby. Díky investičním činnostem zastupitelů obce docházelo k postupnému nárůstu počtu obyvatel. Tento vliv působí i v období voleb.

Analýza, která byla provedena ve sledovaném období od roku 1994 do roku 2022, byla zaměřena na vývoj a průběh komunálních voleb a je rozdělena na tři funkční období starostů. První volební období je od roku 1994 do roku 1998. Toto období je funkčním období pana Povolného, kdy kandidátka ve volbách probíhala převážně na nezávislých kandidátech. Počet volených kandidátů v roce 1994 byl 12 zastupitelů místo 15. Díky zvoleným kandidátům byla v obci na zasedání zrušená rada, kterou převzal do své pravomoci starosta. Od roku 1998 se volilo pouze 9 zastupitelů, a tento trend pokračuje do současnosti. Další volební období bylo od roku 1999 do roku 2014 se starostou panem Josefem Ulmanem a kandidoval za stranu „Pro Liběchov a Ješovice “. V roce 2010 vznikla strana pod názvem ŠANCE PRO LIBĚCHOV a byla první opoziční stranou. Všichni kandidáti kandidovali bez politické příslušnosti. V roce 2014 byla zvolená starostkou paní Ing. Vladimíra Zralíková. Na pozici starostky to byla první žena a stála i u zrození strany ŠANCE PRO LIBĚCHOV, díky rozdílným názorům a ideím se rozpadla v roce 2018 na stranu POKRAČUJEME SPOLEČNĚ a POKRAČUJEM. Ve volbách v roce 2022 kandidovala strana jediná – POKRAČUJEME SPOLEČNĚ. V tomto roce byla volební účast pouze 27.08 %, což byla nejnižší účast za sledované období. V předchozích letech byla minimálně 60% účast ve volbách. Díky rozhovoru paní starostky jsem zjistila, že i genderové dělení je velmi problematické a má vliv na chod obce a při různých rozhodováních. Lepšího postavení by získala jako muž.

Teorie Stanislva Balíka na obec Liběchov je těžko aplikovatelná, protože dochází pouze k jednobarevné vládě. Dělení obcí Petra Jüpnera Liběchov spadá do nejmenší obce s cca 1700 obyvatel.

Faktory ovlivňující povolební vyjednávání na lokální úrovni jsou důsledkem samotného fungování zastupitelů obce. Projevují se jak v oblasti demografické a socioekonomické, která úzce souvisí s investicemi, jež mají vliv na vývoj počtu obyvatel. Vhodné investiční projekty, které může samospráva učinit se projeví například v oblasti revitalizace obce a na vizualizaci samosprávy, podpora kulturních akcí v důsledku společného setkávání občanů. Úspěšné čerpání finančních prostředků na opravy jak kulturních památek, tak oprav komunikací. Tyto kroky především vnímají samotní občané žijící v obci, které vyjadřují svoje názory na základě komunálních voleb. Úspěšné investice může ovlivnit příliv turistů, kteří přispívají ke zvýšení ekonomické aktivity. Další skupinou ovlivňující chod obce jsou nově přistěhovaní obyvatelé, kteří se stanou nedílnou součástí obecního uskupení. Zvolení starostové mají též velký podíl na reprezentaci obce. Na základě rozhovorů vyplynulo, že lepšího prosazení svých ideí dosahují muži a ženám je tato vlastnost upozaděna. V obci Liběchov je faktem, že lepšího vývoje obec dosáhla za starostování paní starostky Zralíkové i přes to, že mnohdy narážela na to, že je žena. Všechny již zmíněné faktory mohou ovlivnit samotné vnímání celku jako samosprávy z pohledu vnějšího prostředí, tak i uvnitř jako mikroregionu.

Jedním ze vzácných zdrojů byla i kronika města Liběchova. Dále se na této analýze podílely i strukturované rozhovory, dokumenty ze zasedání města a již zrealizované programy k revitalizaci obce.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Literární zdroje:

CABADA Ladislav a Michal KUBÁT a kol., Úvod do studia politické vědy, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk,2007. ISBN 978-80-7380-076-5.

CABADA Ladislav, Koalice a koaliční vztahy, CABADA L., Koalice a koaliční vztahy, 2006, Vydavatelství Aleš Čmejrek, 2006, ISBN 80-7380-004-7.

BALÍK, Stanislav., Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností: Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006. Brno. Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. ISBN 978-80-7325-144-4.

BALÍK Stanislav, Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

CHYTÍLEK Roman, ŠEDO Jakub, LEBEDA Tomáš, ČLOUD Dalibor, Volební systémy. Portál s.r.o.,2009. ISBN 978-80-7367-548-6.

ČMEJREK Jaroslav a Václav BUBENÍČEK V, ČOPÍK Jan, Demokracie v lokálním politickém prostoru: Specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada Publishing, a.s.2010. ISBN 978-80247-3061-5.

ČMEJREK Jaroslav, Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

SVOBODA Karel, GROSPIČ Jiří, VEDRAL Josef, PELÍŠEK Martin., Územní samospráva a státní správa, Eurounion, s.r.o., Praha 2000, ISBN 80-85858-90-8.

KUKALOVÁ Gabriela a PFEIFEROVÁ Dana, Místní finance v ČR, Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta – Katedra obchodu a financí, 2022, ISBN 978-80-213-3166-2.

PROVAZNÍKOVÁ Romana., Financování měst, obcí a regionů: Teorie a praxe, Praha GRADA Publishing, a.s.2007, ISBN 978-80-247-2097-5.

JÜPNER PETR, Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, prosinec 2004

JÜPNER Petr, Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In CABADA L., Koalice a koaliční vztahy, Plzeň: Vydavatelství Aleš Čmejrek, 2006, ISBN 80-7380-004-7.

7.2 Internetové zdroje:

POLANECKÁ ENĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online], Volební klauzule. [online] 2025, [cit.205-05-01] dostupné na: https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=304

POLANECKÁ ENĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online], Listina základních práv a svobod. 2025, [cit.2025-05-01], dostupné na: ttps://www.psp.cz/docs/laws/listina.html

ZPRÁVA O VÝVOJI ROZPOČTOVÉHO HOSPODAŘENÍ OBCÍ, DOBROVOLNÝCH SVAZKŮ k 30. 6. 2023, [online] 2025, [cit.2024-02-011], dostupné na: https://www.mfcr.cz/cs/rozpoctova-politika/uzemni-rozpocty/hospodareni-uzemnich-rozpoctu/mesicni-zpravy-o-hospodareni-uzemnich-ro/2024/zprava-o-vyvoji-rozpoctoveho-hospoda

WIKIPEDIE [online], Otevřená encyklopedie, 2024 [cit. 2024-09-11], dostupné na: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lib%C4%9Bchov

MĚSTO LIBĚCHOV [online], Úvod, 2024, [cit.2024-09-11], dostupné na: https://www.libechov.cz/?utm_source=search.seznam.cz&utm_medium=ppd&utm_content=hledani&utm_term=m%c4%9bsto%20lib%c4%9bchov&utm_campaign=firmy.cz-352132o%20Lib%C4%9Bchov

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online], Databáze demografických údajů za obce ČR, Stav obyvatel k 31.12.[cit. 2024-16-11], dostupné na: https://csu.gov.cz/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr

MĚLNICKÝ DENÍK .CZ [online], Zprávy.2025, [cit2025-02-02], dostupné na: https://melnicky.denik.cz/zpravy_region/krasne-piskovcove-sochy-vznikly-za-tri-tydny-20200701.html

SK LIBĚCHOV.Z.S.[online], O nás. 2025, [cit.2025-02-02], dostupné na: http://www.sklibechov.cz/index.php?nid=5423&lid=cs&oid=757792

UMĚLECKÝ MLÝN LIBĚCHOV [online], Vítejte v uměleckém mlýně Liběchov. 2025, [cit.2025-18-03], dostupné na: http://umeleckymlyn.libechov.cz/

KNIHOVNA A TURISTUCKÉ CENTRUM [online], 2025, [cit.2025-18-03], dostupné na: https://www.libechov.cz/aktuality/knihovna_16022022

SUPERFINACOVÁNO EVRIPSKOU UNIÍ, IROP 2014[online], Rekonstrukce ZŠ Liběchov.2025, [cit.2025-02-02], dostupné na: https://irop.gov.cz/cs/projekty/06-2-zkvalitneni-verejnych-sluzeb-a-podminek-zivot/rekonstrukce-zs-libechov-rozsireni-a-zkvalitne-(1)

STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ LIBĚCHOV [online], Úvod. 2025, [cit.2025-02-02], dostupné na: https://soulibechov.cz/obory/prakticka-skola/

DĚTSKÝ DOMOV SE ŠKOLOU, ZÁKLADNÍ ŠKOLOU A ŠKOLNÍ JÍDELNA LIBĚCHOV [online], Úvod.2025, [cit.2025-03-02], dostupné na: https://www.ddslibechov.cz/o-nas

ÚSTAV ŽIVOČIŠNÉ FYZIOLOGIE A GENETIKY AV ČR, v.v.i [online], O nás.2025,[cit.2025-03-02], dostupné na: https://www.iapg.cas.cz/cs/ustav/O-ustavu/

VÝZKUMNÝ ÚSTAV VČELAŘSKÝ [online], Historie výzkumného ústavu včelařského.2025, [cit.2025-05-02], dostupné na: https://www.beedol.cz/prispevky/historie-vyzkumneho-ustavu-vcelarskeho-od-zakladu-ustavu-po-soucasnost/

MĚSTO LIBĚCHOV [online], Realizované projekty EU. 2025, [cit.2025-05-02], dostupné na: https://www.libechov.cz/realizovane-projekty-z-eu

MĚSTO LIBĚCHOV, Zpravodaj č.1/2025. 2025, [cit.2025-05-02], dostupné na: https://www.libechov.cz/file.php?nid=856&oid=11903811

MONITOR – KOMPLETNÍ PŘEHLED VEŘEJNÝCH FINANCÍ [online], Územní samospráva, obec Liběchov. 2025, [cit.2025-18-03], dostupné na: https://monitor.statnipokladna.gov.cz/ucetni

7.3 Zákony:

ZÁKONY PRO LIDI [online], Zákon č. 247/1995 Sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, [cit.2025-05-01] 2025,dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247

ZÁKONY PRO LIDI [online], Zákon č.491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí,[cit.2025-05-01], 2025,dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491

ZÁKONY PRO LIDI, [online], Zákon č. 322/20116 Sb., Zákon, který mění volební zákony a další související zákony,2024, [cit.2024-11-11] dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-322

7.4 Vysokoškolské kvalifikační práce:

BUBENÍČEK Václav, Lokální modely demokracie v malých obcích v ČR, 2010, Disertační práce. Česká zemědělská univerzita. Vedoucí práce Jaroslav Čmejrek

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů, schémat a zkratek

8.1 Seznam obrázků:

Obrázek 1 Zobrazení volebního systému……..26
Obrázek 2 Znak a vlajka města Liběchov……66
Obrázek 3 Obraz obce Liběchov 1802……..66
Obrázek 4 Detail dochovaného artefaktu……..68
Obrázek 5 Barokní zámek Liběchov……68

8.2 Seznam tabulek:

Tabulka 1 Počet obcí v letech 1921–2001……..15
Tabulka 2 Počet obcí v letech 2010–2023……..16
Tabulka 3 Počet členů zastupitelstva na počet obyvatel……....18
Tabulka 4 Zákonné vymezení velikosti zastupitelstva dle počtu obyvatel…….....27
Tabulka 5 Vymezení zastupitelstev od roku 2000 pro hlavní město Prahu……...27
Tabulka 6 Příklad rozdělení mandátů v ideální situaci pomoci Hareovy kvóty.....31
Tabulka 7 Příklad metody rozdělení mandátů pomoci Hareovy kvóty a metody nejmenších zbytků……..31
Tabulka 8 Příklad rozdělení mandátů na základě d´Hondtova dělitele……32
Tabulka 9 Velikostní rozmezí obcí…….....46
Tabulka 10 Struktura příjmů a výdajů rozpočtu obcí……..56-57
Tabulka 11 Příklady socioekonomických výzkumů a analýz……...71
Tabulka 12 Obyvatelstvo podle nejvyššího dosaženého vzdělání obce Liběchova……72
Tabulka 13 Obyvatele podle ekonomické aktivity v obci Liběchov……...73
Tabulka 14 Přehled zastupitelů……..84
Tabulka 15 Výsledky hlasování v roce 1994……91
Tabulka 16 Výsledky hlasování v roce 1998……92
Tabulka 17 Výsledky hlasování v roce 2002……..94
Tabulka 18 Výsledky hlasování v roce 2006 ……....95
Tabulka 19 Výsledky hlasování v roce 2010……..…95

Tabulka 20 Výsledky hlasování v roce 2014……96
Tabulka 21 Výsledky hlasování v roce 2018……99
Tabulka 22 Výsledky hlasování v roce 2022…….....99
Tabulka 23 Zvolení zastupitelé podle pohlaví a politické příslušnosti…….....103

8.3 Seznam grafů:

Graf 1 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran(komunální volby 2002)……..47

Graf 2 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran (komunální volby 2002)……49

Graf 3 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran (komunální volby 2002)……50

Graf 4 Poměrný rozbor zastupitelských mandátů, nezávislých kandidátů a politických stran (komunální volby 2002) ……..51

Graf 5 Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech obcí……59

Graf 6 Vývoj příjmů, výdajů a salda hospodaření územních rozpočtů za leden až červen 2013–2023……..63

Graf 7 Přehled rozvoje počtu obyvatel 1995–2023……69

Graf 8 Vývoj migrace obyvatel, počet narození a úmrtí v letech 1995–2023……70

Graf 9 Složení obyvatel dle pohlaví, v letech 2011-2024……85

Graf 10 Daňový přehled příjmů obce Liběchova v letech 2010 až 2024……...86

Graf 11 Výdaje obce Liběchova, 2010-2024……87

Graf 12 Příjmy obce Liběchova, 2010-2024……87

Graf 13 Peněžní prostředky na běžném účtu, v letech 2010–20223……89

Graf 14 Volební účast obce Liběchova v letech 1994-2022……102

Graf 15 Průměrný věk zvolených zastupitelů v letech 1994-2022……..103

Graf 16 Rozvoj indexu plurality v letech 1994-2022 v obci Liběchov……104

8.4 Seznam schémat:

Schéma 1 Třídy a typy koalic……..42

Schéma 2 Objektivizace vztahu příjmů a výdajů v územní samosprávě…….54

Schéma 3 Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem……56

Schéma 4 Struktura příjmu obcí……58

8.5 Seznam vzorců:

Vzorec 1 Vzorec Indexu fragmentace……37

Vzorec 2 Vzorec indexu efektivnosti počtu stran……38

Vzorec 3 Pedersenův index volatility……..39

Vzorec 4 Vyjádření hospodaření obce……..52

8.6 Seznam zkratek:

AV ČR – Akademie věd České republiky

BZPP – Bez politické příslušnosti

ČR – Česká republika

ČSAD – Československá autobusová doprava

ČSAV – Československá akademie věd

ČSAZV – Československá akademie zemědělských věd

ČSÚ – Český statistický úřad

ČVÚT – České učení technické

DHH – daň z hazardních her

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

DPH – daň z přidané hodnoty

DPPO – daň z příjmů právnických osob

DSO – dobrovolné svazky obcí

EU – Evropská unie

F – index fragmentace

CHKO – Chráněná krajinná oblast Kokořínsko

ip – index plurality

mld. Kč – miliardy korun českých

MSO – Obce menší střední velikosti

MŠ – Mateřská škola

MVIN – Minimální vítězné ideové nepropojení

MVIP – Minimální vítězné ideové propojení

n – počet stran

NIN – Nadměrně ideově nepropojené

NIP – Nadměrně ideově propojené

NO – Nejmenší obce

NO – Největší obce

ORP – obec s rozšířenou působností

OÚ – obecní úřad

OZV – obecně závazná vyhláška

Pi – celková procentuální volební podpora strany i

pi – procenta mandátů získaných stanou i

POÚ – pověřený obecní úřad

PP – Politická příslušnost

SOU – Střední odborné učiliště

SVR – střednědobý výhled rozpočtu

t – první volby

t+1 – druhé volby

ÚP – Úřad práce

ÚSC – územně samosprávné celky

V – index volatility

VSO – Obce větší střední velikosti

ZŠ – Základní škola

ODS – Občanská demokratická strana

OF – Občanské forum

KČČM – komunistická strana Čech a Moravy

8.7 Další zdroje – rozhovory:

Pan Pavel Šantín
Pan Roman Kleinert
Paní Ing. Vladimíra Zralíková

9 Přílohy:

UMĚLECKÝ MLÝN LIBĚCHOV

Pohled na mlýn

Interiér mlýna:

9.1 Rozpočet obce

Rozpočet města Liběchov na rok 2017 **NÁVRH**

Paragraf		Příjmy v Kč	Výdaje v Kč
11xx	daň z příjmu FO	5 575 000,00	
12xx	daň z přidané hodnoty	4 865 000,00	
13xx	poplatky	769 000,00	
15xx	daň z nemovitostí	2 000 000,00	
4112	neinv. přij.transfery ze SR	353 000,00	
2143	cestovní ruch	70 000,00	152 500,00
2212	silnice		2 160 000,0
2221	provoz veřejné silniční dopravy		200 000,0
2321	odvádění a čištění odpadních vod	1 400 000,00	1 042 000,0
3113	základní školy		2 200 000,0
3314	činnosti knihovnické	200,00	5 000,00
3319	ost.záležitosti kultury		383 000,00
3341	rozhlas a televize		50 000,00
3419	ostatní tělovýchovná činnost		75 000,00
3612	bytové hospodářství	460 000,00	460 000,00
[illegible]13	nebytové hospodářství	320 000,00	1 490 000,00
3631	veřejné osvětlení		600 000,00
3632	pohřebnictví	70 000,00	31 150,00
3635	územní plánování		540 000,00
3639	komunální služby a územní rozvoj	212 000,00	506 000,00
372X	využ. a znešk. odpadů	120 000,00	951 500,00
3745	péče o vzhled obcí a veř.zeleň		1 200 000,00
5212	ochrana obyvatelstva		20 000,00
5512	požární ochrana - dobrovol.část		200 000,00
6112	zastupitelstva obcí		1 173 000,00
6171	místní správa	17 000,00	2 007 500,00
6310	příjmy z fin.operací	2 000,00	72 000,00
6320	pojištění funkčně nespecifik.		150 500,00
6330	převody vlastním fondům	50 000,00	50 000,00
[illegible]99	ostatní finanční operace		200 000,00
6402	fin.vypořádání min.let		30 000,00
8115	změna stavu prostř.na bank.účtech	985 950,00	
8124	uhrazené splátky dlouhodob.přij.úvěrů		1 320 000,00
CELKEM		17 269 150,00	17 269 150,00

příjmy	16 283 200,0
výdaje	15 949 150,0
financování	-334 050,0
ROZDÍL	0,0

Návrh usnesení:
Zastupitelstvo města Liběchov schvaluje schodkový rozpočet města na rok 2017 v celkové výši příjmů 16.283.200,- Kč, v celkové výši výdajů 15.949.150,- Kč a v celkovém financování mínus 334.050,- Kč.
Zastupitelstvo města Liběchov schvaluje závaznými ukazateli jednotlivé paragrafy rozpočtu.
Zastupitelstvo města Liběchov schvaluje v par. 3113 závazný ukazatel pro svou příspěvkovou organizaci ZŠ a MŠ Liběchov, okres Mělník, pol. 5331 ve výši 2.000.000,- z čehož závazný ukazatel výdajů na mzdy činí 400.000,- Kč a závazný ukazatel výdajů na otop činí 500.000,- Kč.

Vyvěšeno: 22. 11. 2016 Městský úřad Rumburská 53 277 21 Liběchov Sejmuto: 8. 12. 2016

Rok 2017

Město Liberec, IČO 00237019 KEO4 1.12.12 UR020

Schválený rozpočet - závazné ukazatele, rok 2024

Třídění: Par vcestupně, Pol vcestupně, Org vcestupně, Akce vcestupně

Rozpočet - závazné ukazatele byly zpracovány v souladu se zněním §11 zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

PŘÍJMY

Par	Pol	Nst	Zdr	Ur	Org	Akce	Název	Kč	Z toho
							Bez paragrafu	24 653 607,92	
2143							Cestovní ruch	20 000,00	
2321							Odvádění a čištění odpadních vod a	1 300 000,00	
3314							Činnosti knihovnické	6 400,00	
3319							Ostatní záležitosti kultury	120 000,00	
3326							Pořízení, zachování a obnova hodnot	1 250 000,00	
3429							Ostatní zájmová činnost a rekreace	55 000,00	
3612							Bytové hospodářství	760 000,00	
3613							Nebytové hospodářství	630 000,00	
3639							Komunální služby a územní rozvoj jinde	350 000,00	
3721							Sběr a svoz nebezpečných odpadů	200 000,00	
3723							Sběr a svoz ostatních odpadů jiných	7 000,00	
3745							Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň	45 000,00	
5512							Požární ochrana - dobrovolná část	30 000,00	
6171							Činnost místní správy	35 000,00	
6310							Obecné příjmy a výdaje z finančních	1 000,00	
6330							Převody vlastním fondům v rozpočtech	900 000,00	
6402							Finanční vypořádání	50 000,00	
PŘÍJMY celkem:								**30 313 007,92**	

VÝDAJE

Par	Pol	Nst	Zdr	Ur	Org	Akce	Název	Kč	Z toho
2143							Cestovní ruch	578 500,00	
2212							Silnice	1 820 000,00	
2292							Dopravní obslužnost veřejnými	140 000,00	
2321							Odvádění a čištění odpadních vod a	2 088 000,00	
3113							Základní školy	5 100 000,00	
3314							Činnosti knihovnické	31 550,00	
3319							Ostatní záležitosti kultury	491 000,00	
3326							Pořízení, zachování a obnova hodnot	1 300 000,00	
3341							Rozhlas a televize	840 000,00	
3419							Ostatní sportovní činnost	80 000,00	
3429							Ostatní zájmová činnost a rekreace	55 000,00	
3612							Bytové hospodářství	990 000,00	
3613							Nebytové hospodářství	8 690 000,00	
3631							Veřejné osvětlení	400 000,00	
3632							Pohřebnictví	22 000,00	
3639							Komunální služby a územní rozvoj jinde	240 000,00	
3721							Sběr a svoz nebezpečných odpadů	30 000,00	
3722							Sběr a svoz komunálních odpadů	1 100 000,00	
3723							Sběr a svoz ostatních odpadů jiných	2 620 000,00	
3745							Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň	3 043 000,00	
5213							Krizová opatření	50 000,00	
5512							Požární ochrana - dobrovolná část	2 285 000,00	
6112							Zastupitelstva obcí	1 770 000,00	

Město Liberec, IČO 00237019 KEO4 1.12.12 UR020

Schválený rozpočet - závazné ukazatele, rok 2024

6171							Činnost místní správy	2 088 000,00	
6310							Obecné příjmy a výdaje z finančních	270 000,00	
6320							Pojištění funkčně nespecifikované	150 000,00	
6330							Převody vlastním fondům v rozpočtech	900 000,00	
6399							Ostatní finanční operace	100 000,00	
6409							Ostatní činnosti jinde nezařazené	50 000,00	
VÝDAJE celkem:								**37 200 050,00**	

FINANCOVÁNÍ

Par	Pol	Nst	Zdr	Ur	Org	Akce	Název	Kč	Z toho
	8XXX						FINANCOVÁNÍ	6 887 042,08	
FINANCOVÁNÍ celkem:								**6 887 042,08**	

Rekapitulace

Příjmy	30 313 007,92
Výdaje	37 200 050,00
Financování	6 887 042,08

Schváleno usnesením číslo: ts
Dne: 22.12.2023

Počet záznamů: 48

Rok 2024